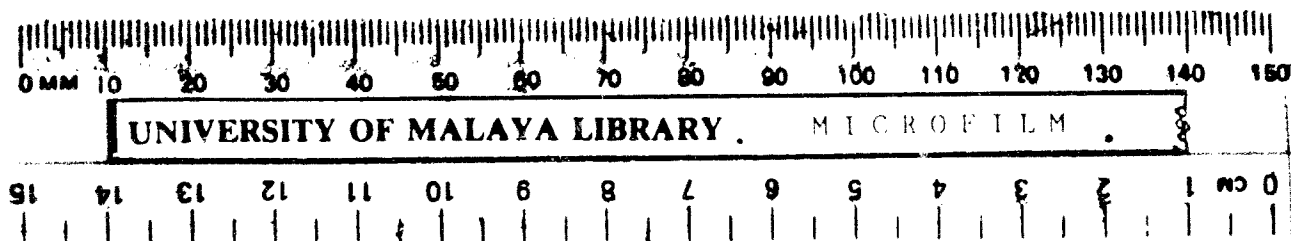
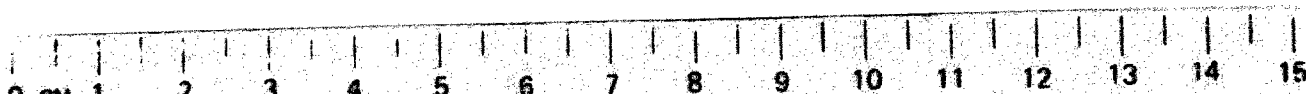

MULA

UNIVERSITY OF MALAYA
LIBRARY
KUALA LUMPUR
MALAYSIA
10/10/1979

PENDIDIKAN FORMAL ORANG ASLI :
SATU PENELITIAN TERHADAP PENCAPAIAN
DAN MASALAH KECICIRAN MURID-MURID
ORANG ASLI DALAM PENDIDIKAN,
KAJIAN KES DI BUKIT KEMANDOL,
KUALA LANGAT, SELANGOR DARUL EHSAN

PENDIDIKAN FORMAL ORANG ASLI : SATU PENELITIAN
TERHADAP PENCAPAIAN DAN MASALAH KECICIRAN
MURID-MURID ORANG ASLI DALAM PENDIDIKAN
KAJIAN KES DI BUKIT KEMANDOL, KUALA LANGAT,
SELANGOR DARUL EHSAN

MOHAMAD HANIF ZAKARIA

NO. MATRIK : 057201

0511111

LATIHAN ILMIAH

Bagi Memenuhi Sebahagian Syarat-Syarat Untuk

Ijazah Sarjana Muda Sastera

JABATAN ANTROPOLOGI DAN SOSIOLOGI

UNIVERSITI MALAYA

KUALA LUMPUR

SESI 1991/1992

Dedikasi

..... diabadikan untuk

Ibuku tercinta

PENGHARGAAN

Bismillahirrahmanirrahim.

Dalam ruangan ini, saya ingin merakamkan ucapan setinggi-tinggi terima kasih atas segala tunjuk ajar dan nasihat daripada Encik Juli Edo selaku penyelia kajian dan penulisan latihan ilmiah. Tidak lupa kepada semua pensyarah Jabatan Antropologi dan sosiologi, yang sentiasa berbakti mencurahkan ilmu, saya ucapkan ribuan terima kasih dengan ungkapan 'Jasamu tetap dikenang'.

Penghargaan kepada pihak JHEOA, khususnya kakitangan JHEOA Cawangan Kuala Langat di atas segala kerjasama semasa penelitian lapangan di kawasan kajian.

Kepada semua rakan-rakan seperjuangan, segala teguran dan kritikan kalian adalah suatu sumbangan yang bermakna bagi diri saya.

Terima kasih di atas sumbangan peribadi daripada ahli-ahli politik bagi membiayai sebahagian perbelanjaan di kawasan kajian yang terdiri daripada Menteri Besar Selangor, YB Tan Sri Hj. Muhammad Hj. Muhd. Taib, Dato' Basri Bajuri, Hajjah Fatimah Suhaimi dan Encik Tarikh Mohd. Joned.

Ucapan terima kasih di atas persetujuan dari Unit Pengajian Kependudukan untuk membiayai perbelanjaan dalam dalam analisa data dan penulisan latihan ilmiah ini.

Sanjungan tinggi saya rakamkan buat ibu tercinta di atas segala pengorbanan yang diberikan selama ini. Akhirnya saya ingin mengucapkan ribuan terima kasih kepada sesiapa sahaja yang terlibat dalam pembikinan latihan ilmiah ini.

Wassalam.
1hb Januari 1992

MOHAMAD HANIF ZAKARIA
Kampung Medan
Teluk Panglima Garang
Selangor Darul Ehsan

SYNOPSIS

This paper attempts to identify the educational achievements and dropouts among the Orang Asli students. Until 1988, only 14 percent of the students further their studies in Secondary School, and the rest left school at the Primary level. This dropout problem has been pin-pointed as having related to poverty, environment, consciousness, social prejudice etc. This paper is divided into five chapters. The first chapter describes the research proposals including objectives, methode, importance, problems and the concept of dropout-orientation. The second chapter explains the distribution of Orang Asli in Peninsular Malaysia and the background of the studied community. The third chapter highlights the Orang Asli educational development including the history of their pre-education, the roles of JHEOA, the schools' statistic, the number of students and achievements. The fourth chapter consist of the data analysis and the details of dropout problem in the studied area. The final chapter summarizes the dropout factors and proposal to rectify them.

SINOPSIS

Kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti tahap pencapaian dan masalah keciciran pelajar-pelajar Orang Asli dalam pendidikan. Sehingga tahun 1988, sebanyak 86 peratus pelajar-pelajar Orang Asli mengalami keciciran, cuma 14 peratus sahaja melanjutkan pelajaran ke Sekolah Menengah. Pelbagai faktor dikenal pasti dalam penelitian masalah keciciran melalui hubungkait dengan masalah kemiskinan, persekitaran, prasangka sosial, kelewatan pendaftaran, kesedaran, penyesuaian diri dan masalah-masalah lain yang berkaitan. Penulisan ini dibahagikan kepada lima bab. Bab pertama membincangkan mengenai cadangan penyelidikan termasuk objektif, bidang, kaedah, kepentingan, masalah dan ulasan kajian lalu. Bab kedua menjelaskan mengenai pembahagian masyarakat Orang Asli di Semenanjung dan latarbelakang masyarakat kajian. Bab ketiga berkaitan dengan perkembangan pendidikan Orang Asli merangkumi sejarah pendidikan awal, peranan JHEOA, perangkaan sekolah dan jumlah pelajar, pencapaian dan permasalahan luaran dalam pelaksanaan pendidikan Orang Asli. Bab keempat mengandungi analisa data kajian dan penelitian masalah keciciran pelajar-pelajar Orang Asli di kawasan kajian. Bab terakhir adalah suatu rumusan mengenai faktor-faktor keciciran dan saranan untuk memperbaiki masalah tersebut.

KANDUNGAN

PERKARA

MUKA SURAT

Judul Tesis	i
Dedikasi	ii
Penghargaan	iii
Synopsis	iv
Sinopsis	v
Senarai Kandungan	vi
Daftar Peta	viii
Daftar Rajah	viii
Daftar Jadual	viii
Daftar Carta	ix
Senarai Gambar	ix
Senarai Lampiran	x

BAB 1 : PENDAHULUAN

1

1.0	Pengenalan	1
1.1	Objektif Penyelidikan	2
1.2	Bidang Penyelidikan	4
1.3	Kaedah Penyelidikan	6
	1.3.1 Pengenalan	6
	1.3.2 Pemerhatian Ikut-Serta	6
	1.3.3 Temubual Tidak Langsung	8
	1.3.4 Soal Selidik (Bancian)	9
	1.3.5 Pengumpulan Data Sekunder	10
1.4	Teknik Penyelidikan	11
	1.4.1 Informan	11
	1.4.2 Persampelan	12
	1.4.3 Pengambilan Gambar	13
1.5	Masalah Penyelidikan	14
1.6	Kepentingan Penyelidikan	16
1.7	Ulasan Kajian Lalu	18
1.8	Orientasi Konsep Keciciran	22

BAB 2 : MASYARAKAT ORANG ASLI DAN MASYARAKAT KAJIAN

2.1	Masyarakat Orang Asli	27
	2.1.1 Identiti Orang Asli	27
	2.1.2 Pembahagian Orang Asli di Semenanjung	31
	2.1.3 Jumlah Penduduk Orang Asli	39
2.2	Latarbelakang Masyarakat Kajian	40
	2.2.1 Kawasan Kajian	40
	2.2.2 Penduduk	44
	2.2.3 Sejarah Kampung Secara ringkas	46
	2.2.4 Kemudahan Asas	48
	2.2.5 Kepimpinan Desa	51
	2.2.6 Sistem Kepercayaan dan Adat Resam	53
	2.2.7 Sosio-Ekonomi	57

BAB 3 : PERKEMBANGAN PENDIDIKAN ORANG ASLI

3.1	Perkembangan/Awal Pendidikan Orang Asli	69
3.2	JHEOA : Dasar dan Tanggungjawab Dalam Perlaksanaan Pendidikan	78
3.2.1	Dasar Pendidikan	78
3.2.2	Dasar Pemberian bantuan Subsidi	83
3.2.3	Langkah JHEOA Mengatasi Masalah Keciciran	88
3.3	Perangkaan Sekolah dan Asrama di bawah Pentadbiran JHEOA	90
3.4	Jumlah Pelajar Orang Asli	96
3.5	Prestasi Peperiksaan dan Pencapaian Peringkat Pengajian Tinggi	100
3.6	Permasalahan Luaran Pendidikan Orang Asli	106
3.6.1	Tenaga Pengajar	106
3.6.2	Pentadbiran dan Pengurusan Pendidikan	118
3.6.3	Kemudahan Asas	119

BAB 4 : MASALAH KECICIRAN MURID-MURID ORANG ASLI

4.0	Pengenalan	111
4.1	Keciciran Keseluruhan Pelajar-Pelajar Orang Asli di Semenanjung	112
4.2	Jumlah Murid-Murid Orang Asli Masih Bersekolah di kawasan Kajian	117
4.3	Keciciran Pelajar Orang Asli yang Gagal Dikenalpasti	119
4.4	Keciciran Murid-Murid Orang Asli : Tidak Mendaftar dan Berhenti Semasa Dalam Persekolahan	121
4.5	Penelitian Masalah keciciran	126
4.5.0	Pengenalan	126
4.5.1	Masalah Keciciran dan Hubungannya dengan Masalah Kemiskinan	128
4.5.2	Kurang Kesedaran Terhadap Kepentingan Pendidikan	134
4.5.3	Kegagalan Menyesuaikan Diri	138
4.5.4	Kurang Kebolehan Membaca dan Pencapaian Peperiksaan yang Tidak Memuaskan	139
4.5.5	Kelewatan Pendaftaran	142
4.5.6	Prasangka Sosial	145
4.5.7	Masalah-Masalah Lain	146
4.5.7.1	Pengaruh Islam	146
4.5.7.2	Kegagalan Membayar Yuran Komputer	147
4.5.7.3	Jarak Perhubungan	148
4.5.7.4	Masalah Penyakit dan Kurang Makanan Berzat	148

BAB 5 : KESIMPULAN

5.1	Rumusan	150
5.2	Saranan	153

NOTA KAKI	157
-----------	-----

BIBLIOGRAFI	160
-------------	-----

DAFTAR PETA :

1)	Pembahagian Suku Kaum Orang Asli di Semenanjung	41
1.2)	Pembahagian Orang Asli di Semenanjung Berdasarkan Kepada Etnografi	
2)	Kedudukan Kawasan Kajian di Selangor	43
3)	Penempatan Orang Asli Di Bukit Kemandol	47

DAFTAR RAJAH:

1)	Klasifikasi Bahasa Mon-Khmer	32
2)	Hubungan Antara Angkubah Menyebabkan Keciciran	150

DAFTAR JADUAL:

1)	Penggunaan Tanah (Keluasan 1,343 ekar)	58
2)	Pola Pekerjaan Penduduk	66
3)	Sekolah-sekolah JHEOA Pos Pedalaman Tahun 1961	77
4)	Kadar Pemberian Bantuan Subsidi Kepada Murid-murid Orang Asli	84
5)	Cadangan Garis Panduan Pemberian Subsidi	86
6)	Perangkaan Murid-murid Orang Asli di Sekolah-Sekolah JHEOA dan Sekolah-Sekolah Usahasama	97
7)	Keputusan Peperiksaan SRP dan SPM dalam Tempoh Tiga Tahun	101
8)	Perangkaan Guru-guru di Sekolah JHEOA dan Sekolah Usahasama	107
9)	Bilangan Pelajar Orang Asli Yang Masih Bersekolah di Kawasan Kajian	119
10)	Jumlah Keciciran Murid-murid Orang Asli Yang Gagal Dikenalpasti (Peringkat Umur dan Pencapaian Terakhir)	120
11)	Bilangan Murid-murid Orang Asli Belum/ Tidak Mendaftar Berdasarkan Kelayakan Umur	122
12)	Jumlah Keciciran Murid-murid Orang Asli Selepas Mendaftar	124
13)	Pola Pekerjaan dan Anggaran Pendapatan Isirumah Dalam Sebulan	129
14)	Status Pelajar Orang Asli Yang Keciciran	133

15)	Pencapaian Peperiksaan UPSR Dari Tahun 1988-1990 di Sekolah Kebangsaan Bukit Kemandol	140
16)	Kedudukan Umur dan Peringkat Persekolahan Murid-murid Orang Asli di Bukit Kemandol Sesi 1990-1991	143

DAFTAR CARTA:

1)	Jumlah Penduduk Mengikut Peringkat Umur	45
2)	Perangkaan Sekolah-Sekolah di bawah Pentadbiran JHEOA Pada Tahun 1990	92
3)	Bilangan Asrama dan Pelajar Orang Asli	93
4)	Jumlah Pelajar Orang Asli Tahun 1980-1988	98
5)	Peratus Kandas dan Lulus dalam Peperiksaan SRP dan SPM dari Tahun 1987-1990	102
6)	Jumlah Pelajar Orang Asli di Pusat Pengajian Tinggi - 1980-1988	105
7)	Kemerosotan Pelajar Sekolah Rendah Yang Mendaftar di Tahun Satu Pada Tahun 1983 Sehingga Tahun Enam Pada Tahun 1988	114
8)	Kemerosotan Pelajar di Peringkat Sekolah Menengah Dari Tahun 1983-1988	115
9)	Kemerosotan Murid-Murid Orang Asli di Tahun Enam Berbanding Pendaftaran di Tahun Satu	116
10)	Peratus Pelajar yang Masih Bersekolah dan Keciciran Peringkat Sekolah Menengah di Kawasan Kajian	125

SENARAI GAMBAR:

1)	Pengkaji Bersama Penduduk/Masyarakat Kajian	164
2)	Jalan Masuk Ke Perkampungan Orang Asli Bukit Kemandol	165
3)	Sebahagian Murid-Murid Orang Asli di Sekolah Kebangsaan Bukit Kemandol	166
4)	Sekolah Kebangsaan Bukit Kemandol	167
5)	Anak-anak Orang Asli di Taman Didikan Kanak-Kanak	167
6)	Rumah Tradisional Orang Asli (Temuan)	168
7)	Rumah Bantuan Kerajaan (JHEOA)	168
8)	Perkhidmatan Kesihatan Bergerak	169
9)	Jualan Bubu (Lokah) Adalah Sumber Pendapatan Sampingan	170
10)	Peraih Membeli Hasil Tangkapan Ular Sawa dan Biawak	170
11)	Keadaan Rumah Orang Asli Yang Serba Kekurangan	171

SENARAI LAMPIRAN

1)	Dasar Kerajaan (Keratan Akhbar)	172
2)	Pembahagian Penempatan Suku Kaum	173
3.)	Banci Penduduk Orang Asli 1986	174
4)	Banci Penduduk Orang Asli 1990	175
5.1)	Carta Organisasi JHEOA	176
5.2)	Masalah-Masalah Pendidikan JHEOA	177
5.3)	Taman Didikan Kanak-kanak (TADIK) Orang Asli Anjuran KEMAS	178
6)	Masalah-Masalah Pendidikan Jabatan Hal Ehwal Orang Asli (JHEOA)	179

BAB 1

PENDAHULUAN

1.0 PENGENALAN

Pendidikan merupakan institusi sosial (pemasyarakatan) yang membolehkan penduduk sesebuah negara itu memahami, menghayati dan mengamalkan nilai dan norma masyarakat. Melalui institusi pendidikan secara formal membolehkan seseorang anggota masyarakat mempelajari dan menimba ilmu pengetahuan secara berkesan. Bagi mencapai hasrat ini, tumpuan kepada pendidikan formal menjadi keutamaan sebagai saluran penting untuk membawa perubahan sosial kepada komuniti Orang Asli. Walaupun dari segi sejarahnya Orang Asli merupakan golongan pribumi yang menjadi penduduk asal Semenanjung Tanah Melayu, namun pembangunan masyarakat ini masih ketinggalan dalam semua bidang berbanding dengan masyarakat lain.

Pendidikan formal adalah suatu perkara yang baru kepada komuniti Orang Asli, khususnya di kawasan pedalaman.

"Sebelum tertubuhnya Jabatan Hal Ehwal Orang Asli (JHEOA) pada awal tahun 1950, Orang Asli yang tinggal di kawasan pendalaman tidak pernah menerima pelajaran"

(Zainal: 1984: 109)

Sejak negara mencapai kemerdekaan, pencapaian dalam bidang pendidikan Orang Asli masih di tahap tidak memuaskan. Keadaan ini ditambah pula dengan masalah keciciran murid-murid Orang Asli dalam persekolahan dengan jumlah peratusan yang membimbangkan. Oleh itu, kajian terhadap masalah tersebut adalah wajar dijalankan bagi mengenal pasti permasalahan yang berlaku khususnya di peringkat tempatan.

1.1 OBJEKTIF PENYELIDIKAN

Penelitian khusus difokuskan terhadap pencapaian pendidikan murid-murid Orang Asli berdasarkan kepada keputusan peperiksaan dan kedudukan mereka dalam peringkat-peringkat persekolahan serta pusat-pusat pengajian tinggi. Daripada penganalisaan tersebut, pencapaian pendidikan dapat diukur berdasarkan kepada pendaftaran dalam persekolahan dan pusat pengajian tinggi setiap tahun.

Permasalahan luaran dalam bidang pendidikan formal Orang Asli yang dikaitkan dengan faktor

persejaraan dan keadaan semasa adalah antara aspek yang diberi perhatian dalam penyelidikan ini. Beberapa masalah termasuk keadaan persekitaran, pentadbiran dan pengurusan pendidikan, kemudahan asas dan masalah integrasi adalah angkubah-angkubah yang mempengaruhi pencapaian pendidikan formal Orang Asli.

Penelitian terhadap pencapaian pendidikan di kawasan kajian turut mengambilkira masalah keciciran murid-murid Orang Asli dalam persekolahan. Tumpuan khusus kepada masalah keciciran bertujuan untuk mengenal pasti pelbagai faktor dan situasi yang menyebabkan keciciran anak-anak Orang Asli dalam persekolahan.

Keciciran anak-anak Orang Asli dalam persekolahan adalah suatu rintangan yang menggagalkan usaha bagi menyalurkan program pendidikan formal yang berkesan dan sekaligus melenyapkan harapan untuk membawa masyarakat Orang Asli setanding dengan masyarakat lain di negara ini.

Selain daripada itu, penyelidikan ini merangkumi penelitian kepada keseluruhan sistem sosial secara umum khususnya sistem kepercayaan dan kepimpinan desa. Penelitian keseluruhan sistem sosial masyarakat

adalah dalam usaha memahami latarbelakang budaya masyarakat yang dikaji dan hubungannya dengan permasalahan yang hendak dikaji.

1.2 BIDANG PENYELIDIKAN

Penyelidikan ini lebih bercorak orientasi masalah iaitu dengan mengemukakan persoalan pendidikan dan masalah keciciran di kalangan anak-anak Orang Asli dalam persekolahan.

Skop kajian ini dikhususkan kepada bidang pendidikan formal Orang Asli dengan tumpuan kepada pencapaian pendidikan dan masalah keciciran. Penelitian juga dilakukan terhadap dasar dan peranan Jabatan Hal Ehwal Orang Asli (JHEOA) sebagai pihak yang bertanggungjawab dalam mengendalikan pentadbiran dan pelaksanaan pendidikan formal Orang Asli.

Penyelidikan terhadap masalah keciciran akan dihubungkan dengan status sosio-ekonomi keluarga dan cara hidup tradisi yang "tribal" dan "isolate". Kajian mengenai masalah pendidikan di kalangan masyarakat simple dan sederhana adalah termasuk dalam penyelidikan Antropologi dengan penekanan kepada kajian luar dalam Antropologi Budaya,

"The work in anthropology and education exhibits the strenghts and weaknesses which characterize the fields of Cultural Anthropology in general"

(Sanday : 1976 : 173)

Pendidikan formal dan masalah keciciran merupakan kajian yang berbentuk "Problem - Oriented" dengan mengemukakan "hipotesis" atau andaian awal yang hendak diuji, ditentukan terlebih dahulu, antaranya;

- i. Pembangunan pendidikan dan ekonomi adalah bergerak selari. Tekanan ekonomi keluarga dianggap menjadi punca masalah keciciran murid-murid Orang Asli.
- ii. Ikatan kuat cara kehidupan tradisi yang 'tribal' menyebabkan ibubapa mereka mengeneipkan soal pendidikan.
- iii. Kedudukan persekitaran yang "isolate" menjadi punca yang tidak menggalakkan minat murid terhadap institusi pendidikan.

Berdasarkan kajian di Puerto Rican School, Amerika Syarikat, konflik budaya adalah dikenalpasti sebagai salah satu faktor keciciran pelajar dalam persekolahan.

"The major hypothesis is that dropping out is a function of problems in language, racial discrimination and cultural conflict between the culture of the school and the home culture of Puerto Rican students"

(Sanday : 1976 : 183)

1.3 KAEDAH PENYELIDIKAN

1.3.1 PENGENALAN

Kaedah kajian perlu dibezakan dengan teknik penyelidikan. Teknik penyelidikan ialah alat penyelidikan yang merupakan cara untuk mendapatkan data dan bagaimana caranya untuk menganalisa data itu. Metod sebaliknya merupakan struktur logikal yang digunakan dalam sesuatu kajian. Dalam metod kajian, termasuklah pemilihan teknik penyelidikan bagi pengumpulan data, menentukan persampelan, menentukan data-data yang relevan dan seterusnya mengaitkan data tersebut dengan andaian atau hipotesis yang menjadi panduannya.

1.3.2 PEMERHATIAN IKUT-SERTA

Kajian menggunakan kaedah pemerhatian ikut-serta atau "Participant Observation"¹ memerlukan

pengkaji menceburkan diri ke dalam kelompok yang dikaji dan memerhatikan tingkah laku dan aktiviti yang dilakukan oleh subjek tersebut.

Pemerhatian ikut-serta bermaksud pengkaji akan tinggal bersama dengan anggota masyarakat kajian. Penyelidikan dalam bidang Antropologi merupakan gabungan pemerhatian dan ikut-serta sebagai metod asas dalam penyelidikan masyarakat simple:

"Participant-Observation" is field research in which the ethnographer is not merely a detached observer of the lives and activities of that people under study, but also a participant in that round of activities"

(Crane and Angrosino : 1974 : 63)

Pembentukan kajian secara empiris hendaklah diikuti dengan kajian luar secara intensif dalam komuniti yang dikaji. Dalam kajian ini, saya telah menyertai komuniti kajian selama dua bulan iaitu pada awal bulan Mei sehingga akhir Jun 1991. Melalui bantuan dari Ahli Jawatankuasa Kampung, saya dibenarkan tinggal sementara di Balai raya Kampung dalam tempoh masa tersebut. Melalui kaedah pemerhatian ikut-serta membolehkan saya menjalin hubungan yang rapat dengan anggota masyarakat. Pemerhatian dan penyertaan dalam aktiviti masyarakat membolehkan anggota masyarakat

memberikan maklumat-maklumat yang menggambarkan tentang keadaan yang sebenar tanpa sebarang keraguan.

Berdasarkan pendapat Kenneth D. Bailey dalam bukunya, "Social Research Method", pemerhatian ikut-serta adalah dikategorikan sebagai 'pemerhatian ikut-serta tidak berstruktur'. Penentuan disandarkan kepada 'darjah struktur' suasana pemerhatian kepada suasana semulajadi dengan penyertaan penyelidik dalam kajian luar.

1.3.3 TEMUBUAL SECARA TIDAK LANGSUNG ATAU NON-DIRECTED INDEPTH INTERVIEW

Penggunaan kaedah temubual secara informal bertujuan menghilangkan syak-wasangka daripada responden yang ditemubual dan membolehkan pengkaji mendalami sesuatu persoalan dengan pertanyaan secara bersahaja.

Kaedah temubual ini dikenali sebagai 'Temubual Tidak Berstruktur'. Temubual ini dilakukan tanpa penyediaan sebarang soalan bertulis terlebih dahulu tetapi dengan mengemukakan soalan secara bebas dari sebarang bentuk.

Temubual tidak berstruktur adalah kurang tersusun. Pergantungan hampir sepenuhnya kepada penyiasatan teliti yang dirangka. Ia bertujuan untuk menyiasat secara teliti perasaan responden dengan mendalam dan subjektif. Saya menggunakan kaedah ini untuk meneliti pelbagai persoalan khususnya berhubung masalah keciciran melalui temubual dengan ibubapa dan penjaga murid-murid Orang Asli.

Penggunaan Bahasa Malaysia yang mudah digunakan dalam temubual adalah selaras dengan kemahiran mereka memahami dan menguasai bahasa tersebut. Kedudukan bahasa tersebut yang merupakan sebahagian dari bahasa Austronesia membolehkan ia mudah difahami dan dipelajari selepas beberapa minggu saya berkomunikasi dengan mereka.

1.3.4 SOAL-SELIDIK (BANCIAN)

Bancian semula penduduk melalui borang soal-selidik terpaksa dilakukan bagi mendapatkan maklumat asas dalam keluarga khususnya data isirumah, pekerjaan, pendapatan dan latarbelakang pendidikan isirumah.

Melalui bancian keseluruhan penduduk kajian, membolehkan saya memperkenalkan diri dan mengenali

setiap anggota masyarakat. Penentuan kepada status penduduk dan hubungan kekeluargaan memudahkan pengutipan data tertentu daripada individu berkenaan berdasarkan "Social-Ranking" dalam masyarakat.

Daripada maklumat yang diperolehi memudahkan saya mengenalpasti jumlah keciciran anak-anak Orang Asli dalam persekolahan dan seterusnya dapat menentukan kelompok sasaran atau "target group". Penggunaan kaedah ini adalah sebagai permulaan kajian untuk membolehkan penelitian seterusnya berjalan lancar dan teratur.

1.3.5 PENGUMPULAN DATA SEKUNDER

Data-data sekunder bermaksud mana-mana bahan bertulis yang mengandungi maklumat mengenai skop yang sedang dikaji. Analisa data-data sekunder terdiri daripada hasil-hasil penyelidikan lalu, dokumen-dokumen kerajaan yang diterbitkan dan maklumat-maklumat bertulis khususnya daripada Jabatan Hal Ehwal Orang Asli (JHEOA).

Pengumpulan data-data sekunder juga meliputi laporan suratkhabar, journal dan majalah-majalah yang diterbitkan mengenai pendidikan Orang Asli. Data-data

daripada JHEOA merupakan maklumat khusus berhubung dengan jumlah penduduk, perangkakan murid-murid Orang Asli, keputusan peperiksaan setiap tahun serta maklumat-maklumat bahagian pendidikan. Pengumpulan data-data sekunder juga dikenali sebagai 'penyelidikan perpustakaan'. Penganalisaan data-data tersebut bertujuan untuk memnbuat perbandingan data-data yang diperolehi di tempat kajian. Ia menjadi sokongan terhadap sesuatu kenyataan dengan fakta-fakta yang relevan atau munasabah.

1.4 TEKNIK PENYELIDIKAN

1.4.1 INFORMAN

Informan bermaksud teman Antropologis yang boleh dipercayai terhadap maklumat-maklumat yang ingin diperolehi mengenai masyarakat yang dikaji. Pertanyaan terhadap informan adalah untuk memahami dan menentukan kesalahan data yang dikutip daripada responden. Ia adalah orang pengantara kepada responden dan pengkaji untuk memahami sesuatu istilah dan persoalan yang sukar difahami.

Fungsi informan adalah sebagai pembantu kepada pengkaji,

"It would be helpful (and more efficient for you to cultivate the friendship of one or more "key information" who are especially knowledgeable about the sect and who are likely to extend your participation by inviting you to visit the houses of members of the congregation on a social basis"

(Crane & Agrosino : 1974 : 67)

Informan berperanan sebagai pemandu kepada pengkaji dalam menjalankan kajian. Melalui bantuan tersebut ia dapat memudahkan kajian bagi mencapai matlamat kajian yang digariskannya. Dalam kajian ini, saya mendapat kerjasama sepenuhnya dari informan yang merupakan salah seorang penduduk kampung tersebut.

Kehadiran pengkaji bersama-sama informan menemui anggota masyarakat dapat mengurangkan prasangka buruk terhadap pengkaji. Kedatangan pengkaji mungkin menimbulkan keraguan kepada anggota masyarakat pada permulaan kajian. Oleh yang demikian, kehadiran pengkaji bersama-sama informan membolehkan responden memberi kerjasama tanpa sebarang keraguan, dan salah faham yang memungkinkan pengkaji dihalau keluar oleh penduduk kampung.

1.4.2 PERSAMPELAN

Sampel keseluruhan penduduk digunakan sebagai "sampel-size" dalam penyelidikan ini. Kepentingannya adalah untuk mendapatkan maklumat mengenai latarbelakang penduduk secara keseluruhan terutamanya bagi mengenalpasti taraf pendidikan isirumah dan masalah keciciran anak-anak Orang Asli dalam persekolahan.

Selepas bancian keseluruhan penduduk selesai, saya meneruskan kajian dengan menggunakan teknik "Stratified-Sampling" iaitu pengkelasan dan pentarafan setiap individu dalam masyarakat bagi memudahkan penelitian ke atas "golongan sasaran". Contohnya, pengkelasan dari segi umur, status dan jawatan, hubungan kekeluargaan dan taraf pendidikan. Persampelan ini dianggap berkesan untuk memudahkan pengkaji menumpukan perhatian kepada aspek-aspek yang berkaitan.

1.4.3 PENGAMBILAN GAMBAR

Teknik ini biasa digunakan oleh penyelidik untuk menggambarkan sesuatu keadaan atau rupa bentuk tertentu. Misalnya, bentuk rumah dan tempat-tempat

keramat. Gambar berfungsi sebagai pengesahan kepada sesuatu penjelasan dan merupakan sokongan kepada kenyataan yang dikemukakan.

1.5 MASALAH-MASALAH PENYELIDIKAN

Selepas menghubungi JHEOA di peringkat daerah, saya memulakan kajian pada awal Mei 1991, di kawasan Perkampungan Orang Asli Bukit Kemandol. Setelah mendapat persetujuan daripada Ahli Jawatankuasa Kampung (AJKKK), saya dibenarkan tinggal sementara di Balairaya kampung semasa tempoh kajian berjalan.

Pada mulanya, terlalu sukar bagi saya menjelaskan maksud kehadiran saya di kampung mereka kerana kehadiran saya sering menimbulkan tanda tanya di kalangan penduduk kampung. Majoriti daripada mereka tidak faham sekiranya saya menjelaskan bahawa kedatangan saya ke sini untuk menjalankan kajian mengenai pendidikan, sebaliknya mereka lebih memahami jika memaklumkan kehadiran saya dihantar oleh pihak JHEOA untuk menjalankan bancian penduduk. Namun selepas dua hingga tiga minggu saya berada di sana, mereka tidak lagi ragu-ragu untuk menegur atau bercerita bersama.

Pada kebiasaannya penduduk di sini, keluar bekerja hampir setiap hari. Oleh kerana mereka berada di rumah pada waktu petang dan malam, saya sering menghadapi kesukaran untuk bertemu dengan ibubapa atau ketua keluarga. Saya hanya berpeluang untuk menemui mereka pada penghujung petang sahaja, sementara pada waktu malam ada pula halangan lain. Keadaan rumah yang berselerak dan kebiasaan memelihara anjing di setiap rumah adalah suatu gambaran yang menakutkan ketika menjalankan kajian secara berseorangan.

Keadaan jalan tanah merah yang kurang baik turut menjadi halangan terutama ketika hujan turun. Dalam keadaan tertentu, saya juga mengalami masalah kekurangan perbelanjaan semasa kajian berjalan.

Semua perbelanjaan terpaksa ditanggung sendiri kerana tiada bantuan kewangan disediakan untuk tujuan ini. Masalah ini memaksa saya, keluar dari tempat kajian untuk beberapa hari dan seterusnya berulang dari rumah sendiri untuk beberapa minggu terakhir dalam tempoh kajian tersebut. Walaupun saya tidak tinggal bersama mereka dalam beberapa minggu terakhir, namun hubungan dengan mereka masih kelihatan mesra dan mendapat sambutan baik.

Dalam beberapa keadaan, saya kurang berpuashati terhadap kerjasama yang diberikan oleh guru besar Sekolah Kebangsaan Bukit Kemandol. Beliau enggan memberikan data-data yang diperlukan seperti Laporan keputusan peperiksaan UPSR, jumlah murid-murid mengikut darjah dan rekod kedatangan yang tepat. Menurutnyanya semua data-data tersebut adalah sulit dan tidak boleh diserahkan kepada penyelidik. Melalui kerjasama dari pegawai-pegawai JHEOA di peringkat cawangan dan daerah, saya berjaya mendapatkan data-data mengenai murid-murid Orang Asli di kawasan kajian.

1.6 KEPENTINGAN KAJIAN

i. Kajian ini merupakan sumbangan penting dalam pengkayaan sumber ilmu khususnya dalam pengkajian mengenai masyarakat Orang Asli. Hasil daripada kajian ini boleh dijadikan panduan kepada pengkaji-pengkaji akan datang untuk melihat perubahan dan corak perkembangan pendidikan Orang Asli.

ii. Mengenal pasti pencapaian pendidikan Orang Asli. Ia bertujuan membuat penilaian terhadap pencapaian pendidikan Orang Asli sehingga kini. Permasalahan yang timbul khususnya masalah keciciran anak-anak Orang Asli adalah menjadi tumpuan penting

yang menghalang tercapainya matlamat untuk membasmi masalah buta huruf. Peraturan keciciran begitu ketara terutamanya di peringkat Sekolah Menengah.

iii. Pendidikan sebagai satu perspektif dalam pembangunan masyarakat Orang Asli. Ia adalah saluran yang berkesan bagi membawa perubahan sosial kepada masyarakat Orang Asli dalam semua aspek kehidupan. Penemuan dalam mengenal pasti punca-punca keciciran murid-murid Orang Asli dalam pendidikan berbanding dengan kaum lain diharapkan dapat membantu dalam mempertingkatkan usaha ke arah itu.

iv. Syor-syor dan penemuan kajian mempunyai kepentingan kepada pihak yang bertanggungjawab terhadap hal ehwal Orang Asli bagi membuat perancangan dan mengambil langkah dalam membaiki mutu pendidikan dan pencapaian matlamat sebagaimana yang tertera dalam dalam akta 134 Akta Orang Asli 1954 (disemak 1974) khususnya dalam pembangunan sosio-ekonomi dan integrasi sosial dengan masyarakat induk.

v. Penyelidikan ini adalah bertujuan memenuhi syarat dalam Latihan Ilmiah untuk mendapatkan Ijazah Sarjana Muda.

1.7 ULASAN KAJIAN LALU

Tidak banyak hasil kajian mengenai pendidikan Orang Asli khususnya dari segi pencapaian dan masalah-masalah dalam pendidikan formal Orang Asli. Dalam hasil tulisan Kirk Endicott bertajuk "The Impact of Economic Modernisation of The Orang Asli (Aborigines) of Northern Peninsular Malaysia" menjelaskan mengenai kesan perlaksanaan program pendidikan dan persekolahan Orang Asli oleh pihak JHEOA. Penelitian kajian dijalankan terhadap kesan proses modenisasi komuniti Temiar dan Negrito di kawasan pendalaman Kedah, Perak, Kelantan dan Terengganu.

Pendidikan dianggap sebagai agen perubahan bagi membawa masyarakat Orang Asli kepada arus pemodenan. Jabatan Hal Ehwal Orang Asli (JHEOA) berperanan penting dalam menyediakan peluang pendidikan melalui pembinaan 80 buah sekolah rendah di seluruh Semenanjung terutamanya di kawasan pendalaman dan pembinaan asrama murid-murid Orang Asli di kawasan bandar.

Perlaksanaan program pendidikan JHEOA dalam komuniti Negrito dianggap kurang berjaya berbanding dengan komuniti Temiar. Keadaan demikian berlaku

disebabkan pelbagai masalah yang tidak menggalakkan perkembangan pelajaran kepada Orang Asli. Prasangka buruk di kalangan guru-guru dan pelajar-pelajar dari etnik lain dianggap sebagai punca yang menyebabkan kehadiran yang tidak menggalakkan di kalangan mereka. Pertentangan juga berlaku antara suku kaum Orang Asli menyebabkan pihak JHEOA terpaksa menyediakan sekolah secara berasingan.

Ibubapa pula tidak begitu menggalakkan anak-anak ke sekolah disebabkan:

- a. Kebimbangan terhadap guru-guru Melayu yang mengajar cuba mempengaruhi anak-anak mereka supaya memeluk agama Islam, di samping percanggahan dalam nilai-nilai Islam sendiri.
- b. Persoalan lain adalah mengenai masalah rindu dan kebimbangan ibubapa apabila berpisah dengan anak-anak mereka yang tinggal berjauhan di asrama.
- c. Ibubapa mereka sendiri tidak memahami apakah sebenarnya nilai pendidikan dalam kehidupan mereka.

Walaupun program pendidikan JHEOA lebih berjaya dalam komuniti Temiar berbanding dengan komuniti Negrito, namun terdapat masalah lain khususnya berkait dengan kualiti pendidikan kerana kebanyakan dari guru-guru suku Temiar terdiri dari lepasan sekolah menengah. Prestasi murid-murid Orang Asli adalah tidak memuaskan dalam pencapaian pelajaran, disebabkan mereka tidak mempunyai motivasi yang kuat dan tidak bersungguh-sungguh dalam pelajaran. Keadaan ini ditambah lagi dengan pengetahuan mereka yang terbatas mengenai nilai pendidikan disebabkan oleh pembacaan yang terhad. Beliau seterusnya menjelaskan mengenai peluang pekerjaan yang dinikmati oleh sebahagian Orang Asli yang berjaya dalam bidang akademik khususnya di luar kawasan tempat tinggal mereka sama ada bekerja sebagai kakitangan JHEOA atau berkhidmat dalam sektor pekerjaan lain.

Dalam kajian Zainal Abidin Borhan bertajuk "Pelajaran dan Mobiliti Orang Asli di Gombak", memfokuskan mobiliti Orang Asli melalui perkaitan antara status pekerjaan dan hubungannya dengan taraf pelajaran. Mobiliti sosial dilihat dari segi "intra-generasi" iaitu pertukaran bentuk pekerjaan. Perubahan

pekerjaan dari "Farm Occupations" kepada kategori pekerjaan normal dan non-normal adalah sebahagian' dari proses itu.

Di samping penjelasan beliau mengenai mobiliti sosial Orang Asli, tumpuan juga diberikan mengenai perkembangan pendidikan Orang Asli selepas penubuhan JHEOA. Perbincangan meliputi Dasar Pendidikan dan Tanggungjawab JHEOA dalam pelajaran, jumlah sekolah dan murid-murid Orang Asli, pencapaian dalam peperiksaan serta sikap Orang Asli terhadap pelajaran. Namun dalam kajian beliau tidak menekankan mengenai permasalahan dalam pendidikan Orang Asli.

Kedua-dua hasil kajian di atas kurang memberi penekanan khusus mengenai permasalahan dalam pendidikan formal Orang Asli. Permasalahan keciciran murid-murid Orang Asli dalam persekolahan masih begitu ketara dan berlarutan sehingga kini. Kajian ini bertujuan mengenalpasti secara jelas mengenai peringkat-peringkat keciciran di kalangan murid-murid Orang Asli setempat.² Berpandukan kajian tersebut ia dapat memberi gambaran mengenai perkembangan, pencapaian dan permasalahan dalam bidang pendidikan formal Orang Asli.

Daripada maklumat yang diperolehi, kadar keciciran di kalangan murid-murid Orang Asli masih di tahap yang membimbangkan. Keperihatinan terhadap permasalahan tersebut seharusnya diberi perhatian sewajarnya. Oleh itu, kajian perlu dijalankan bagi mengenalpasti permasalahan dalam pendidikan formal Orang Asli masa kini khususnya masalah keciciran.

1.8 ORIENTASI KONSEP KECICIRAN

Berdasarkan kamus "Dictionary of Education" (1945) keciciran didefinisikan sebagai "a pupil who leaves school before completion of a grade or before graduation" (Blough : 1970 : 16). Namun perkataan "dropout" atau keciciran difahami sebagai satu istilah teknikal dalam bidang pendidikan. Perkataan "dropout" mempunyai maksud yang sama dengan perkataan "School Leaves or Early School Leaver", ataupun "School Withdrawals".

Menurut Blough (1970 : 15) "dropout" atau keciciran didefinisikan sebagai murid-murid yang memasuki sekolah asas atau menengah dan meninggalkan sekolah tersebut secara kekal sebelum tamat sekolah tinggi. Sementara Zeller (1966 : 19) mendefinisikan keciciran terdiri daripada pelajar yang meninggalkan

persekolahan sebelum berjaya menghabiskan 12 tahun pendidikan formal dan menerima diploma di peringkat sekolah tinggi. Mereka tercicir disebabkan gagal dalam akademik atau menyelesaikan diri dengan keadaan sosial.

Keciciran pada dasarnya boleh dikategorikan kepada dua bahagian iaitu keciciran dalam pelajaran dan keciciran dalam persekolahan. Pertama, cicir dalam pelajaran bermaksud ketinggalan dalam pencapaian pelajaran berbanding dengan rakan sebaya atau ukuran kelulusan yang ditetapkan oleh pihak berkuasa pendidikan. Ia bermakna keciciran pada satu peringkat peperiksaan yang ditetapkan akan membawa kepada penyingkiran mereka dalam persekolahan. Konsep kedua, merujuk kepada murid-murid yang tercicir dalam persekolahan. Konsep ini merujuk kepada murid-murid yang berhenti dalam lingkungan umur persekolahan atau tidak mendaftarkan diri di sekolah.

Pihak UNESCO memberi definisi berdasarkan kegagalan mendaftarkan diri di sekolah:

"Dropout refer to a child who has enrolled in a year "t" but fail to enrol in any school in year "t + 1" i.e. a child who has enrolled in any year who fails to enrol in an immediately succeeding year before completing the prescribed cycle" (1967 : 5-12)

Pihak UNESCO juga menganggap penuntut yang mengulang sebagai cicir. Bahagian Perancang dan Penyelidikan, Kementerian Pendidikan Malaysia menganggap keciciran hanya terdiri daripada murid-murid yang berhenti daripada sekolah bantuan kerajaan dan memasuki sekolah-sekolah swasta, tidak diiktiraf sebagai cicir oleh pihak Kementerian Pendidikan Malaysia. Dalam Seminar Pendidikan, Kementerian Pelajaran Malaysia, 18-19 November 1972, keciciran adalah merujuk kepada murid-murid yang telah berhenti dari sekolah bukan disebabkan gagal dalam peperiksaan atau tidak meneruskan pelajarannya di mana-mana sekolah atau institusi pelajaran lain.

Menurut Dr. Nordin Selat, keciciran dapat dibahagikan kepada dua kategori iaitu:

- a. Murid yang gagal dalam peperiksaan.
- b. Murid-murid yang lulus tetapi tidak mahu meneruskan pelajarannya.

Beliau seterusnya membahagikan keciciran kepada beberapa peringkat:

Pertama: Peringkat Sekolah Rendah dari Darjah 1 hingga Darjah 5.

Kedua: Peringkat Darjah 6 hingga ke Tingkatan 1 iaitu peringkat peralihan ke Sekolah Menengah Rendah.

Ketiga: Peringkat Sekolah Menengah Rendah iaitu dari Tingkatan 1 hingga Tingkatan 3 ataupun peringkat keciciran sebelum mengambil Peperiksaan Sijil Rendah Pelajaran dan,

Keempat: Peringkat Sekolah Menengah Atas iaitu dari Tingkatan 4 sehingga Tingkatan 6 termasuk murid-murid yang berhenti sebelum mengambil Peperiksaan Sijil Pelajaran Malaysia (SPM) atau Sijil Tinggi Persekolahan (STP) dan gagal dalam peperiksaan ini.

Daripada definisi yang diberikan dapatlah disimpulkan bahawa konsep keciciran merujuk kepada dua kategori. Pertama: terdiri dari murid-murid yang kandas dalam peperiksaan yang ditetapkan dalam Sistem Pendidikan iaitu SRP, SPM dan STPM dan akhirnya terus berhenti. Halangan ini tidak dapat dielakkan kerana peperiksaan adalah ukuran yang menunjukkan pencapaian seseorang pelajar bagi melayakkan diri ke peringkat yang lebih tinggi. Kedua: tergolong daripada murid-

murid yang lulus dalam peperiksaan di atas dan murid-murid yang tidak mendaftarkan diri di sekolah dalam lingkungan umur layak bersekolah atau mereka yang berada dalam lingkungan di mana kenaikan secara otomatis, tetapi tidak mendaftarkan diri atau terus berhenti dari sekolah. Keciciran dalam kategori ini dikatakan berhenti sekolah bukan disebabkan gagal dalam peperiksaan tetapi sering dianggap sebagai berhenti secara sukarela dari ibu bapa atau murid-murid sendiri atas sebab-sebab tertentu.

MASYARAKAT ORANG ASLI DAN MASYARAKAT KAJIAN

2.1 MASYARAKAT ORANG ASLI

2.1.1 IDENTITI ORANG ASLI

Menurut Baharon (1972 : 1) Orang Asli merupakan "a category indigeneous ethnic minorities" di Malaysia. Orang Asli diakui sebagai kelompok terawal yang menduduki Semenanjung Tanah Melayu. Rajmah (1971 : 21) menyatakan masyarakat Orang Asli "Proto Malays" telah sampai ke Tanah Melayu antara 2500 - 1500 Sebelum Masehi dan diikuti oleh Orang Melayu kemudiannya iaitu 300 tahun Sebelum Masehi.

Kirk Endicott (1979 : 167) menyatakan Orang Asli adalah kelompok "heterogeneous" berdasarkan kenyataannya, ... "The Orang Asli of Malay Peninsula are heterogeneous collection of people." Mereka mempunyai perbezaan nyata dengan kelompok-kelompok lain dari segi bahasa, fizikal, ekonomi, organisasi sosial dan sistem kepercayaan. Perbezaan-perbezaan ini yang melahirkan pelbagai tanggapan buruk dan pengasingan daripada masyarakat terbesar di Semenanjung Malaysia. Perkataan "Orang Asli" adalah panggilan baru yang

digunakan bagi merujuk kepada kelompok ini terutamanya selepas Jabatan Hal Ehwal Orang Asli (JHEOA) ditubuhkan pada awal tahun 1950. Menurut Iskandar Carey (1976 : 4) Orang Asli dikenali sebagai "Orang Dalam" atau "Orang Darat". Sebelumnya mereka sering dikenali dengan panggilan "Sakai", "Jakun" dan "Semang" yang memberi maksud yang hina.³ Istilah "Pagan Races" yang digunakan oleh British juga tidak menyenangkan kerana ia membawa maksud "Orang Liar".

Secara jelasnya panggilan tersebut memberikan gambaran yang tidak sihat dan menimbulkan sangkaan bahawa Orang Asli dianggap sebagai kelompok "Primitive Mentality" dan ketinggalan zaman. Tanggapan demikian menjejaskan proses integrasi antara kelompok minoriti Orang Asli dengan masyarakat induk, sedangkan kelompok-kelompok pribumi yang lain di Asia Tenggara dikenali sebagai "Natives" termasuk pribumi di Sabah dan Sarawak. Istilah "Orang Asli" dapat diterima baik oleh kelompok masyarakat Orang Asli. Pemahaman terhadap perkataan Orang Asli sebenarnya mewakili pelbagai kelompok yang berlainan budaya, bahasa dan latarbelakang sejarahnya yang tersendiri.

Tafsiran Orang Asli berdasarkan Akta 134,
Undang-Undang Malaysia, Seksyen (3) menyebutkan,

"1) Dalam Akta ini Orang Asli ialah

- a) Mana-mana orang yang bapanya adalah seorang dari kumpulan rumpun bangsa Orang Asli yang bercakap dalam bahasa Orang Asli dan lazimnya mengikut cara hidup Orang Asli dan Adat dan kepercayaan Orang Asli, dan termasuklah seorang keturunan melalui lelaki orang itu,
- b) Mana-mana orang dari apa-apa kaum yang diambil sebagai anak angkat semasa masih kanak-kanak oleh Orang Asli dan yang telah didik sebagai seorang Orang Asli, lazim bercakap bahasa Orang Asli, lazim mengikut cara hidup Orang Asli dan Adat dan Kepercayaan Orang Asli dan adalah seorang dari sesuatu masyarakat Orang Asli; atau
- c) Anak dari apa-apa persatuan antara seorang perempuan Orang Asli dengan seorang lelaki dari suatu kaum lain, dengan syarat bahawa anak itu lazim bercakap dalam bahasa Orang Asli, lazim mengikut cara hidup Orang Asli

dan adat dan kepercayaan Orang Asli dan masih lagi menjadi seorang dari sesuatu masyarakat Orang Asli.

- 2) Mana-mana Orang Asli yang tidak lagi berpegang kepada kepercayaan Orang Asli, oleh kerana ia telah masuk sesuatu agama atau oleh kerana apa sebab lain, tetapi ia masih mengikut cara hidup Orang Asli dan Adat Orang Asli atau bercakap dalam bahasa Orang Asli tidak boleh disifatkan sebagai tidak lagi menjadi Orang Asli semata-mata oleh sebab ia mengamalkan agama itu.
- 3) Apa-apa soal sama ada seseorang itu adalah seorang Orang Asli atau bukan Orang Asli hendaklah diputuskan oleh menteri."

(Akta 134 ; 1973 : 6-8)

Merujuk kepada Akta tersebut, makna masyarakat Orang Asli ialah 'Orang-orang dari satu kumpulan rumpun bangsa Orang Asli yang tinggal bersama di satu tempat'. Pengertian yang jelas, Orang Asli sebagai kelompok etnik Orang Asli serta merujuk kepada "one of three main aboriginal groups in the Federation divided racially into Negrito, Senoi or Proto-Malays." Persoalan utama dalam menjelaskan kedudukan Orang Asli

adalah berhubung dengan pengamalan cara hidup, adat resam dan kepercayaan serta berkomunikasi dalam bahasa Orang Asli. Namun penganutan kepada agama lain masih mengekalkan status Orang Asli. Peruntukan undang-undang memberi kuasa kepada Menteri dalam memutuskan sesuatu soal identiti Orang Asli.

Pengertian Orang Asli dalam akta ini tidak menyentuh langsung soal berhubung tempat kelahiran, tetapi lebih menekankan kepada soal cara hidup, bahasa, adat dan kepercayaan. Proses penganutan agama menyebabkan identiti berdasarkan klasifikasi yang disebutkan sukar dikenal pasti. Contohnya, masyarakat Melayu-Asli suku kaum Orang Laut, majoriti daripada mereka sudah menganut agama Islam. Matlamat mengurangkan jumlah Orang Asli adalah sebahagian daripada dasar kerajaan terhadap pembangunan Orang Asli (lampiran 1).

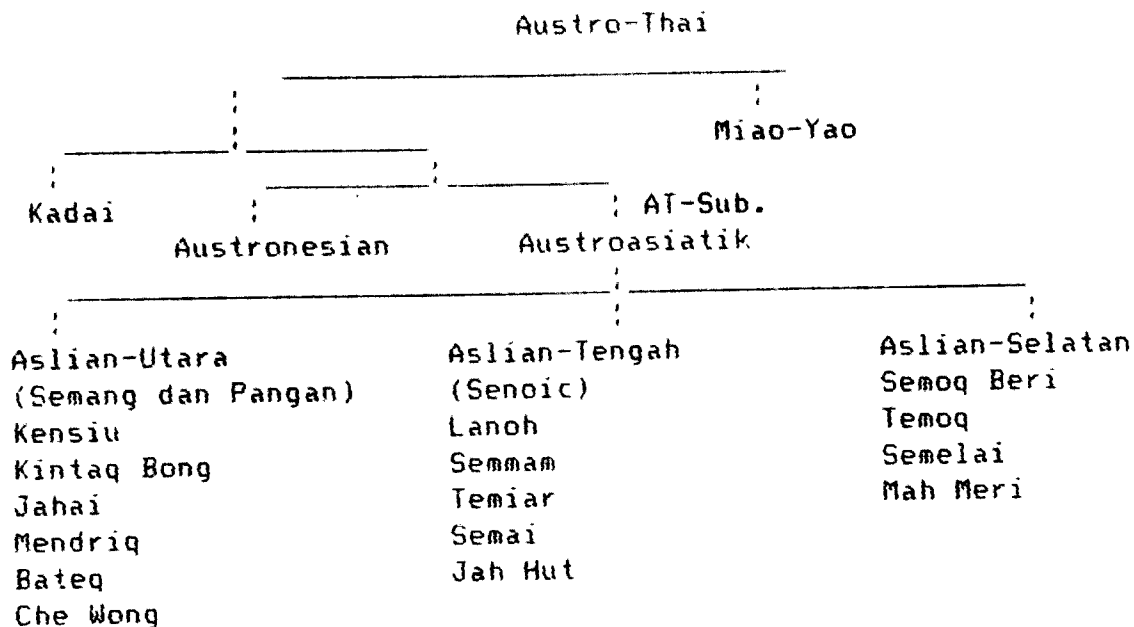
2.1.2 PEMBAHAGIAN ORANG ASLI DI SEMENANJUNG MALAYSIA

2.1.2.1 PEMBAHAGIAN SOSIO-LINGUISTIK

Benjamin (1976 : 37-128) membahagikan masyarakat Orang Asli kepada kelompok linguistik yang dapat dibahagikan kepada tiga kumpulan iaitu Aslian-

Utara, Aslian-Tengah dan Aslian-Selatan. Klasifikasi ini berdasarkan kepada klasifikasi bahasa Mou-Khmer sebagaimana rajah (1).

Rajah (1): Klasifikasi bahasa Mou-Khmer

(Sumber: Benjamin : 1976)

Suku bangsa Melayu-Asli atau "Proto-Malays" sebahagian besar bertutur dalam dialek Melayu (sub-Austronesian). Bahasa ini dipertuturkan oleh suku kaum Temuan/Belandas, Jakun, Orang Kuala, Orang Selatan dan Orang Kanaq. Sub-Austronesian menjadi bahasa kelompok terbesar di Asia Tenggara.

Geoffrey Benjamin membuat klasifikasi melalui pecahan klasifikasi oleh Schmidt dan Blagden dan menghimpunkan klasifikasi yang dibentuk oleh Wilkinson. Pembahagian sosio-linguistik Orang Asli di Semenanjung

oleh Benjamin adalah diperakui benar. Menurut Diffloth (Benjamin : 1906 : 43) perkataan Aslian sepatutnya digunakan hanya merujuk kepada kelompok Austroasiatik sahaja dan bukan kepada kumpulan Orang Asli yang menuturkan bahasa Austronesian di bahagian selatan Semenanjung Tanah Melayu. Secara kesimpulan, klasifikasi bahasa Orang Asli di Semenanjung dari sub-Austroasiatik terdiri dari tiga kelompok iaitu Aslian Utara (Semang, Pangan), Aslian Tengah (Semoic) dan Aslian Selatan (Semoi), sementara suku bangsa Proto-Malays sebahagian besarnya bertutur dalam bahasa Sub-Austronesian dengan menggunakan dialek Melayu.

2.1.2.2 PEMBAHAGIAN SOSIO-BUDAYA

Suku bangsa Orang Asli di Semenanjung dibahagikan kepada tiga kelompok terbesar iaitu Negrito, Senoi dan Proto-Malays. Menurut Carey, (1976 : 6) pembahagian ini adalah wajar berdasarkan pendekatan etnologi. Walaupun pembahagian ini agak kabur tetapi dapat dikekalkan untuk menjelaskan pelbagai suku kaum Orang Asli. Masyarakat Orang Asli mengandungi 18 suku kaum yang tinggal berselerak di seluruh Semenanjung (lihat lampiran 2). Ketiga-tiga kelompok etnik terbesar Orang Asli kekal berdasarkan asal usul dan kelompok ras, namun dari segi bahasa,

budaya dan bentuk fizikal bukanlah suatu ukuran sebenar.

Pertama: Orang Negrito

Carey (1976 : 13) mengatakan Orang Negrito adalah kelompok tertua yang tinggal di Semenanjung Tanah Melayu daripada kelompok Orang Asli lain. Beliau membuat spekulasi bahawa Orang Negrito datang ke Tanah Melayu seawal 25,000 tahun dahulu. Schebesta (1927 : 91) menggunakan perkataan "Semang" dan "Pangan" bagi merujuk kepada kelompok Negrito. Kelompok "Semang" terdiri daripada Orang Asli yang tinggal di sebelah Barat Semenanjung dan "Pangan" merujuk kepada Orang Asli yang tinggal di Timur Semenanjung Tanah Melayu.

Noone (1936 : 1-9) membahagikan Orang Negrito kepada empat suku kaum sahaja. Dentan (1964 : 81) menambah dua suku kaum iaitu Mendriq dan Bateq. Orang Negrito terdiri dari enam suku kaum iaitu Kintaq, Kensiu, Jahai, Lanoh, Mendriq dan Bateq.

Berdasarkan kajian awal, Orang Negrito mengamalkan cara hidup berpindah randah. Sumber makanan bergantung kepada hasil hutan dan buruan binatang. Mereka tinggal dalam kelompok kecil yang

dipanggil "Band" sebagai kumpulan keluarga. Pawang atau "Halaq" adalah ketua dalam upacara kepercayaan.

Kedua: Orang Senoi

Carey (1961 : 106) mengatakan perkataan "Senoi" adalah dari bahasa Temiar bermaksud Orang atau Manusia. Schebesta (1928 : 272) menggelarkan kelompok Senoi sebagai "Sakai." Beliau membahagikan kepada dua kumpulan iaitu 'Semai' di selatan penempatan Orang Pre-Temiar dan Pre-Temiar yang tinggal berhampiran penempatan Orang Negrito. Deutan (1964 ; 181) menyatakan Orang Senoi berasal dari negeri-negeri sebelah utara Indo-China.

Brandt (1965 : 29) Orang Senoi mempunyai ciri-ciri Australoid seperti Orang Gelung di Barat Thailand berhampiran selatan Burma. Skeat dan Blagden (1906 : 29) menyatakan Orang Senoi adalah keturunan Mon-Khmer dan dihubungkaitkan dengan Orang Asli yang tinggal di pergunungan Cambodia dan Vietnam berdasarkan hubungan sosio-linguistik. Orang Senoi mempunyai hubungan dengan Orang Veddha di Selatan India. Carey (1976 : 19) setuju dengan pendapat yang mengatakan Orang Senoi dari Sub-Mon khmer, berdasarkan ciri-ciri

Mongloid yang diandaikan telah datang ke Tanah Melayu antara 6,000 - 8,000 tahun dahulu.

Orang Senoi mempunyai cara hidup berlainan dari Orang Negrato. Mereka bukan kelompok "Nomadik" tetapi melakukan aktiviti pertanian pindah. "Saka" adalah panggilan kepada kawasan tempat tinggal. Carey (1976 : 135) menjelaskan Organisasi Sosial Orang Senoi adalah bercorak rumah panjang. Struktur sosial Orang Temiar dan Semai mewakili gambaran keseluruhan struktur sosial Orang Senoi. Setiap rumah panjang terdiri dari beberapa bilik dan setiap bilik dianggotai keluarga asas dikenali sebagai "keluarga bilik".

Kepercayaan Orang Senoi dikatakan hampir sama dengan Orang Negrato terutama suku Temiar. Mereka mempercayai kewujudan satu tuhan atau "Halaq" yang mempunyai empat aspek tersendiri diwakili oleh dewa dan dewi bernama Engku, karai, Hilak dan Himuk. Orang Temiar mempercayai kewujudan Hari Akhirat yang akan muncul di sebelah matahari jatuh dan kehidupan di akhirat sama sebagaimana di dunia.

Orang Melayu-Asli adalah kelompok Orang Asli kedua terbesar di Semenanjung. William Hunt (1952) memberi gelaran "Jakun" kepada kelompok ini. Schebesta (1906 : 272) menyatakan perkataan "Jakun" memberi makna yang buruk. Pada awalnya mereka juga dikenali sebagai "Melayu pagan", "Melayu Liar" dan sebagainya. Schebesta juga menyatakan Orang Jakun ada hubungan dengan Orang Kubu di Sumatera. Ryan (1965 : 5) berpendapat istilah "Proto" merujuk kepada Orang Melayu Asli dan "Deutro" pula merujuk kepada Orang Melayu. Dunn (1975 ; 22) menyatakan komuniti Melayu-Asli mempunyai pertindihan dari segi kawasan penempatan, asal-usul, linguistik dan kebudayaannya dengan Orang Senoi yang berpusat di bahagian utara.

Jimin (1972 : 6) menjelaskan mengenai unit sosial asas komuniti Temuan adalah keluarga "Nuklear". Sistem kekeluargaan komuniti Melayu-Asli adalah bercorak "bilateral" kecuali komuniti Temuan di Negeri Sembilan mempunyai ciri-ciri "matrilineal" (Jimin : 1972 : 6) kerana berlaku proses peminjaman dari sistem Matrilineal yang diamalkan oleh orang Minangkabau yang tinggal berhampiran. "Poligami" dibenarkan dalam komuniti Melayu-Asli tetapi sebahagian kecil sahaja

yang mengamalkannya. Tempat tinggal selepas berkahwin bercorak "Matrilokal". Perceraian lebih sukar berlaku dalam komuniti Melayu-Asli berbanding komuniti Senoi dan Negrito.

Menurut Williams Hunt (1952 : 20) terdapat lapan kategori pemimpin dalam komuniti Melayu-Asli terdiri dari Batin, Menter, Jinang, Jukara, Panglima, Penghulu Balai, Penghulu Dagang dan Pemangku. Setiap jawatan mempunyai tugas dan tanggungjawab masing-masing. Batin adalah ketua sesebuah kampung atau kelompok.

Orang Melayu-Asli mempunyai kepercayaan kepada satu "Tuhan" (Skeat dan Blagden : 1906 : 359). Mereka juga percaya kepada kewujudan makhluk-makhluk lain seperti jin, hantu dan malaikat. Dukun adalah orang pengantara dalam sesuatu upacara keagamaan dan perubatan.

Klasifikasi sosio-budaya tidak semestinya menepati klasifikasi etnolinguistik bagi suku kaum Che Wong, Lanoh-Semnam, Temoq dan Semelai. Klasifikasi Orang Asli di Semenanjung Malaysia sebagaimana dalam peta (1). Proses peminjaman budaya berlaku disebabkan perpindahan kawasan penempatan menimbulkan interaksi

dan pertembungan antara suku kaum. Contoh perbezaan budaya dan linguistik:

<u>Suku kaum</u>	<u>Klasifikasi budaya</u>	<u>etnolinguistik</u>
Lanoh	Negrito	Aslian Tengah
Che Wong	Senoi	Aslian Utara
Temoq dan Semelai	Proto-Malays	Aslian Selatan

2.1.3 JUMLAH PENDUDUK ORANG ASLI

Berdasarkan laporan JHEOA 1980, menyebutkan 50 peratus daripada penempatan Orang Asli boleh dimasuki kenderaan seperti kereta, landrover dan motorbot; manakala 50 peratus terpaksa dimasuki dengan menaiki helikopter atau berjalan kaki (Zainal : 1981 : 65).

Daripada banci rasmi JHEOA tahun 1960, jumlah penduduk Orang Asli berjumlah 43,900 orang. Pada tahun 1969 jumlahnya meningkat kepada 53,000 dengan pertambahan kira-kira 9,100 orang dalam tempoh masa sembilan tahun. Maklumat banci penduduk Orang Asli 1986, memperlihatkan pertambahan kira-kira 19,049 orang kepada 72,049 orang dalam tempoh masa 17 tahun (lihat Lampiran 3).

Berdasarkan banci penduduk JHEOA 1990, penduduk Orang Asli tertinggi di Semenanjung tinggal di

negeri Pahang dengan jumlah penduduk 31,638 orang dan penduduk Orang Asli kedua terbesar tinggal di negeri Perak dengan jumlah penduduk 23,675 orang. Jumlah penduduk Orang Asli terkecil tinggal di negeri Kedah berjumlah 134 orang yang terdiri dari kelompok Negrito. (Lihat Lampiran 4).

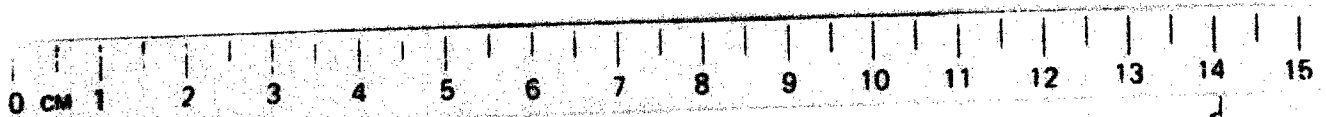
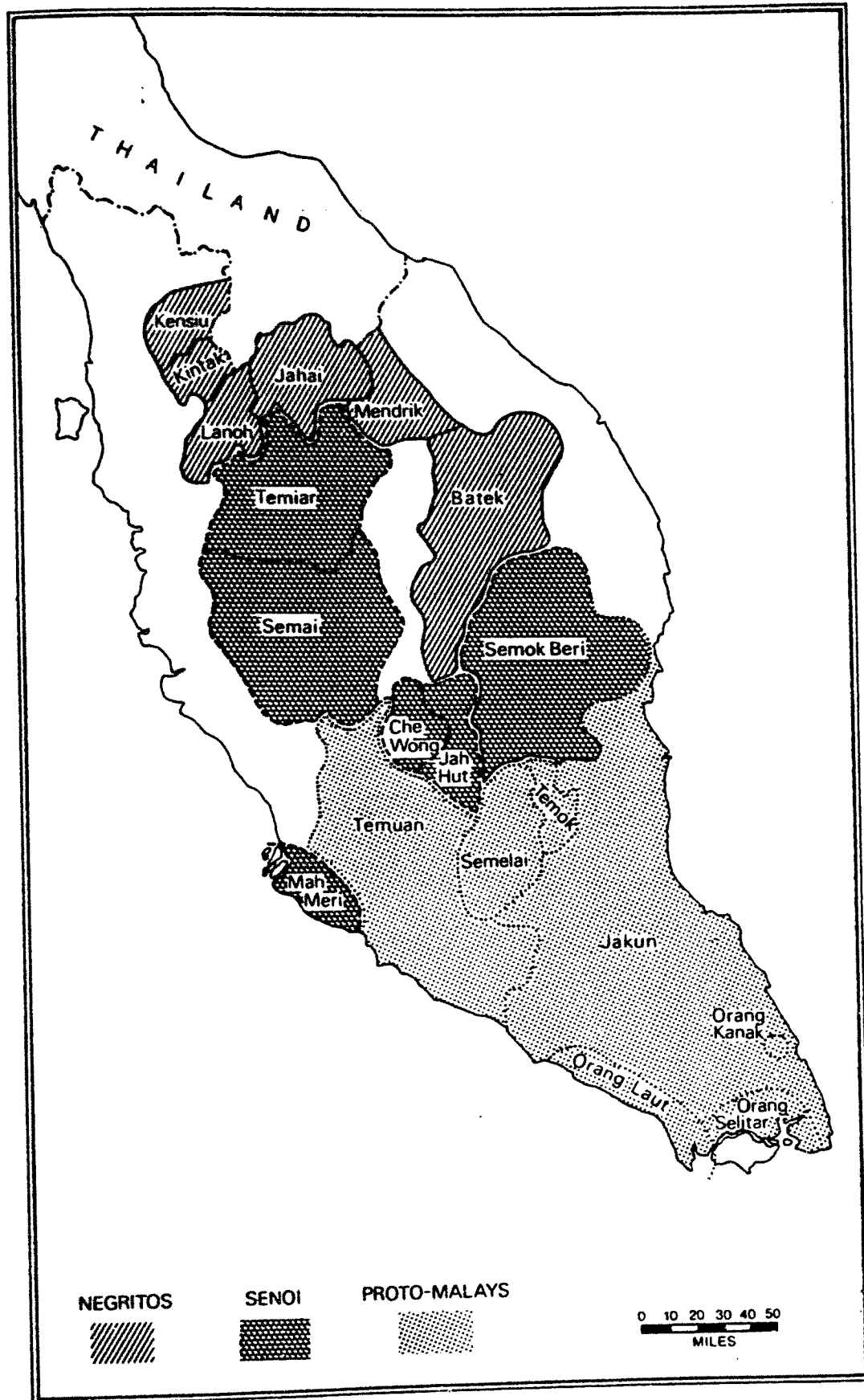
2.2 LATARBELAKANG MASYARAKAT KAJIAN

2.2.1 KAWASAN KAJIAN

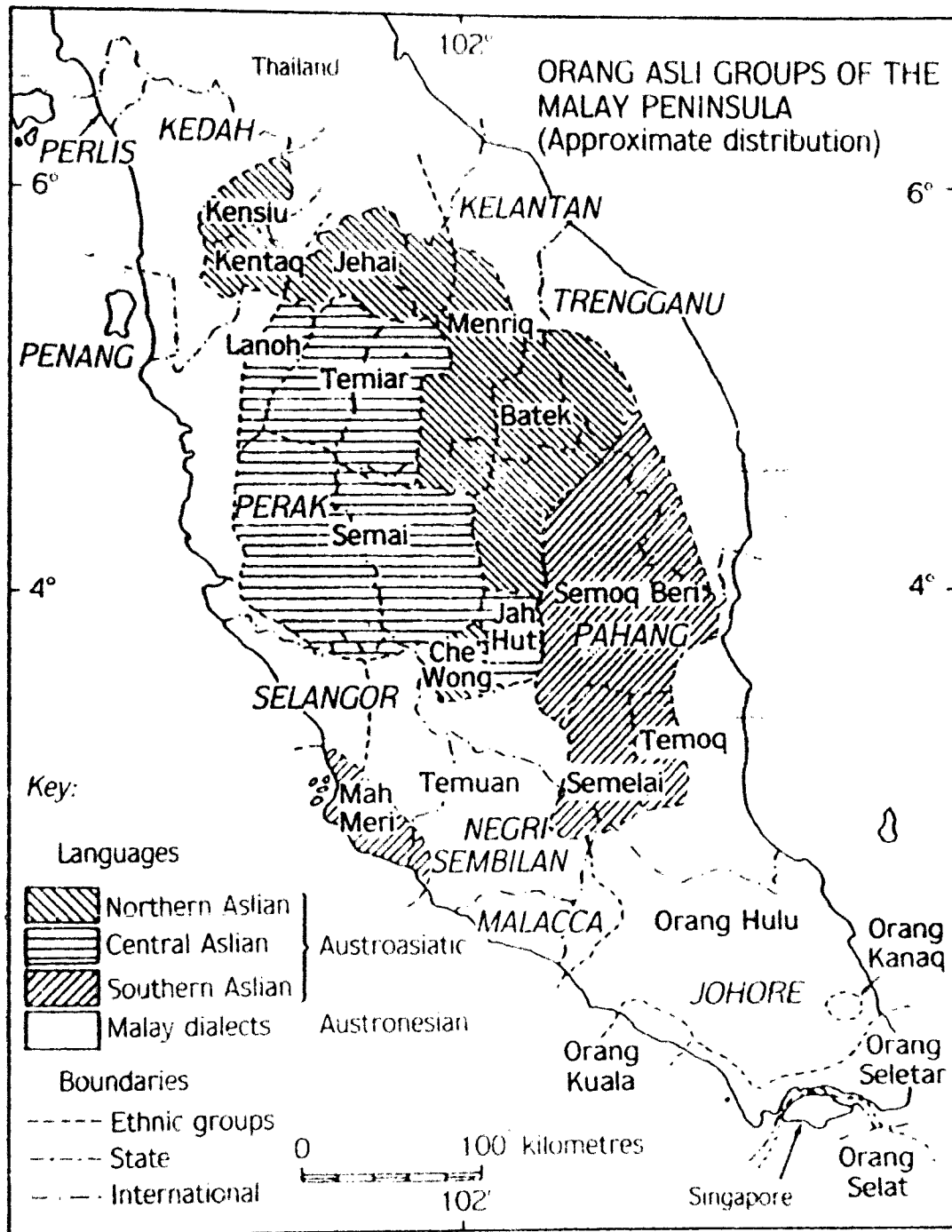
Keluasan kawasan Orang Asli di kawasan Bukit Kemandol dianggarkan kira-kira 1,343 ekar. Kawasan tempat tinggal terdiri dari tanah-tanah pertanian seperti getah, kelapa sawit, dusun dan tanah-tanah yang disewakan kepada orang-orang Cina. Kawasan ini bersempadan dengan kampung Melayu di sekitarnya dan bahagian selatan bersempadan dengan kawasan tanah yang diusahakan oleh FELCRA.

Kedudukan kawasan ini terletak kira-kira 11 kilometer dari Pekan Teluk Panglima Garang. Kawasan perkampungan boleh dimasuki kenderaan empat roda. Jarak antara kawasan ini dengan jalan besar Kelang-Banting terletak kira-kira 9.6 kilometer. Sementara jarak daripada pejabat JHEOA, Banting terletak kira-kira 40 kilometer (lihat Peta 2).

Peta 1.1: Pembahagian Suku Kaum Orang Asli
di Semenanjung

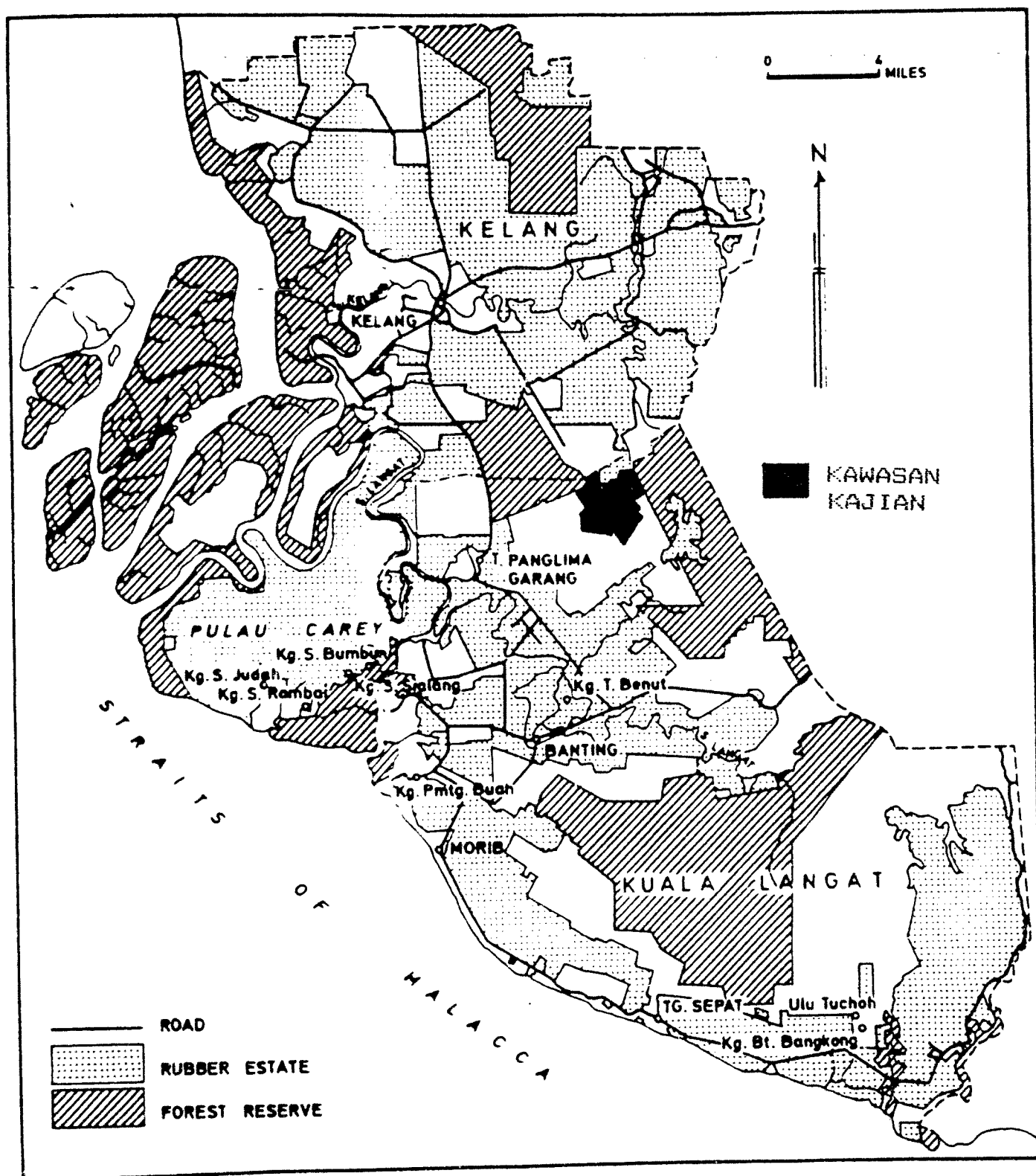

Pembahagian Orang Asli di Semenanjung
Berdasarkan Kepada Etnolinguistik

Source: Dr Geoffrey Benjamin, National University of Singapore.

Peta (2): Kedudukan Kawasan Kajian Di Selangor

0 CM 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

UNIVERSITY OF MALAYA LIBRARY .

MICROFILM

0 MM 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100 110 120 130 140 150

Secara umumnya, penduduk kampung membahagikan kawasan perkampungan kepada empat bahagian iaitu Tanjung Keluang, Bangkonglipan, Tanjong Mengkelat dan Tanjung Rabok. Pembahagian ini berdasarkan sempadan yang ditetapkan bagi menunjukkan kelompok-kelompok penduduk berasaskan kepada ikatan kekeluargaan.

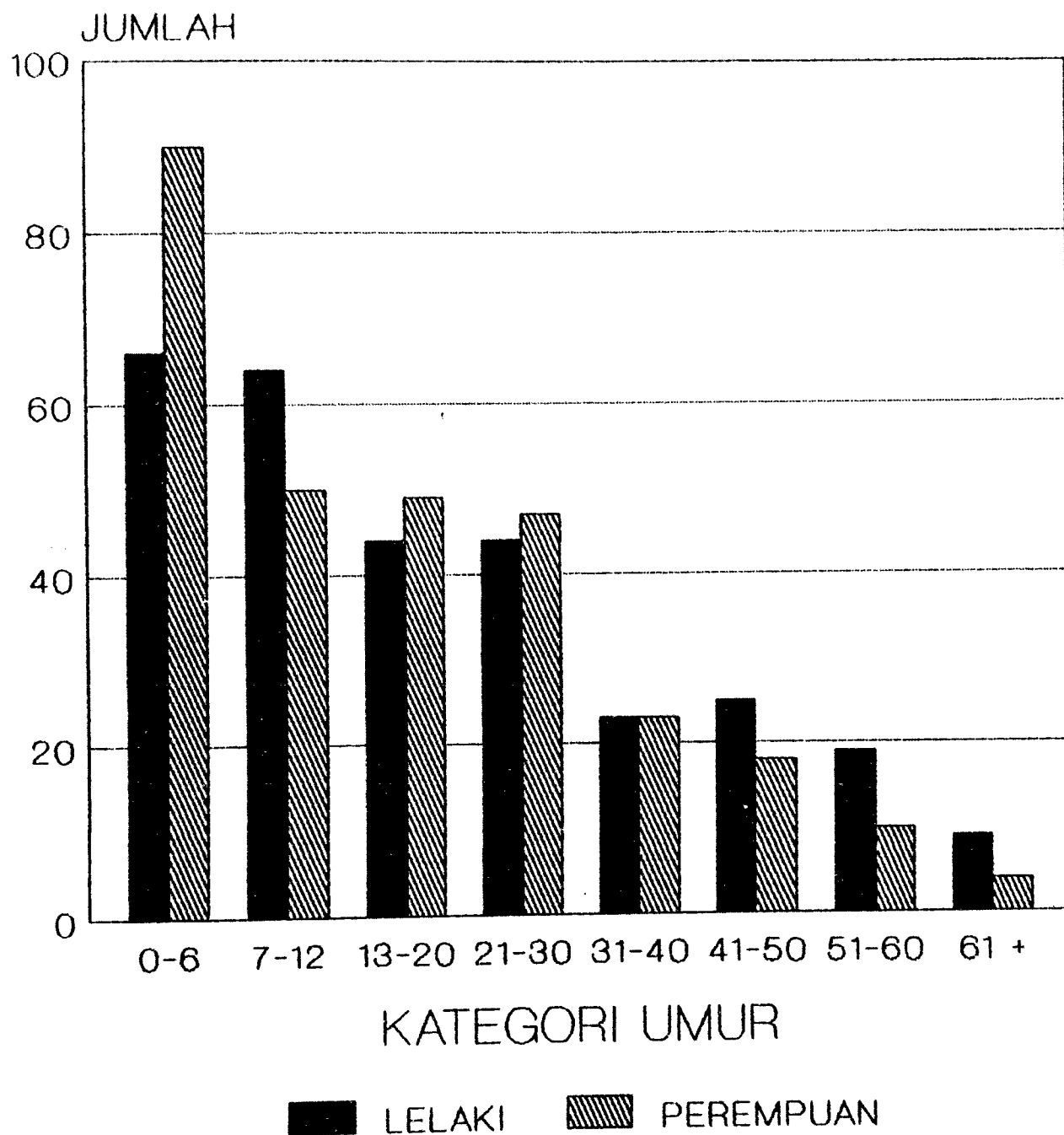
2.2.2 PENDUDUK

Penduduk kawasan kajian adalah terdiri dari kelompok Melayu-Asli suku kaum Temuan. Penduduk kajian hanya terdiri dari Orang Temuan yang tinggal di kawasan Bukit Kemandol (termasuk Tanjong Rabok) yang terletak di Mukim Tanjung Dua Belas, Banting, Kuala Langat, Selangor.

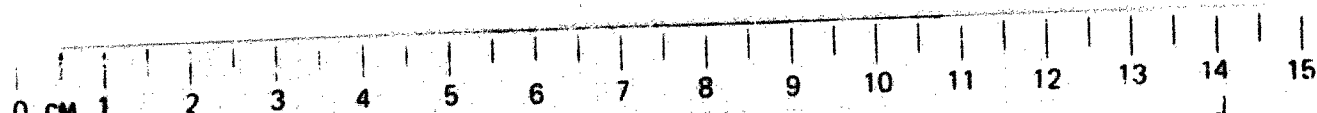
Penduduk kajian berjumlah 590 orang yang menghuni 117 buah rumah dan 118 kelamin. Daripada jumlah penduduk tersebut 49.8 peratus adalah terdiri dari kaum lelaki. Kira-kira 35.2 peratus daripada penduduk adalah terdiri daripada belia berumur 16 - 40 tahun. Generasi berumur dalam lingkungan umur 7 - 15 tahun yang sepatutnya menduduki bangku persekolahan mewakili 23 peratus daripada jumlah penduduk.

Carta 1

Jumlah Penduduk Mengikut Peringkat Umur

DATA KAJIAN. JUN 1991

Sementara 26.4 peratus adalah terdiri daripada kanak-kanak berusia enam tahun ke bawah. Pengkelasan umur sepenuhnya sebagaimana dalam carta (1).

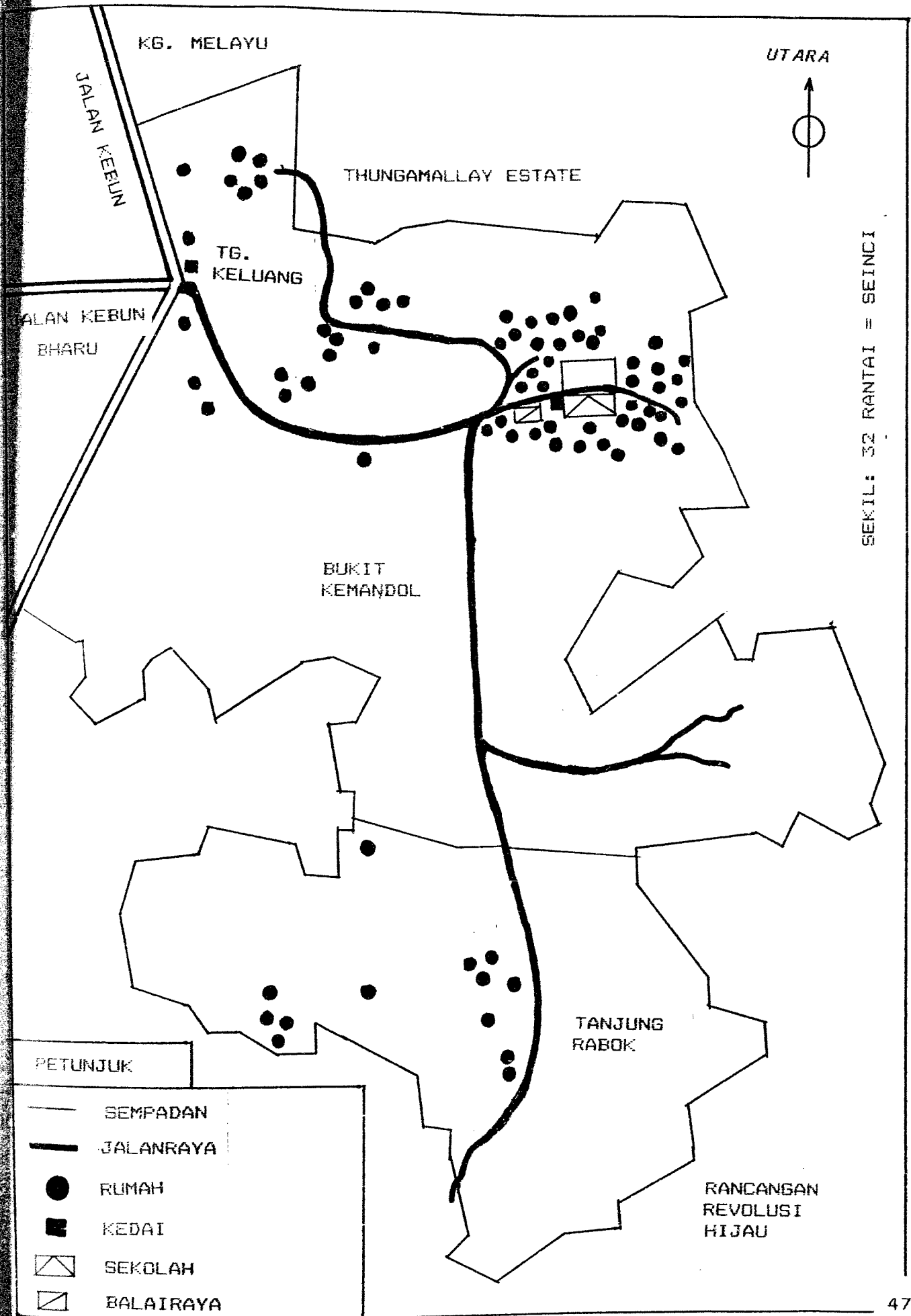
Penempatan penduduk adalah tidak tersusun, tetapi dalam kelompok-kelompok rumah yang mengandungi jumlah yang besar, kecuali kawasan Tanjung Rabok memperlihatkan taburan rumah yang berselerak. Kawasan di sekitar sekolah adalah kawasan yang padat penduduknya dengan kira-kira 72 buah rumah. (lihat peta : 3).

2.2.3 SEJARAH KAMPUNG SECARA RINGKAS

Nama Bukit kemandol adalah berasal dari nama pokok kemandol. Penduduk di kawasan Bukit Kemandol adalah berasal dari Sungai Rambai dan kemudiannya berpindah ke Bukit Gagak⁴ kerana kawasan tersebut dilanda banjir. Dari kawasan Bukit Gagak, mereka berpindah ke kawasan lain yang berhampiran terutama kawasan yang berbukit iaitu Tanjung Rabok, Bukit Kemandol dan seterusnya ke Tanjung Keluang.

Salah seorang penduduk, berusia 54 tahun yang pernah menyertai parti Komunis pada awal tahun 1930an menyatakan bahawa kampung Bukit Kemandol dibuka oleh

PENEMPATAN ORANG ASLI DI BUKIT KEMANDOL

batin Kudung. Rekod bertulis JHEOA, Banting mencatatkan bahawa kampung ini dibuka oleh Pak Salim dan anak buahnya semasa pemerintahan Inggeris di Tanah Melayu. Percanggahan maklumat tersebut dengan maklumat penduduk kampung, menunjukkan batin Pak Selim atau nama sebenarnya Batin Duyut anak Inam adalah batin ketiga selepas batin Inam anak Kudung dan batin Kudung.

2.2.4 KEMUDAHAN ASAS

Terdapat pelbagai kemudahan asas disediakan selaras dengan hasrat pembangunan Orang Asli. Jalan perhubungan diperluaskan dan dibaiki bagi memudahkan perhubungan keluar masuk ke kawasan tempat tinggal. Jalan tanah merah di kawasan kampung adalah kurang baik terutama dalam musim hujan.

Kemudahan sekolah rendah disediakan oleh pihak JHEOA pada awal tahun 1970an. Sebelum ini penduduk Orang Asli mendapat pendidikan di sekolah Dewasa atas usaha JHEOA. Melalui pembinaan sekolah rendah, Orang Asli dapat menikmati kemudahan persekolahan sehingga Darjah Enam. Balairaya dibina oleh pihak JHEOA sebagai pusat pertemuan penduduk

kampung dan pihak berkuasa. Balairaya juga digunakan sebagai tempat mengendalikan kemudahan kesihatan kepada penduduk.

Kemunculan Taman Didikan Kanak-kanak disediakan pada awal tahun 1991 dengan kerjasama KEMAS (sebuah agensi kerajaan di bawah Jabatan Kemajuan Masyarakat). Kemudahan ini selaras dengan usaha kerajaan menyalurkan pendidikan pra-sekolah kepada seluruh penduduk sebagai persediaan ke peringkat sekolah rendah.

Sebahagian daripada penduduk yang berkemampuan, dapat menikmati kemudahan elektrik. Bekalan air tidak dapat dinikmati disebabkan tekanan air yang rendah dan kedudukan tanah tinggi. Penduduk kampung bergantung kepada air perigi atau saluran pam air yang dibekalkan oleh pihak JHEOA pada tahun 1986 sebagai sumber keperluan harian.

Pihak JEHOA telah memberi bantuan rumah jenis Melati kepada Batin dan Setiausaha JKKK. Penduduk kampung yang lain masih kekal tinggal di rumah yang mereka bina sendiri. Berdasarkan keadaan fizikal rumah, ia boleh dikategorikan kepada tiga jenis. Pertama, rumah yang dibina sepenuhnya daripada bahan-

bahan yang siap diproses; kedua, rumah yang menggabungkan bahan-bahan rumah tradisi dan moden; ketiga, rumah yang sepenuhnya dibina daripada bahan-bahan tradisi (hutan). (Lihat gambar 6, 7, 11). Kira-kira 60 peratus rumah kurang baik kerana keadaan yang sempit dan tidak selesa.

Penduduk kampung mendapatkan barangan keperluan seharian daripada kedai runcit di kawasan kampung dan penjual-penjual dari luar. Barangan keperluan dapur dan pakaian juga diperolehi dari pasar dan pekan berhampiran.

Perkhidmatan kesihatan bergerak bagi ibu-ibu mengandung dan kanak-kanak diadakan dua kali sebulan secara percuma. Selain dari perkhidmatan ini, penduduk kampung boleh mendapatkan rawatan dan perubatan di Hospital Daerah, Banting, Klinik Kementerian Jenjarom atau Teluk Panglima Garang yang berhampiran. Pihak Kementerian Kesihatan bertindak secara terus dalam mengenal pasti dan membasmi penyakit bawaan Vektor terutama penyakit malaria. Sehingga tahun 1990, kes malaria melibatkan sembilan orang di Bukit Kemandol dan sebelas orang di Tanjung Rabok (Pejabat Kesihatan Banting : 1991). Sementara dalam kes lain, pihak Institut Penyelidikan Perubatan (IMR) bekerjasama dalam

membasmi penyakit berjangkit dan bawaan Vektor.

2.2.5 KEPIMPINAN DESA

Batin bertindak selaku ketua kampung. Batin Wah anak Budin adalah Batin kelima mengetuai penduduk Bukit Kemandol. Beliau bertindak sebagai orang tengah antara penduduk kampung dan pihak berkuasa serta bertindak sebagai penjaga adat istiadat. Jawatan Batin adalah satu warisan tradisional yang kekal sehingga hari ini dan perlantikannya adalah secara warisan kepada anak lelaki tertua seorang batin.

Menurut cerita seorang responden, terdapat sembilan jawatan penting sebelum penubuhan AJKK kampung iaitu Batin, Pemangku, Jenang, Penghulu, Penggawa, Pegawai, Panglima, Pengawal dan Jurunikah. Jawatan Batin dan Jurunikah sahaja kekal sehingga hari ini.

Apabila kepimpinan kampung disusun semula, ia telah dibentuk dalam satu Ahli Jawatankuasa Keselamatan dan Kemajuan Kampung (AJKKK). Sebahagian besar ahli jawatankuasa tersebut mempunyai hubungan kekeluargaan dengan mereka yang memegang jawatan tradisi sebelum ini seperti datuk atau bapa. Terdapat sepuluh orang yang menganggotai JKKK termasuk Batin sendiri.

JKKK merupakan Organisasi Kepimpinan Desa yang bertindak menjadi pengantara kepada JHEOA dan pihak berkuasa lainnya. JKKK bertindak dalam menyelesaikan masalah-masalah penduduk kampung melalui perbincangan dengan pihak JHEOA. Kebanyakan aktiviti JKKK adalah berpusat di balairaya kampung. JKKK gagal menjalankan peranannya secara berkesan. Mesyuarat yang dianjurkan kerap kali tidak mendapat sambutan dan kerjasama dari penduduk kampung. Sikap individualistik adalah punca keadaan sedemikian. Perselisihan faham sering berlaku antara Batin, AJKKK dan penduduk kampung.

Cawangan UMNO yang ditubuhkan mempunyai AJK yang tersendiri dengan diketuai oleh seorang ketua cawangan. Sokongan padu penduduk kampung terhadap parti kerajaan diperlihatkan dalam pilihanraya umum. Berdasarkan pilihanraya umum 1990, 95.5 peratus daripada 159 undi menyokong parti Barisan Nasional di peringkat Parlimen dan 97.5 peratus undi dalam peringkat Dewan Undangan Negeri. (Barisan Nasional: Keputusan Pilihanraya Umum: 1990).

2.2.6 SISTEM KEPERCAYAAN DAN ADAT RESAM

2.2.6.1 SISTEM KEPERCAYAAN

Ikatan kepercayaan penduduk memperlihatkan kepelbagaian yang kompleks. Asas utama kepercayaan adalah kepada kewujudan satu "Tuhan" yang berkuasa ke atas mereka. Tuhan berkuasa menjadikan dan mematikan manusia. Mereka percaya bahawa segala ketentuan hidup manusia datangnya dari Tuhan dipanggil "nasib".

Manusia perlu hidup dengan melakukan perbuatan baik di dunia untuk mendapatkan balasan baik dari Tuhan. Perbuatan buruk seperti mencuri, membunuh dan perbuatan jahat lainnya dianggap satu "dosa" yang membawa balasan buruk di akhirat kelak.

Mereka mempercayai kewujudan "Hari Kiamat" atau "Hari Akhirat" dengan kehancuran dunia dan munculnya alam lain yang menentukan seseorang itu masuk "Syurga" atau "Neraka". Kedudukan neraka dan syurga bagi Orang Asli berasingan dari Orang Melayu (Islam) dengan sempadan-sempadan tertentu seperti kedudukan tempat tinggal mereka di dunia sekarang.

Mereka juga mempercayai kewujudan makhluk "Super-natural" lain seperti hantu yang wujud dari roh

nenek moyang mereka sendiri. Terdapat berbagai jenis hantu, sama sebagaimana dipercayai oleh orang Melayu. Mereka percaya dengan kewujudan benda-benda keramat seperti batu keramat yang dipanggil "Moyang Luan" lahir dari nenek moyang Orang Asli. Batu keramat ini dipuja bagi mendapatkan pertolongan ketika dalam kesusahan seperti bencana alam.

"Dukun" adalah panggilan kepada orang yang mempunyai kuasa magis atau "mana". Dia dipercayai sebagai orang tengah yang boleh menghubungkan dengan makhluk super-natural bagi mendapatkan pertolongan ketika sakit.

Seorang responden menyatakan tanggapannya terhadap agama Islam, menurutnya "... kami mempunyai agama sendiri warisan dari nenek moyang, kami mahu hidup bebas." Bebas bermaksud tanpa ikatan agama yang dianggap membelenggu kehidupan mereka. Pelbagai sekatan "halal" dan "haram" dalam pemakanan membuatkan mereka beranggapan demikian.

2.2.6.2 ADAT RESAM

Terdapat tiga jenis adat resam yang kekal diwarisi sehingga hari ini, iaitu adat perkahwinan,

adat cuci tangan bidan dan adat pengkebumian mayat. Mereka masih berpegang kuat kepada adat tersebut sebagai suatu kemestian dan keperluan kepada susunan sosial masyarakat Orang Asli yang tersendiri.

Komuniti Temuan adalah tergolong dalam suku kaum Melayu Asli, oleh itu kebiasaan adat resam memperlihatkan banyak persamaan dengan adat resam masyarakat Melayu tradisional. Contohnya dalam upacara peminangan, sirih pinang adalah antara barang keperluan.

Perbezaannya adalah dari segi agama dan kepercayaan. Persekitaran tempat tinggal mempengaruhi pembentukan unsur-unsur adat resam. Pergantungan kepada tradisi "survival" dan cara hidup yang "simple" menjadi garis pemisah dalam penentuan ada resam mereka. Namun tidak ada sekatan adat yang melarang perkahwinan Orang Asli dengan masyarakat lain. Seperti perkahwinan dengan Orang Melayu, Cina dan India.

2.2.6.3 PANTANG LARANG

"Tabu" atau pantang larang adalah berhubung dengan kepercayaan masyarakat. Tabu melarang setiap anggota masyarakat melakukan sebarang tindakan yang

bertentangan dengan nilai-nilai sosial masyarakat yang diakui dalam diri melalui proses sosialisasi. Pelanggaran tabu menyebabkan si pelaku menerima balasan buruk akibat tindakan itu.

Kepatuhan mereka kepada tabu masih kuat sebagaimana ikatan mereka kepada adat resam. Konsep "tulah" atau "kempunan" masih kekal dipercayai. Perbuatan bersiul dipercayai boleh mendatangkan ribut sebagai balasan kepada larangan perbuatan itu. Terdapat berbagai pantang larang yang kompleks membatasi tindakan seseorang. Pantang larang kepada ibu-ibu yang bersalin dari segi perbuatan dan pemakanan yang salah boleh mendatangkan kemudharatan.

"Dukun" dan "Bidan" adalah golongan yang mempunyai pengetahuan yang luas dalam pantang larang. Dukun yang merawat seseorang dilarang melanggar tabu seperti melakukan kerja-kerja berat kerana ia boleh menambahkan kesakitan kepada pesakit. Majoriti penduduk ingin mengekalkan dan mempertahankan sistem kepercayaan dan tradisi adat resam mereka sendiri.

2.2.7 SOSIO-EKONOMI

2.2.7.0 PENGENALAN

Skeat dan Blagden (1906 : Vol. 1 : 93) menjelaskan mengenai aktiviti memburu, memerangkap binatang dan memancing ikan. Beliau menjelaskan kedudukan ekonomi masyarakat Jakun di Johor bergantung kepada aktiviti pertanian seperti penanaman padi, keladi, pisang, tembikai, tebu dan tembakau. Dalam, tahun-tahun 1920-an Orang Asli Temuan di Selangor telah mula menanam getah semasa pemerintahan Inggeris melalui sistem kupon yang ditetapkan oleh Stevenson Restriction Scheme. Rancangan ini seterusnya dilaksanakan oleh RISDA melalui tanaman semula secara berkelompok. Dalam tahun-tahun 1970an dan 80an terdapat Orang Asli yang menanam kelapa sawit atas daya usaha sendiri.

2.2.7.1 TANAH PERTANIAN

Sebahagian besar daripada tanah kawasan Bukit Kemandol diusahakan oleh pemajak Cina yang mengusahakan tanaman sayur, belimbing, limau, nangka dan kelapa sawit yang dianggarkan seluas 573 ekar. Hanya lebih kurang 592 ekar sahaja yang masih diusahakan sendiri. Daripada seluruh kawasan, kira-kira 230 ekar adalah terdiri dari tanah-tanah terbiar bekas pajakan orang

Cina, manakala 64 ekar adalah terdiri dari tanah-tanah kosong. Tanah selebihnya terdiri dari kawasan tempat tinggal, sekolah dan jalanraya.

Jadual (1) : Penggunaan Tanah (Keluasan 1,343 ekar)

Bil.	Jenis Tanaman	Tanah Pajak	Tanah Diusahakan
1	Kelapa sawit	305.75	203
2	Belimbing	132.5	-
3	Nangka, limau, betik dan sayur-sayuran	84.5	-
4	Kolam ikan	50.0	-
5	Getah		95
6	Tanah kosong		64
7	Bekas tanah pajak		230
Jumlah ekar		573.0	592.0

Sumber: Koperasi JKKK, Orang Asli Bukit Kemandol, Jun 1991

Kawasan tanaman getah dan kelapa sawit dianggarkan keluasannya kira-kira 293 ekar. Kedua tanaman kekal tersebut boleh dikatakan menjadi sumber

pendapatan utama kepada penduduk. Kira-kira 22 peratus daripada keluasan tanah adalah terdiri daripada tanah kosong dan kawasan tanah bekas pajakan.

Kawasan Orang Asli Bukit Kemandol (termasuk Tanjung Rabok) meliputi kira-kira 1,343 ekar tanah yang belum digazetkan.⁵ Menurut pihak JHEOA (Shah Alam) Majlis Mesyuarat Kerajaan Negeri Selangor (MMK) sebelum ini telaha meluluskan kawasan tersebut untuk digazetkan sebagai rezab Orang Asli. Namun kelulusan ini ditarik balik disebabkan pelanggaran kepada syarat-syarat yang ditetapkan, di mana didapati sebahagian besar tanah-tanah di kawasan tersebut dipajakkan kepada orang-orang Cina. Selain daripada itu, kelulusan keluasan tanah berubah dari 800 ekar yang diluluskan kepada 1,343 ekar selepas diselidiki semula.

Kebanyakan projek pertanian yang dijalankan adalah atas usahasama agensi kerajaan yang lain seperti RISDA. Projek yang sedang dirancang adalah tanaman semula getah secara berkelompok (TSB). Rancangan projek tanaman semula getah secara berkelompok ini melibatkan keluasan tanah kira-kira 149,728 hektar. Tanaman semula melibatkan 11 orang pemilik tanah kosong dan kebun-kebun getah tua.

2.2.7.2 PAJAKAN TANAH

Pada masa kajian dijalankan terdapat kira-kira 67 pemajak Cina sama ada secara perkongsian atau individu mengusahakan kira-kira 573 ekar tanah kawasan Orang Asli. Terdapat juga pajakan tanah tanpa perjanjian, di mana pajakan tanah dilakukan atas persetujuan antara pihak Orang Asli selaku pemilik dan pemajak (Orang Cina) tanpa dimaklumkan kepada pihak JHEOA. Menurut pihak JHEOA hal tersebut tidak dapat dikesan kerana tiada kerjasama dari pihak terbabit dan maklumat daripada AJKKK.

Berdasarkan perjanjian yang disahkan oleh pihak JHEOA, terdapat beberapa syarat digariskan dalam pajakan tanah. Namun pelanggaran kepada syarat-syarat yang ditetapkan, berlaku ke atas tanah-tanah yang dipajakan tanpa surat perjanjian rasmi, terutamanya larangan menanam tanaman kekal seperti kelapa sawit (keluasan 305.75 ekar). Antara kandungan syarat perjanjian rasmi pajakan tanah Orang Asli adalah seperti berikut:

Pertama: Pajakan tanah boleh dipanjangkan lima tahun lagi selepas berakhir tempoh perjanjian tersebut.

- Kedua: Pemajak tidak dibenarkan menanam tanaman kekal.
- Ketiga: Penggunaan buruh seratus peratus Orang Asli dan gaji tidak kurang \$10.00 sehari.
- Keempat: Pembayaran gantirugi terhadap kerosakan tanaman Orang Asli.
- Kelima: Tidak dibenarkan mendirikan rumah kekal.
- Keenam: Pembayaran saguhati sebagaimana dipersetujui, selain daripada sewa tanah bulanan atau tahunan.
- Ketujuh: Tidak boleh dipindah milik.
- Kelapan: Pelanggaran kepada perjanjian membawa kepada pemansuhan perjanjian.

(Syarat Perjanjian Pajakan Tanah :
JHEOA : S. Alam)

Terdapat pelbagai punca pajakan tanah dikenali pasti sehingga menimbulkan saling tuduh menuduh antara penduduk kampung dan pihak JHEOA. Menurut penduduk kampung, ia adalah berikutan kegagalan projek tanaman semula tanaman getah yang ditangguhkan untuk tempoh masa tertentu. Dalam tempoh masa tersebut, orang-orang Cina menawarkan tanah Orang Asli. Dalam tahun 1970an, orang Cina mula menyewa tanah dan ianya kekal sehingga hari ini.

Seorang informan menyatakan bahawa mereka tidak berkemampuan untuk mengerjakan tanah mereka sendiri. Mereka memerlukan wang bagi menampung perbelanjaan keluarga. Sebaliknya pihak JHEOA menyatakan penduduk Orang Asli membenarkan kemasukan pengusaha-pengusaha Cina tanpa pengetahuan mereka sendiri.

Salah satu kes berlakunya pajakan tanah kawasan Orang Asli seluas kira-kira 50 ekar adalah disebabkan kegagalan projek tanaman kelapa sawit. Projek ini melibatkan pinjaman kewangan sebanyak \$16,000.00 daripada Bank Pertanian dalam tahun 1985. Bagi mengatasi masalah bayaran balik kepada pihak bank, kawasan tanah projek tersebut ditawarkan kepada pengusaha luar. Syarikat Son Sui Trading telah mengambilalih tanah tersebut bagi mengusahakan ternakan ikan air tawar dan bersetuju membuat bayaran balik kepada bank sebagai ganti bayaran sewaan tanah tersebut.

Secara jelasnya, pajakan tanah tidak menguntungkan penduduk Orang Asli sebagai tuan tanah. Walaupun mempunyai tanah yang luas, ia tidak memberi pulangan yang maksima dan majoriti penduduk masih hidup di bawah garis kemiskinan. Namun sebaliknya ia memberi

sumber pekerjaan kepada penduduk kampung. Selain dari mendapat bayaran sewaan tanah, penduduk kampung memperolehi pekerjaan sebagai buruh upah di kebun-kebun Cina, walaupun pada dasarnya mereka bekerja di atas tanah mereka sendiri.

2.2.7.3 KOPERASI KAMPUNG

Koperasi ini ditubuhkan pada awal tahun 1991 dengan pembentukan organisasi tersendiri melalui sokongan AJKK Kampung. Seorang kerani dipertanggungjawabkan mengurus perjalanan koperasi sebagai pekerja bergaji.

Matlamat penubuhan koperasi ini adalah untuk mengutip wang royalti bulanan daripada sewaan atau pajakan tanah. Perkara ini adalah tertakluk dalam perjanjian pajakan tanah atas saranan pihak JHEOA. Walaupun pajakan tanah berlaku lebih kurang 30 tahun lalu, tetapi kutipan sewaan bulanan hanya dilaksanakan pada awal tahun 1991.

Nilai pajakan tanah adalah bergantung kepada permintaan dan tawaran oleh kedua pihak. Nilai pajakan tanah adalah tidak menentu. Contohnya kadar pajakan 10 ekar tanah bernilai \$1,000.00 setahun, 1.5 ekar tanah

bernilai \$1,000.00 selama 15 tahun atau 4.5 ekar tanah bernilai \$2,000.00 selama 4 tahun. Kadar tersebut memperlihatkan perbezaan nilai pajakan iaitu \$44.40, \$100.00 atau \$122.00 bagi setiap ekar tanah.

Kadar royalti yang dikutip setiap bulan bergantung kepada tanaman yang diusahakan, sama ada mengeluarkan hasil atau tidak. Kadar yang ditentukan adalah atas persetujuan penduduk kampung selaku pemilik-pemilik tanah dan pengusaha-pengusaha Cina. Nilai sewaan tanah bulanan bagi tanaman kelapa sawit belum berhasil ialah sebanyak \$3.00 seekar dan \$5.00 seekar dikenakan ke atas tanaman belimbing, nangka, limau dan sayur-sayuran. Sementara tanaman berhasil dikenakan kadar sewaan \$10.00 sebulan bagi setiap ekar. Nilai sewaan bulanan kolam ikan seluas kira-kira 50 ekar ditetapkan \$500.00 sebulan.

Perancangan masa depan koperasi ini masih kabur, sama ada ia patut dikekalkan dengan penerusan pajakan atau menarik semula tanah untuk diusahakan oleh penduduk kampung sendiri. Koperasi sebenarnya hanya mempunyai sumber kewangan tetap hasil pengambilalihan tanah dan sewaan kawasan kolam ikan. Kutipan wang sewaan tanah bulanan diserahkan semula kepada pemilik tanah masing-masing.

Penubuhan koperasi adalah rancangan jangka pendek untuk mengatasi masalah pajakan tanah bagi mengelakkan penindasan oleh pengusaha-pengusaha Cina. Melalui cara ini, pengawasan diberikan ke atas tanah-tanah Orang Asli. Beberapa ahli JKK kampung sebenarnya tidak bersetuju dengan penerusan pajakan tanah kerana penerusan usaha koperasi bermakna membiarkan tanah mereka kekal sebagai kawasan Orang Asli (tidak digazetkan). Keadaan sedemikian membolehkan kerajaan negeri berkuasa penuh ke atas tanah yang sekian lama mereka dudukkan.

2.2.7.4 POLA PEKERJAAN

Bentuk pekerjaan penduduk memperlihatkan perubahan dari pekerjaan tradisi dan bekerja sendiri kepada pekerjaan berorientasikan upah. Pekerjaan sebagai buruh upah dan makan gaji adalah pekerjaan utama yang tidak diikuti dengan pekerjaan sampingan. Mereka yang bekerja sendiri biasanya menjalankan pekerjaan sampingan yang lain. Majoriti penduduk bekerja sebagai buruh dalam sektor perkilangan, pertanian dan selebihnya bekerja sendiri sebagai penoreh getah dan mengusahakan kebun kelapa sawit.

Kira-kira 53.0 peratus daripada 222 jumlah penduduk yang bekerja menjadi buruh upah di dalam sektor perkilangan, buruh ladang atau kebun dan lain-lain. Selebihnya 47.0 peratus bekerja sendiri sebagai penoreh getah, pekebun kecil kelapa sawit, mencari damar batu dan lain-lain termasuk pekerjaan tradisi seperti menangkap binatang untuk tujuan jualan.

Mereka yang bekerja di sektor perkilangan memperoleh pendapatan antara \$200.00 - \$350.00 sebulan. Peluang pekerjaan dalam sektor ini adalah hasil perkembangan pesat industri di kawasan berhampiran khususnya di kawasan Kelang. Kemudahan pengangkutan disediakan oleh majikan dari kawasan tempat tinggal mereka.

Buruh kelapa sawit bekerja di sekitar kawasan perkampungan dan Ladang Tunggamalay yang berhampiran. Buruh estet menerima pendapatan berdasarkan kiraan 0.45sen setandan buah kelapa sawit. Jenis pekerjaan lain di ladang kelapa sawit termasuk menabur baja dan meracun rumput dengan pendapatan antara \$10.00 hingga \$15.00 sehari.

Buruh upah kebun sayur, belimbing, betik dan limau memperoleh pendapatan antara \$8.00 - \$18.00

sehari atau \$5.00 - \$8.00 separuh hari. Mereka bekerja di kawasan kebun-kebun Orang Asli sendiri yang telah diusahakan oleh orang-orang Cina. Buruh upah di kebun-kebun Cina memperolehi pendapatan antara \$125.00 - \$400.00 sebulan. Penoreh-penoreh getah memperolehi pendapatan antara \$120.00 - \$300.00 sebulan bergantung kepada keluasan kebun (ketika keadaan cuaca baik). Aktiviti sampingan lain seperti mencari damar batu di sekitar kawasan tanaman kelapa sawit FELCRA membolehkan mereka menerima hasil antara 5 - 20 kilogram sehari. Mereka tidak menjalankan pekerjaan mencari damar batu setiap hari. Damar batu yang diperolehi dijual kepada peraih dengan harga 0.25sen sekilogram atau 0.20sen sekati.

Daripada kenyataan tersebut, ternyata pendapatan mereka masih rendah. Kepelbagaian pekerjaan memperlihatkan daya usaha mereka bagi menampung keperluan hidup seharian. Pendapatan yang diperolehi hanya cukup untuk hidup di paras minima. Konsep ekonomi sara diri sebenarnya masih mempengaruhi "worldview" mereka terhadap pekerjaan.

PERKEMBANGAN PENDIDIKAN ORANG ASLI

3.1 PERKEMBANGAN AWAL PENDIDIKAN ORANG ASLI

Orang Asli dianggap ketinggalan daripada menerima kemudahan pendidikan berbanding dengan kaum-kaum lain. Keadaan sedemikian menimbulkan masalah buta huruf di kalangan masyarakat Orang Asli. Orang Asli diandaikan telah mendiami Semenanjung Tanah Melayu 25,000 tahun dahulu. Perpektif sejarah sahaja yang dapat menjelaskan keadaan sedemikian berlaku.

Sebelum kedatangan Inggeris ke Tanah Melayu Orang Asli yang tinggal di kawasan pinggir hutan sudah mempunyai hubungan dengan Orang Melayu dan Cina. Keadaan ini berlaku atas desakan dan keperluan bahan makanan dan pertukaran barangan. Pada masa tersebut kuasa adalah terletak di tangan Orang Melayu yang diketuai oleh Sultan di peringkat negeri dan "Datuk" adalah ketua di peringkat daerah.

Pada awal abad ke 19, sebelum kedatangan kuasa kolonial ke Kepulauan Melayu, bentuk pendidikan pada umumnya adalah tidak formal. Dalam peringkat yang

agak formal terdapat sistem "Sekolah Pondok" atau "Madrasah" yang dibina oleh ulama-ulama Islam. Sekolah ini menyediakan asas pendidikan Islam yang kukuh. Kemungkinan terdapat sebilangan kecil Orang Asli yang tinggal berhampiran dengan kampung-kampung Melayu telah menerima pelajaran di sekolah-sekolah pondok.

Kedatangan Inggeris ke Tanah Melayu tidak memperlihatkan usaha-usaha untuk membantu dan memajukan Orang Asli. Orang Asli hidup bebas dengan adat resam dan cara hidup mereka kerana pihak Inggeris lebih menumpukan kepada kelompok terbesar iaitu Melayu, Cina dan India. Carey (1976 : 289) Orang Asli dianggap oleh penjajah sebagai bahan muzium dan anggapan ini kekal sehingga sebelum Perang Dunia Kedua.

Terdapat usaha dari pihak Inggeris bagi mengambil perhatian mengenai Orang Asli. Sir Gerald Templer (1958 : ix):

"We certainly had too much on our hands to think of the welfare of the primitive tribes however desirable it might be from an administrative point of view." (Anisah : 1982 : 4)

Namun usaha-usaha pihak Inggeris hanya terbatas kepada bidang penyelidikan etnografi Orang Asli seperti adat resam, kebudayaan dan kehidupan.

Semasa Perang Dunia Kedua meletus Orang Asli di kawasan pedalaman berhubung dengan pihak gerila komunis (MPAJA) yang menentang pihak Jepun. Apabila Perang Dunia Kedua tamat pihak komunis beralih pula menentang pihak Inggeris. Pihak Inggeris yang kembali semula ke Tanah Melayu masih mengekalkan corak pentadbiran mereka terhadap Orang Asli dan menganggap Orang Asli sebagai "Orang Liar".

Orang Asli di kawasan pedalaman dipaksa membantu gerila komunis untuk menentang Inggeris. Carey (1976 : 291) mendapati hampir tiga perempat Orang Asli (20,000 orang) membantu pihak komunis. Akhirnya pihak Inggeris telah bertindak melancarkan serangan ke atas gerila komunis yang turut dianggotai oleh Orang Asli.

Pada masa darurat 1948-1957, pihak Inggeris telah berusaha untuk menyekat Orang Asli daripada memihak kepada komunis. Sir Gerald Templer (1958 ; 4):

"Let me be quite frank, the only reason why I directed that something must be done about the aborigines of Malaya was that they had become a vital factor in the emergency."

(Anisah : 1982 : 6)

Pentadbiran Inggeris seterusnya telah melantik Williams Hunt sebagai penasihat Hal Ehwal Orang Asli kepada kerajaan Persekutuan Tanah Melayu. Pada awal 1950an iaitu pada tahun 1953 Jabatan Hal Ehwal Orang Asli ditubuhkan bertujuan membantu kerajaan dalam membentaras anasir komunis dengan menarik minat Orang Asli yang memberi bantuan kepada pengukuhan kekuatan komunis di kawasan pedalaman.

Pihak Inggeris mengambil langkah-langkah bagi menyekat hubungan pihak komunis dengan Orang Asli melalui Rancangan Penempatan Semula di kawasan baru. Namun rancangan ini gagal mencapai matlamatnya. Seramai 8,000 Orang Asli di kawasan penempatan ini dilaporkan meninggal dunia dan lainnya melarikan diri semula ke kdalam hutan (Voon: 1977 : 4). Keadaan ini disebabkan kawasan tersebut tidak sesuai bagi penempatan Orang Asli dibandingkan dengan persekitaran dan cara hidup mereka sebelum ini.

Kegagalan rancangan ini menyebabkan Orang Asli terus memihak kepada komunis. Jabaan Hal Ehwal Orang Asli (JHEOA) telah mengambil langkah seterusnya bagi memastikan keselamatan semasa darurat terutamanya melalui pembinaan kemudahan asas seperti perubatan, pendidikan, balairaya dan lain-lain. Langkah ini diharapkan dapat mengurangkan perasaan benci di kalangan Orang Asli.

".....to have the jungle dwellers from a position of hostility to one of benevolent neutrality." (Carey : 1972 : 18).

Pada dekad pertama abad 20 kerajaan British telah merubah polisi pentadbirannya bagi mengatasi ideologi komunis melalui penumpuan terhadap perkembangan pendidikan di kalangan penduduk.

"Education was given more attention after the experience of communist insurgency in the 1940's, primarily as means to win an ideological war against communism among the popular" (Chia : 1976 : 10).

Oleh itu tumpuan juga diberikan terhadap pendidikan Orang Asli melalui penubuhan JHEOA secara khusus bagi memelihara kepentingan mereka, di mana hampir tiga perempat Orang Asli telah memasuki komunis.

"a very small Department for Aboriginal Affairs was already in existence by 1953 (Carey ; 1976 : 312)

Usaha-usaha menjaga hal-ehwal Orang Asli bermula dengan penubuhan JHEOA, apabila dikenalpasti sebahagian besar Orang Asli di kawasan pedalaman menyertai komunis. Perkembangan pendidikan awal menunjukkan Orang Asli di Singapura (Orang Laut) telah menerima kemudahan pendidikan formal sebelum tahun 1950. Sebilangan mereka adalah golongan terpelajar dan bekerja sebagai kerani atau orang gaji kerajaan (Collings : Sunday Times : 1950).

Perkembangan pertumbuhan Sekolah Melayu dan Sekolah Inggeris memperlihatkan terdapat anak-anak Orang Asli telah menerima pendidikan formal sebelum penubuhan JHEOA. Zainal (1984 : 110) mengatakan terdapat Orang Asli yang menerima pelajaran formal sebelum penubuhan JHEOA, terutama di kalangan mereka yang tinggal di kawasan perkampungan Orang Melayu yang berhampiran. Oleh itu, anak-anak Orang Asli dihantar belajar ke sekolah-sekolah kebangsaan atau Sekolah Melayu.

Sebelum Perang Dunia Kedua, terdapat usaha-usaha yang dijalankan oleh Mubaligh Kristian dalam usaha untuk memberi pendidikan kepada Orang Asli:

"One of the earliest Christian missionary efforts was made in Perak before the second

world war, and this was carried out by a Batek Lutheran Missionary called Napitoepoloé. He married an Orang Asli women, and succeeded in converting the inhabitants of no less than six Orang Asli villages to Christianity. He also started the first primary school for Orang Asli children in Malaya."

(Carey : 1976 : 327)

Walaupun ia mempunyai motif mengembangkan agama Kristian, namun usaha ini memberi sumbangan besar terhadap pendidikan Orang Asli secara tidak langsung. Usaha-usaha lain dijalankan oleh pihak Baitul Mal Negeri Johor pada tahun 1949, di Kuala Benut. Sekolah khas dibina bagi menampung anak-anak Orang Asli (Orang Kuala) yang sememangnya sejak awal lagi sudah memeluk agama Islam. (Muhammad Taufik : 1973 : 41).

Carey (1976 : 333) menyatakan bahawa sebilangan anak Orang Asli telah memasuki Sekolah Melayu atau Inggeris, tetapi ia tidak mungkin berlaku dikalangan Orang Asli di kawasan pedalaman. Pendidikan formal di kawasan pedalaman dimulakan dengan penubuhan Pos-pos pedalaman. Pembantu-pembantu luar bertanggungjawab mengajar anak-anak Orang Asli. Zainal (1984 : 111) menyatakan bahawa tugas-tugas mengajar dipertanggungjawabkan kepada Pembantu Luar Pelajaran pada masa sekarang, sementara jawatan Pembantu Luar Keselamatan telah dimansuhkan. Pos-pos tersebut

digunakan sebagai sekolah bagi mengajar anak-anak Orang Asli membaca, menulis dan mengira.

Dalam tahun 1956, sudah dibina sebuah asrama Orang Asli di kubu pertahanan atau "jungle forts" di Kuala Jenara di bahagian tengah Kelantan yang menampung 20 orang murid dan seorang penyelia serta bilik-bilik darjah (Straits Times : November, 1956). Pada tahun 1956, sudah wujud 14 buah sekolah Orang Asli dengan pendaftaran 1,000 orang murid. Jumlah ini meningkat kepada 36 buah sekolah pada pertengahan tahun 1957 dan tujuh daripadanya terletak di "jungle forts" dengan menampung kira-kira 1,162 murid.

Pada bulan Julai 1958, terdapat langkah bagi mewujudkan usaha kerjasama dengan pihak Jabatan Pelajaran Negeri di Selangor (Malay Mail : Julai 1958). Tujuh buah Sekolah Orang Asli di Selangor terdapat di Kuala Kubu, Bukit Lanjan, Bukit Bangkong, Tanjung Sepat dan tiga buah di Pulau Carey. Sekolah-sekolah tersebut dibina pada masa darurat.

Pada permulaan perkembangan pendidikan terdapat usaha daripada Orang Asli dalam menyediakan bangunan sekolah sendiri. Contohnya pembinaan dua buah sekolah Orang Asli di Tanjung Sepat dan Bukit Bangkong

oleh penduduk Orang Asli sendiri pada tahun 1956 tanpa bantuan daripada kerajaan.

Jadual 3: Sekolah-sekolah JHEOA Pos Pedalaman
Tahun 1961

NEGERI	JUMLAH	POS PEDALAMAN
PAHANG	9	Telanok, Batau, Dikson, Shin, Shin Road, Jong, Mempelau, Mentalong, Iskandar
KELANTAN	6	Lambok, Han, Belau, Gemala, Cabai dan Betis
PERAK	5	Khemah, Legap, Cabang Tiga, Slim dan Sungai Raya

Sumber : Zainal : 1984 : 112

Dalam Rancangan Malaysia Kedua, pihak JHEOA telah berusaha membina 34 buah sekolah, 86 asrama dan 31 buah rumah guru. Walau bagaimanapun sebelum Rancangan Malaysia Kedua, pihak JHEOA telah mendirikan 51 buah sekolah rendah Orang Asli. Dalam pelaksanaan Rancangan Malaysia Kedua terdapat lebih 70 buah sekolah Orang Asli (Baharon : 1986 : 15). Selepas pelaksanaan Rancangan Malaysia Kedua, kira-kira 4,000 anak orang Asli memperolehi pelajaran formal melalui pembinaan sekolah-sekolah ini. Menurut Baharon (1966) selepas 10 tahun JHEOA ditubuhkan, baru ada seorang anak Orang

Asli keturunan Temuan yang lulus peperiksaan "Senior Cambridge" (Zainal : 1984 : 110).

3.2 JABATAN HAL EHWAL ORANG ASLI : DASAR DAN TANGGUNGJAWAB DALAM PERLAKSANAAN PENDIDIKAN

3.2.1 DASAR PENDIDIKAN

JHEOA ditubuhkan secara rasmi pada tahun 1953 atas sebab-sebab keselamatan. Objektif utama kerajaan pada waktu itu adalah untuk membasmi pengaruh pengganas komunis (MCP) di kalangan masyarakat Orang Asli khususnya di kawasan pedalaman. Selepas merdeka, usaha ke arah memajukan Orang Asli diberi tumpuan khusus oleh kerajaan memandangkan mereka adalah sebahagian dari golongan bumiputera yang masih ketinggalan dari segi status sosio-ekonomi.

Pada tahun 1961, kerajaan telah mengisytiharkan satu dasar pentadbiran Orang Asli. Matlamat dasar ini ialah untuk mewujudkan integrasi Orang Asli dengan masyarakat kebangsaan. Bagi mencapai matlamat dasar ini, JHEOA telah merancang dan melaksanakan program-program pembangunan sosio-ekonomi supaya Orang Asli menikmati hidup setaraf dengan bangsa lain.

Perlindungan terhadap pendidikan Orang Asli termaktub dalam Akta Orang Asli 1954 (disemak 1974) seksyen (17):

- "1) Tiada kanak-kanak Orang Asli boleh dihalang daripada belajar di mana-mana sekolah semata-mata oleh sebab ianya Orang Asli.
- 2) Tiada seseorang kanak-kanak Orang Asli yang belajar di mana-mana sekolah boleh diwajibkan menghadiri apa-apa pengajaran agama melainkan jika dipersetujui oleh bapanya atau ibunya, jika bapanya telah mati, atau penjaganya jika kedua-dua ibubapanya telah mati, telah terlebih dahulu memaklumkan kepada Pesuruhjaya, dan disampaikan oleh Pesuruhjaya secara bertulis kepada guru besar sekolah yang berkenaan.
- 3) Seseorang yang melakukan sesuatu berlawanan dengan seksyen ini adalah bersalah atas suatu kesalahan dan boleh apabila disabitkan, dikenakan denda tidak lebih daripada lima ratus ringgit."

Peruntukan ini sebagai satu jaminan kepada anak-anak Orang Asli menerima peluang pendidikan yang sama sebagaimana warganegara lain tanpa dihalang daripada belajar di mana-mana sekolah. Akta ini seterusnya menjelaskan mengenai kuasa dan tanggungjawab Menteri terhadap pendidikan Orang Asli seperti diperuntukkan dalam seksyen (19) bahagian 1 (j):

19(i) "Menteri boleh membuat peraturan-peraturan bagi melaksanakan maksud-maksud Akta ini dan khususnya bagi maksud berikut:

..(j) Mengadakan peruntukan bagi menubuhkan sekolah dalam kawasan Orang Asli, rezab Orang Asli dan tempat yang diduduki oleh Orang Asli dan menetapkan susunan mata pelajaran bagi sekolah-sekolah itu dan kelayakan-kelayakan bagi guru-guru di sekolah-sekolah itu."

Peluang pendidikan yang diberikan kepada Orang Asli seperti diperuntukkan dalam akta ini adalah selaras dengan apa yang termaktub dalam Akta Pelajaran 1961, bahawa setiap warganegara berhak menerima pelajaran secara percuma selama sembilan tahun iaitu dari darjah satu hingga tingkatan tiga. Tujuan utama dasar pelajaran itu adalah untuk menyatupadukan semua rakyat di negara ini serta menjamin, memelihara dan mewujudkan integrasi nasional melalui pendidikan.

"The right to acquire formal education is one of the fundamental liberties of every Malaysian citizens. Education aims to fulfill a three fold function.

- i) to provide a minimum of six years of primary education and three years of lower secondary education for all.
- ii) to preserve the sustain the growth of language and culture on every community living in Malaysia.
- iii) to write the various races together so that a united Malaysian nation will evolve."

(Kementerian Pelajaran Malaysia:
1968 : 5)

JHEOA berperanan penting dalam memajukan pelajaran anak-anak Orang Asli. Pihak Jabatan bertanggungjawab dalam menentukan bahawa setiap anak Orang Asli memperolehi kemudahan pendidikan sehingga ke peringkat pengajian tinggi. Pada dasarnya pihak Jabatan mempunyai strategi yang tersendiri dalam mencapai hasrat memberi pendidikan yang setaraf kepada Orang Asli. Dasar tersebut terkandung dalam "Statement of Policy regarding the administration of the Orang Asli of Peninsular Malaysia " (1981) antaranya,

- "a) Meningkatkan keupayaan jentera pendidikan supaya dapat bertindak secara berkesan untuk menambahkan bilangan anak-anak Orang Asli di sekolah-sekolah rendah dan menengah.
- b) Mempergiatkan hubungan dengan kementerian dan institusi-institusi pengajian tinggi untuk mendapa tempat-tempat atau peluang-peluang pengajian tinggi bagi murid-murid Orang Asli.
- c) Menambahkan kemudahan asrama supaya lebih ramai murid Orang Asli mendapat pendidikan di dalam suasana yang seharusnya serta menyediakan guru-guru yang berkelayakan."

Selain dasar tersebut, JHEOA juga bertanggungjawab menyediakan kemudahan pendidikan secara maksima sebagaimana terkandung dalam buku "Panduan Tugas" (1978),

"Tanggungjawab Jabatan ini ialah menentukan tiap-tiap kanak-kanak Orang Asli itu diberi segala kemudahan untuk mendapat pelajaran dan meneruskannya hingga ke peringkat tertinggi.

Peranan Jabatan ialah sebagai agensi pengantaradi antara ibubapa dan kanak-kanak Orang Asli dan segala badan-badan pelajaran yang berkaitan. Selaras dengan keperluan negara dan juga Orang Asli sendiri, pelajaran yang diberi kepada mereka hendaklah mengandungi latihan-latihan vokesyenal. Usaha-usaha untuk memberi pelajaran kepada Orang Asli dewasa akan digiatkan lagi."

Pihak JHEOA telah melaksanakan pelbagai rancangan memajukan pendidikan Orang Asli. Pada tahun 1979, Bahagian Pelajaran telah melaksanakan beberapa program yang dapat meningkatkan kuantiti dan kualiti pelajaran di kalangan Orang Asli. Bagi mencapai matlamat ini, kanak-kanak Orang Asli perlu dibimbing sejak awal-awal lagi khususnya di peringkat pra-sekolah. Jabatan telah menubuhkan beberapa kelas bimbingan kanak-kanak di bawah umur lima tahun. Program ini dirasakan dapat menyediakan kanak-kanak Orang Asli lebih awal sebelum menerima pelajaran formal di peringkat sekolah rendah (Zainal : 1984 ; 115) lihat lampiran (6).

Dalam perlaksanaan dasar pelajaran, pihak JHEOA telah menyelaraskan sukatan pelajaran di sekolah-sekolah Orang Asli dengan sukatan pelajaran yang

disusun oleh Kementerian Pelajaran melalui pelaksanaan sistem KBSR. Sehingga tahun 1990, pihak JHEOA telah mewujudkan 37 buah sekolah usahama dengan Kementerian Pendidikan. Pihak JHEOA adalah bertindak sebagai penjaga kepada kanak-kanak Orang Asli selepas waktu sekolah dengan membekalkan buku-buku teks, pakaian seragam dan peralatan sekolah.

3.2.2 DASAR PEMBERIAN BANTUAN SUBSIDI⁴

JHEOA adalah bertanggungjawab kepada perbelanjaan bagi mengendalikan dan memastikan semua pelajar Orang Asli mendapat kemudahan belajar sebaik mungkin. Pada masa sekarang Jabatan tidak menyediakan sebarang garis panduan mengenai jenis perbelanjaan yang dibiayai, dengan itu semua perbelanjaan adalah ditanggung oleh Jabatan ini walaupun pada dasarnya kemampuan Jabatan menanggung perbelanjaan ini adalah amat terhad.

Pihak JHEOA telah membuat rancangan terperinci bagi memperkenalkan dasar pemberian subsidi. Ketidakseragaman pemberian subsidi kepada murid-murid Orang Asli di antara cawangan kerana keadaan keperluan murid berbeza mengikut suasana/penduduk perkampungan dan etnik Orang Asli. Kadar subsidi yang patut

diberikan kepada murid-murid Orang Asli adalah mengikut prioriti seperti dalam jadual (4). Selain dari perbelanjaan tersebut. Pihak JHEOA juga menanggung bayaran kelas bimbingan peperiksaan UPSR, SRP, SPM dan STPM.

Jadual (4) : Kadar Pemberian Subsidi
Kepada Murid-murid Orang Asli

Bil.:	Perkara	Sek.JHEOA	Sek.Rendah	Sek.Men	Subsidi
1	Yuran Sekolah	-	\$16.00	\$35.00	Tahunan
2	Yuran Asrama	-	-	\$40.00	Bulanan
3	Yuran Pep. UPSR	-	\$ 5.00	-	Tahunan
4	Yuran Pep. SRP	-	-	\$15.00	"
5	Yuran Pep. SPM	-	-	\$150.00	"
6	Alatan Sekolah	\$15.00	\$35.00	\$45.00	"
7	Pakaian Seragam	\$60.00	\$60.00	\$100.00	"
8	Catuan Makanan	\$ 4.00	\$ 4.00	\$ 5.00	Harian
9	Tambang	-	\$15.00	\$20.00	Bulanan
10	Alatan di Asrama	\$10.00	\$10.00	\$15.00	"
11	Bayaran Pelbagai	-	\$35.00	\$50.00	Tahunan
12	Pakaian/Alat Sukan	\$20.00	\$20.00	\$40.00	"
13	Pemberian Insentif				
	UPSR	-	\$20.00	-	"
	SRP	-	-	\$30.00	"
	SPM	-	-	\$40.00	"
	STPM	-	-	\$50.00	"
14	Wang saku	-	\$14.00	\$17.00	Bulanan
15	Wang saku STPM	-	-	\$20.00	"

Sumber: Laporan Bengkel Pendidikan JHEOA,
1991

Kriteria pemberian ini adalah berdasarkan kepada fakta berikut:

Pertama: Murid Orang Asli yang keluarganya tidak mempunyai pendapatan tetap (tidak berkemampuan)

Kedua: Murid Orang Asli yang keluarganya berpendapatan kurang \$500.00 atau kadar perkiraan yang ditetapkan oleh Jabatan Pendidikan (Skim Pemberian Buku Teks/Rancangan Makanan Tambahan)

Ketiga: Murid Orang Asli yang bersekolah di sekolah JHEOA, sekolah kebangsaan, atau sekolah rendah jenis kebangsaan sekiranya tiada sekolah kebangsaan yang berhampiran dengan kawasan tempat tinggal.

Tidak dapat dinafikan bahawa semua orang yang diistilahkan sebagai Orang Asli mengikut akta 134 adalah mendapat kemudahan bantuan subsidi yang disediakan oleh Jabatan tanpa mengambil kira tahap keupayaan individu atau keluarga. Keadaan ini dirasakan membebankan kewangan Jabatan yang terhad. Terdapat juga pandangan umum beranggapan bahawa ketua keluarga Orang Asli tidak mempunyai tanggungjawab dalam memberikan pelajaran kepada anak-anak mereka.

Pihak Jabatan cuba menggariskan pelan cadangan supaya tanggungjawab bersama antara JHEOA dan

Orang Asli sendiri dapat berganding bahu dan bekerjasama dalam pembangunan pendidikan murid-murid Orang Asli. Cadangan tersebut adalah seperti dalam jadual (5).

Jadual (5) : Cadangan Garis Panduan Pemberian Subsidi

Bil.	Pendapatan	Anak Bersekolah	Bantuan
1	\$750.00	Tiada	Mendapat semua kemudahan yang disediakan oleh Jabatan.
2	\$1,000.00	3 orang dan lebih	sama seperti di atas.
3	\$1,000.00	Kurang dari 3 orang	Buku tulis, buku kerja, sebahagian yuran pelbagai, bayaran asrama, yuran peperiksaan.
4	\$1,000.00	5 orang dan lebih	Mendapat semua kemudahan
5	\$1,000.00	Kurang dari 5 orang	Sama seperti perkara (3)

Sumber: "Laporan Bengkel Pendidikan" JHEOA, Februari 1991

Kadar perbelanjaan yang tinggi adalah ditanggung oleh semua pelajar Orang Asli yang melanjutkan pelajaran ke peringkat pengajian tinggi. Pelajar-pelajar tingkatan enam (atas dan bawah)

digolongkan dalam kategori ini. Sekiranya pelajar tidak mendapat apa-apa bantuan kewangan dari mana-mana pihak, JHEOA bertanggungjawab menyediakan peruntukan tanpa penganugerahan biasiswa kewangan dengan kadar \$3,000 setahun seorang, di samping tanggungan bayaran yuran pendaftaran peperiksaan pelajar sahaja bagi setiap semester pengajian.

Pihak Jabatan telah mengeluarkan perbelanjaan yang besar dalam bidang pendidikan Orang Asli. Pada tahun 1989, Jabatan memperuntukkan perbelanjaan sebanyak \$7,973,950.00 dan peruntukan ini meningkat dalam dua tahun berikutnya kepada \$8,290,600.00 pada tahun 1991 (JHEOA: Maklumat Ringkas Bahagian pendidikan : 1991). Pertambahan jumlah pelajar-pelajar Orang Asli dari tahun ke setahun bermakna jumlah perbelanjaan semakin bertambah. Peruntukan tersebut tidak termasuk pembiayaan bayaran sekolah dan asrama kerana peruntukan ini dikelolakan oleh Bahagian Pembangunan.

3.2.3 LANGKAH-LANGKAH JHEOA MENGATASI MASALAH KECICIRAN ANAK-ANAK ORANG ASLI

Berdasarkan laporan akhbar Berita Harian hasil dari temubual dengan Pengarah Bahagian Pendidikan, terdapat sembilan langkah positif yang

diambil oleh pihak JHEOA dalam mengurangkan masalah keciciran.⁷

Pertama: Unit penerangan dihantar ke kawasan pedalaman dari masa ke semasa untuk memberi penerangan mengenai pendidikan

Kedua: Meminta kerjasama daripada Batin sebagai ketua komuniti/masyarakat.

Ketiga: Pengambilan lebih ramai guru lepasan maktab untuk berkhidmat di sekolah-sekolah JHEOA. Program dimulakan dua tahun lalu dan beberapa tenaga pengajar dihantar mengikuti kursus perguruan di Maktab Perguruan Teknik dan guru-guru lepasan maktab diambil mengajar di sana. Setakat ini ada 9 orang guru lepasan maktab mengajar di sekolah-sekolah berkenaan.

Keempat: Penyediaan latihan kepada kakitangan. Seramai 155 orang termasuk guru dan kakitangan pentadbiran dihantar mengikuti kursus masa cuti. Kursus bermula pada Disember 1988 dan berakhir pada tahun 1990.

Kelima: Kerjasama dengan Kementerian Pendidikan dalam menyediakan peluang yang lebih luas dibuka kepada murid-murid sekolah rendah yang memperolehi keputusan UPSR yang cemerlang. Murid-murid yang mendapat 3A dan 2B akan

dihantar memasuki sekolah berasrama penuh (SBP) sebagai galakan kepada mereka. Bagi mereka yang mencapai keputusan cemerlang di peringkat SPM dan STPM juga diberi peluang yang lebih terbuka melanjutkan pelajaran ke pusat pengajian tinggi.

Keenam: Perlaksanaan KBSR di sekolah-sekolah JHEOA supaya mereka tidak ketinggalan apabila menyambung pelajaran di sekolah-sekolah Kementerian.

Ketujuh: JHEOA menyediakan khidmat kaunseling dengan memberi bimbingan dan nasihat dalam menyelesaikan masalah berhubung dengan pendidikan.

Kelapan: Unit Kerjaya, JHEOA bertindak memberi peluang pekerjaan yang boleh diikuti selepas mereka tamat pengajian.

Kesembilan: JHEOA membekalkan bahan bacaan yang tidak mencukupi dan meningkatkan perkhidmatan perpustakaan bergerak kepada masyarakat Orang Asli.

Kegagalan usaha tersebut walaupun mendapat kerjasama dengan Kementerian Pendidikan bagi mengatasi masalah keciciran, tetapi tiada kerjasama padu daripada pihak-pihak yang terbabit.

3.3 PERANGKAAAN SEKOLAH DAN ASRAMA DI BAWAH PENTADBIRAN JHEOA

Terdapat tiga jenis sekolah yang menampung murid-murid Orang Asli iaitu:

- Pertama: Sekolah JHEOA kawasan pedalaman untuk murid darjah satu hingga tiga.
- Kedua: Sekolah Usahasama kawasan pinggir untuk murid darjah satu hingga enam.
- Ketiga: Sekolah Kementerian di kawasan bandar untuk murid darjah satu hingga tingkatan enam.

Sebuah sekolah JHEOA mempunyai 40 orang pelajar dengan seorang tenaga pengajar. Sekolah Usahasama adalah terdiri dari sekolah-sekolah rendah yang dibina oleh pihak JHEOA tetapi tenaga pengajarnya didatangkan daripada Kementerian Pendidikan. Sekolah-sekolah di bawah pentadbiran Kementerian Pendidikan meliputi sekolah rendah dan sekolah menengah.

Sekolah pentadbiran JHEOA meliputi sekolah pedalaman yang mempunyai kemudahan asrama bagi menempatkan murid-murid Orang Asli. Konsep pendidikan murid-murid Orang Asli tidak berbeza dengan pendidikan yang diberikan kepada masyarakat lain. Selepas tamat darjah tiga, mereka akan ditempatkan di Sekolah-sekolah

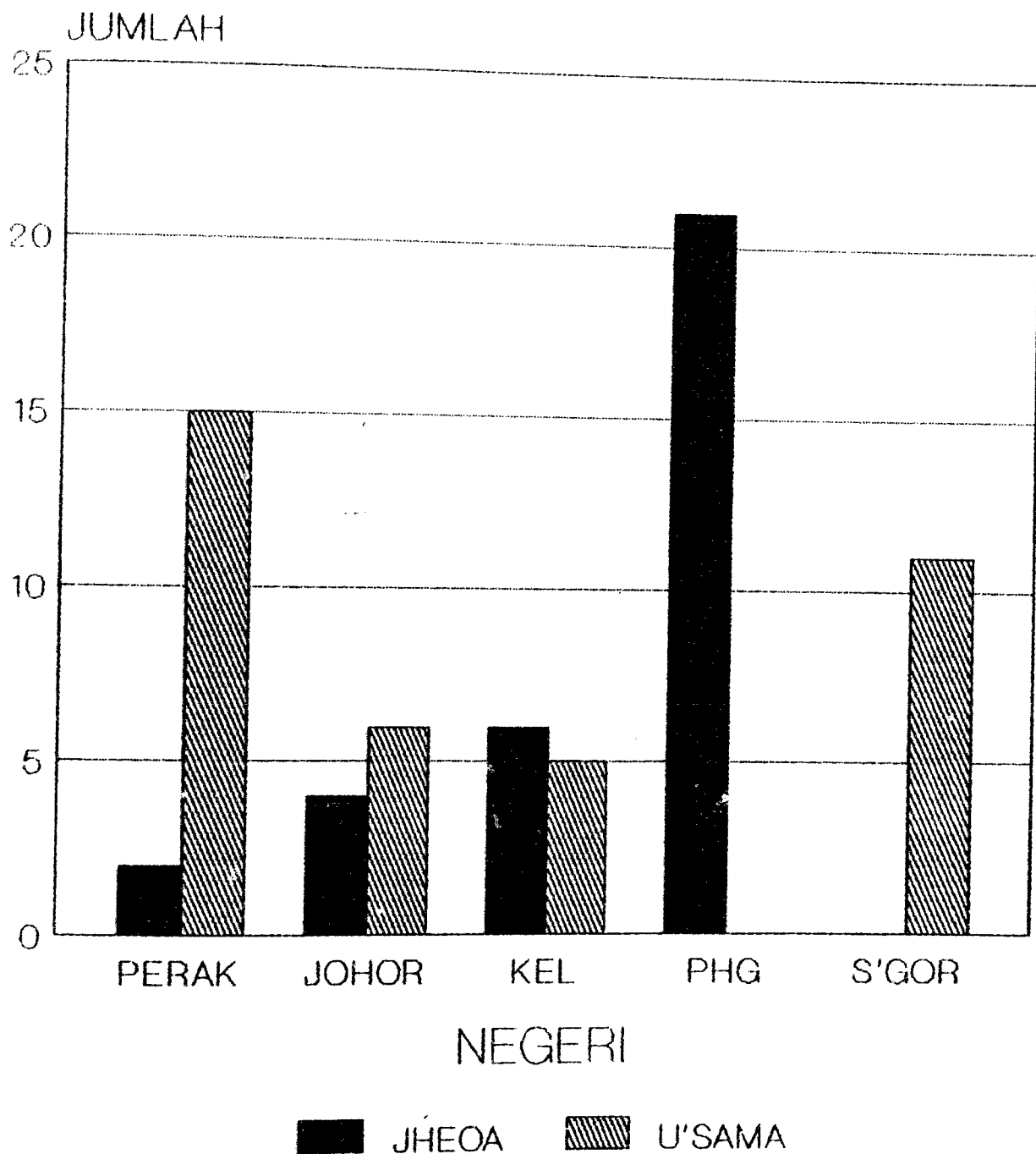
Usahasama atau Sekolah-sekolah Kementerian Pendidikan yang mempunyai kemudahan asrama.

Sekolah-sekolah JHEOA akan diambilalih oleh Kementerian Pendidikan apabila sekolah tersebut mencapai taraf pelajaran yang baik. Sekolah-sekolah JHEOA yang diambilalih oleh Kementerian Pendidikan membolehkan peluang dibuka kepada anak-anak Melayu belajar bersama anak-anak Orang Asli. Sekolah-sekolah JHEOA juga ditubuhkan di kawasan perkampungan Orang Asli yang berhampiran dengan kampung-kampung Melayu seperti di Banting, Kuala Langat, Selangor. Terdapat juga sebahagian Sekolah Usahasama yang mempunyai murid-murid dari orang Melayu, contohnya di Pulau Carey, Selangor.

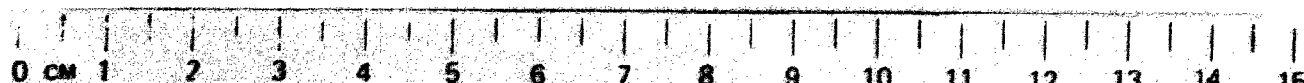
Jika tidak ada sekolah yang didirikan oleh JHEOA di satu-satu kawasan penempatan Orang Asli, anak-anak Orang Asli akan dihantar ke sekolah-sekolah kelolaan Kementerian Pendidikan. Mereka memperoleh bantuan yang serupa sebagaimana anak-anak Orang Asli lain. Sekolah ini biasanya terletak di kawasan perkampungan orang Melayu.

CARTA 2

Perangkaan Sekolah Tadbiran JHEOA 1991

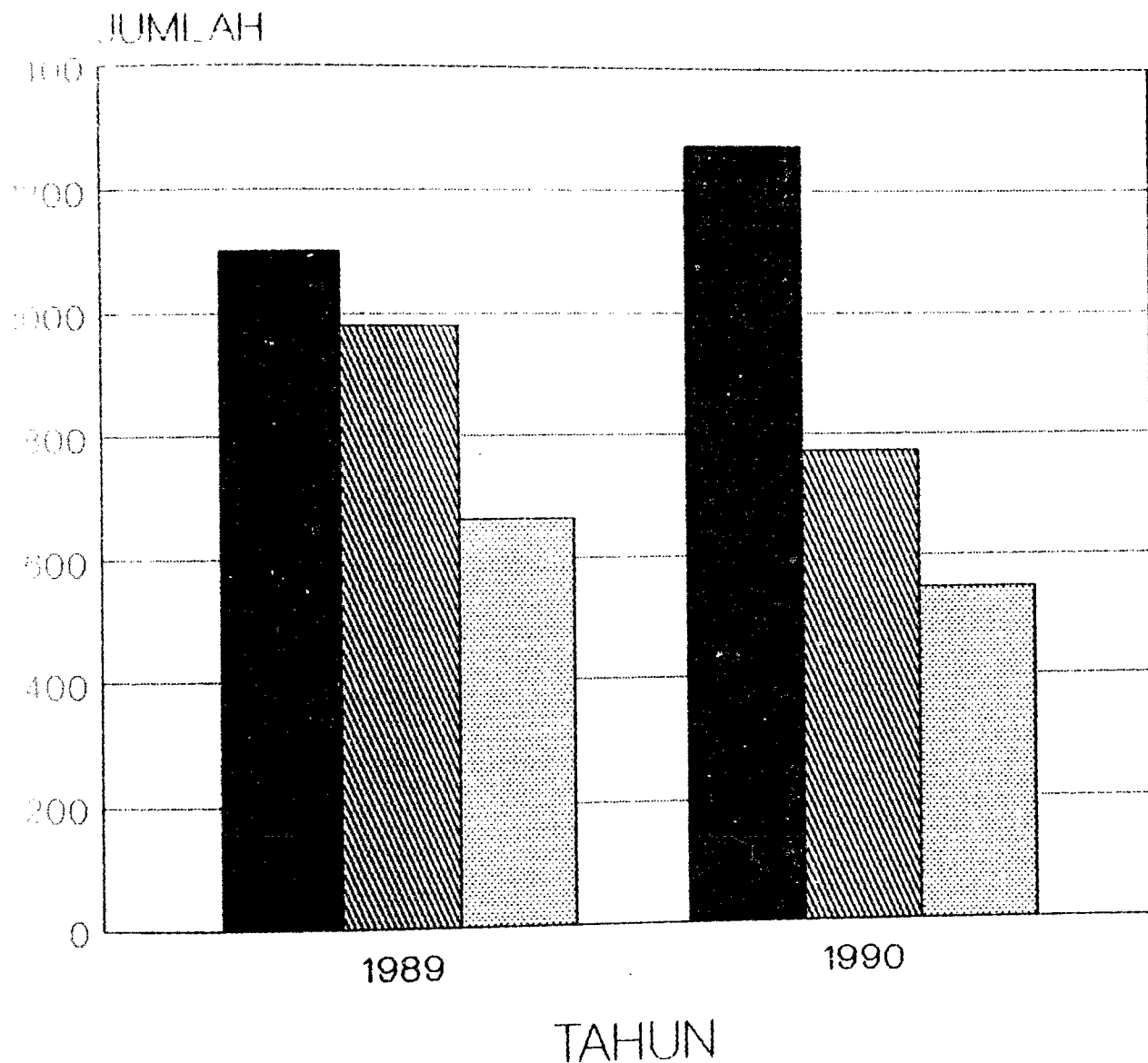

SUMBER : JHEOA. 1991

CARTA 3

Bilangan Pelajar Asrama Orang Asli 1989-1990

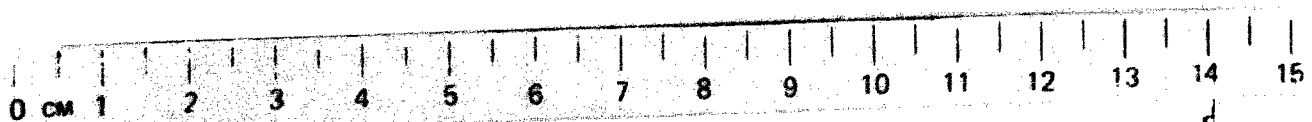

BANDAR
 PINGGIR
 PEDALAMAN

SALINAN: BIL. ASRAMA 1989 = 37

DAN 1990 = 42

SUMBER : JHEOA. 1991

UNIVERSITY OF MALAYA LIBRARY .

MICROFILM

0 MM 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100

Menurut Kirk Endicott (1979 : 179) sehingga tahun 1979, terdapat 80 buah Sekolah JHEOA di kawasan pedalaman, tetapi mengikut data Bahagian Pendidikan JHEOA, sehingga tahun 1979 bilangan sekolah di bawah pentadbiran JHEOA adalah sebanyak 63 buah sekolah (Zainal : 1984 : 120). Bilangan sekolah yang diambilalih oleh Kementerian Pendidikan berjumlah 38 buah. Oleh itu, sehingga tahun 1979 sekolah-sekolah yang didirikan oleh pihak JHEOA adalah berjumlah 101 buah. Sehingga tahun 1989, kerajaan telah membina 59 buah sekolah Orang Asli di seluruh Semenanjung yang menyediakan pengajian sehingga darjah tiga (Berita Harian : 27hb. Januari 1989).

Daripada Carta (2) terdapat 33 buah sekolah masih kekal di bawah pentadbiran JHEOA. Daripada jumlah tersebut, 21 buah terdapat di Pahang, Kelantan/Terengganu (6), Johor (4) dan Perak/Kedah (2). Daripada 37 buah sekolah Usahasama, 15 buah sekolah terdapat di Perak, Selangor/Wilayah Persekutuan (11), Johor (6) dan Kelantan/Terengganu (5).

Terdapat tiga jenis asrama yang disediakan oleh pihak JHEOA iaitu Asrama Bandar, Asrama Pinggir dan Asrama Pedalaman. Pada tahun 1989, sebanyak 37 buah asrama adibina termasuk 16 buah Asrama Bandar,

Asrama Pinggir (11) dan Asrama Pedalaman (10). Bagi mengatasi kekurangan tempat tinggal di asrama, pihak JHEOA membina dua buah asrama yang bernilai kira-kira \$1.2 juta sebuah di Raub, Pahang dan Bukit Lanjan, Selangor.

Dalam tempoh Rancangan Malaysia Kelima (RML) empat lagi asrama telah dibina di jalan Karak Mancis, Gua Musang, Ipoh dan Grik. Sehingga tahun 1990, 42 buah asrama didirikan termasuk 17 buah Asrama Bandar, Asrama Pinggir (15) dan Asrama Pedalaman (10). Asrama Bandar menempatkan 1,101 penghuni dan daripada jumlah tersebut 416 orang adalah terdiri daripada pelajar-pelajar di sekolah menengah. Asrama Pinggir menempatkan 980 orang penghuni dan 666 orang penghuni ditempatkan di Asrama Pedalaman. Terdapat juga murid-murid Orang Asli yang tinggal di asrama kelolaan Kementerian Pendidikan.

3.4 JUMLAH PELAJAR ORANG ASLI

Berdasarkan jadual (6) jumlah pelajar Orang Asli yang menuntut di Sekolah JHEOA dan Sekolah Usahasama pada tahun 1990 adalah berjumlah kira-kira 4,033 orang. Sebahagian besarnya berjumlah 2,482 orang adalah menuntut di sekolah-sekolah Usahasama dan

selebihnya kira-kira 1.551 orang adalah terdiri daripada murid-murid yang menuntut di sekolah rendah di kawasan pedalaman.

Daripada sejumlah 4,033 orang, seramai 3,398 orang murid adalah terdiri daripada murid-murid darjah satu hingga tiga dan selebihnya dalam darjah empat (265 orang murid), darjah lima (205) dan darjah enam (165). Jumlah pendaftaran murid-murid Orang Asli dalam darjah satu (1,641 orang) masih tidak memperlihatkan keseimbangannya berbanding dengan jumlah murid di peringkat seterusnya.

Jumlah keseluruhan pelajar sekolah rendah semakin bertambah dari tahun 1986 sehingga 1988. Pada tahun 1986, bilangan murid Orang Asli di peringkat sekolah rendah berjumlah 9,911 orang dan jumlah ini bertambah seramai 702 orang murid dalam tempoh dua tahun kepada 10,613 orang murid pada tahun 1988. Dari tahun 1980 hingga 1985, bilangan murid Orang Asli di peringkat sekolah rendah masih seimbang walaupun terdapat sedikit kenaikan dan penurunan, jumlahnya masih dalam lingkungan 8,000 orang murid dan kurang daripada 9,000 orang murid.

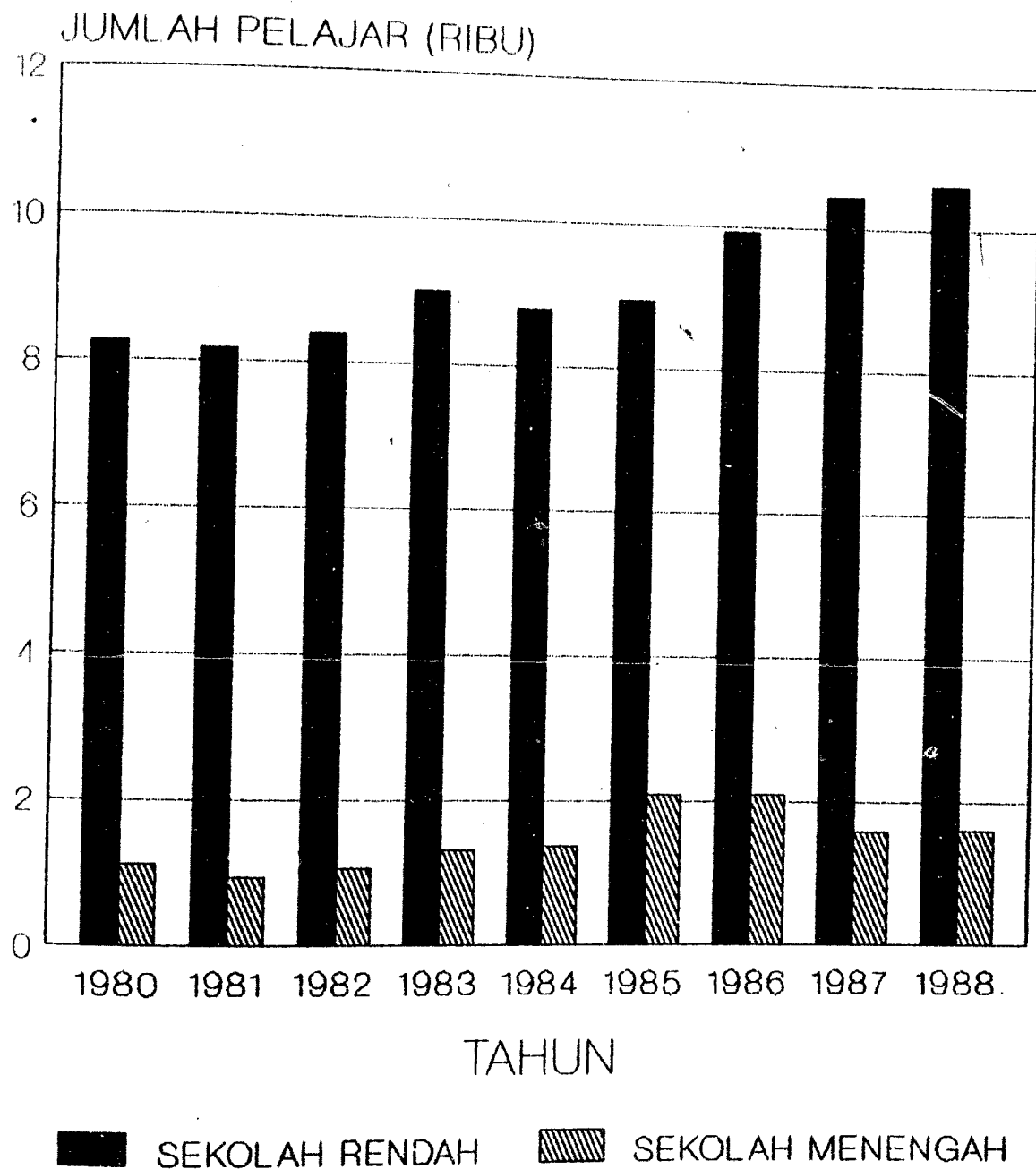
JADUAL (6): PERANGKAAN MURID-MURID ORANG ASLI
DI SEKOLAH JHEOA DAN SEKOLAH USAHASAMA 1990

Jenis Sekolah	Negeri	Jumlah Sekolah	Enrolmen																								Jumlah Masyk.												
			T1						T2						T3						T4							T5						T6					
			L	P	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P		L	P	L	P								
Sekolah JHEOA	Pahang	21	276	308	190	185	132	84	16	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1207				
	Kelantan/ Terengganu	6	52	42	24	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	134					
	Johor	4	25	20	14	19	25	21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	124						
	Perak/Kedah	2	12	6	20	18	18	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	86					
	Jumlah	33	365	376	248	238	175	117	16	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1551					
Sekolah Usaha-sama	Perak	15	235	215	158	144	99	80	5	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	942					
	Selangor/ W.Persekutuan	11	108	145	92	89	78	73	99	73	73	89	82	64	1065	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1065					
	Kelantan/Treng.	5	66	52	19	35	10	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	192						
	Johor	6	48	31	24	27	18	23	26	24	21	22	8	11	283	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	283					
	Jumlah	37	457	443	293	295	205	186	130	103	94	111	90	75	2482	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2482					
Jumlah Keseluruhan		70	1641	1641	1074	1074	683	683	265	265	205	205	165	165	4033	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4033					

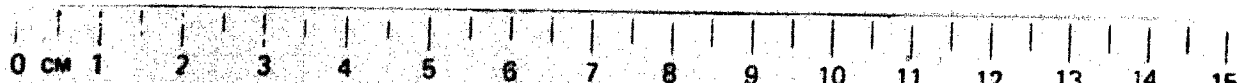
Sumber: JHEOA, Februari 1991

Carta 4

Jumlah Pelajar Orang Asli 1980 - 1988

SUMBER : BERITA HARIAN.24HB.JAN 1989

Jumlah pelajar Orang Asli di sekolah menengah adalah 10 - 15 peratus daripada murid Orang Asli di sekolah rendah. Jumlah pelajar Orang Asli di sekolah menengah tertinggi dicatatkan pada tahun 1986 seramai 2,098 orang pelajar dan paling rendah pada tahun 1981 seramai 938 orang pelajar sahaja.

Daripada Carta (4) memperlihatkan gandingan jumlah yang seimbang dalam selang masa dua tahun. Keadaan ini ditunjukkan dalam tahun 1981-82 seramai 938 - 1,067 orang, seterusnya meningkat pada tahun berikutnya (1983-84) kepada 1,316 - 1,366 orang dan meningkat kepada 2,084 - 2,098 orang dalam tahun 1985-86, tetapi kemudiannya merosot kepada 1,579 - 1,607 dalam tahun 1987 - 1988.

Jumlah pelajar yang tidak seimbang antara pelajar sekolah rendah dan dan sekolah menengah adalah kesan daripada masalah keciciran.

"Terdapat kira-kira 12,000 anak Orang Asli yang masih bersekolah iaitu 17 peratus daripada keseluruhan masyarakat Orang Asli."

(Utusan Malaysia : 22hb. Februari 1989)

3.5 PRESTASI PEPERIKSAAN DAN PENCAPAIAN PERINGKAT PENGAJIAN TINGGI

Bilangan pelajar Orang Asli yang berjaya dalam peperiksaan masih tidak begitu memuaskan. Bukan sahaja dari segi pencapaian peperiksaan tetapi jumlah kehadiran dalam peperiksaan juga masih tidak begitu memuaskan. Dalam tahun 1988, daripada sejumlah 668 orang murid yang layak mengambil peperiksaan UPSR, kira-kira 106 orang calon tidak menghadirkan diri dalam peperiksaan. Jumlah ini bertambah dalam tahun 1989 kepada 153 orang calon daripada jumlah keseluruhan 810 orang calon. Keadaan seperti ini juga berlaku di peringkat peperiksaan SRP, di mana pada tahun 1990 kira-kira 40 orang calon tidak menghadiri peperiksaan. Jumlah ini meningkat dari tahun sebelumnya iaitu seramai 25 orang calon dalam tahun 1989 dan 18 orang calon pada tahun berikutnya.

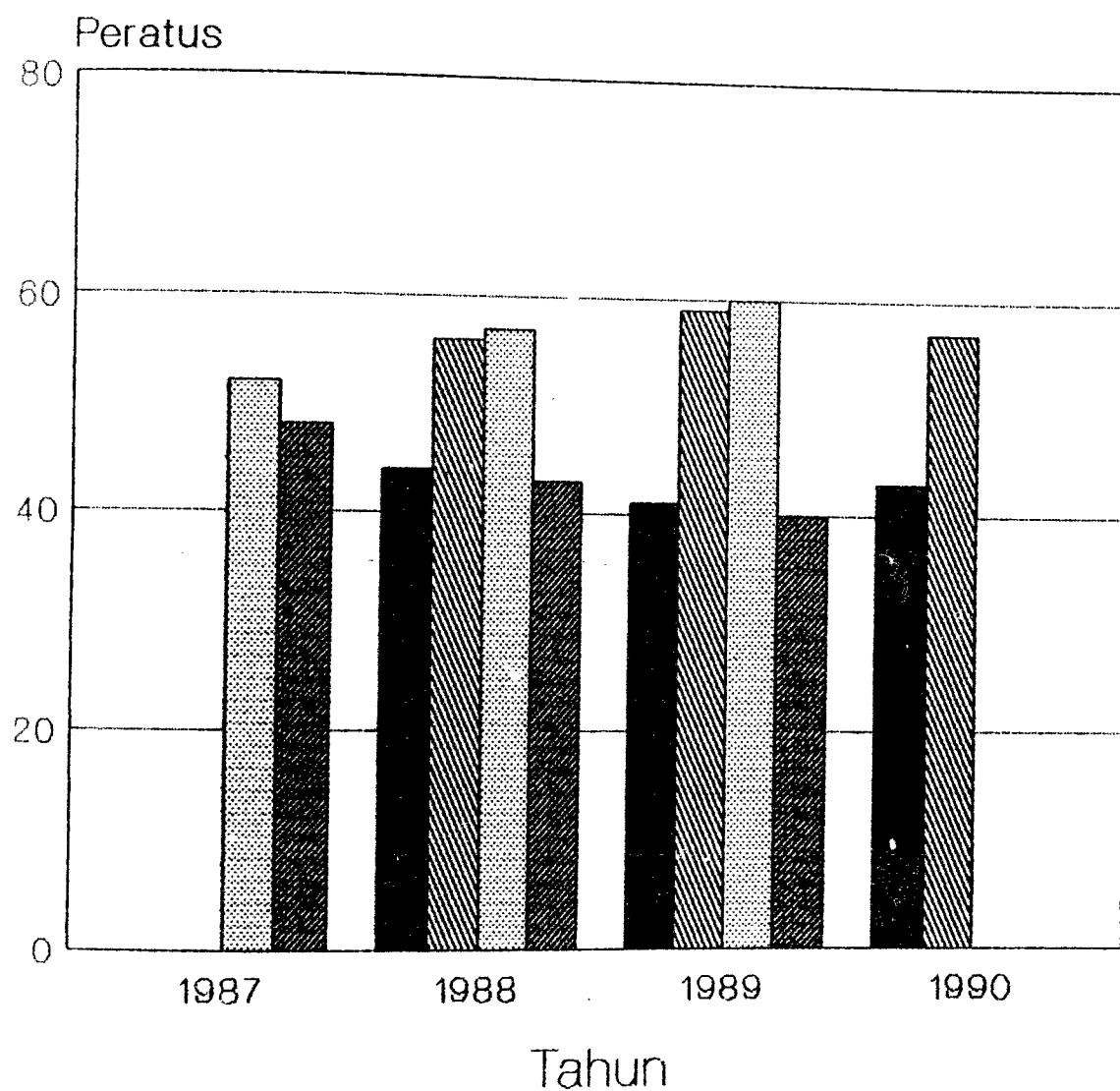
Jadual (7): Keputusan Peperiksaan SRP dan SPM
dalam tempoh tiga tahun

Jenis Peperiksaan	Tahun	Bil. Calon	KEPUTUSAN							JUMLAH	
			LULUS			GAGAL				LULUS	GAGAL
			A	B	C	S	X	T.H			
Sijil Rendah Pelajaran (SRP)	1988	300	98	32	2	150	0	18	132	148	
	1989	294	100	20	2	144	3	25	122	172	
	1990	391	122	38	9	173	9	40	160	231	
Sijil Pelajaran Malaysia (SPM)	1987	95	4	6	40	27	16	2	50	45	
	1988	116	8	8	42	42	7	0	67	49	
	1989	100	7	21	37	36	3	4	65	35	

Sumber: Maklumat-maklumat Bahagian Pendidikan JHEOA 1991

Carta 5

Peratus Lulus dan Kandas dalam SRP dan SPM (1987 - 1991)

L = SRP
 K = SRP
 L = SPM
 K = SPM

CATITAN : L = LULUS K = KANDAS

SUMBER : JHEOA. 1991

Pada masa sekarang terdapat sebilangan anak-anak/Orang Asli yang memperolehi kejayaan cemerlang dalam peperiksaan UPSR dan berjaya memasuki Sekolah Berasrama Penuh (SBP) kelolaan Kementerian Pendidikan. Dalam tahun 1988, seorang murid Orang Asli berjaya memperolehi gred 5A dalam UPSR, dua orang murid memperolehi 4A 1B dan seorang murid memperolehi 3A 2B. Jumlah murid yang berjaya dalam peperiksaan UPSR meningkat pada tahun 1989, di mana empat orang murid memperolehi 5A, 4A 1B (9 orang), 4A 1C (2 orang), 4A 1D (2 orang), 3A 2B (5 orang) dan 3A 2C (2 orang).

Dalam peperiksaan SRP, peratus bilangan pelajar yang gagal masih tinggi berbanding dengan peratus kelulusan. Pada tahun 1988, hanya 132 orang pelajar sahaja yang lulus dalam peperiksaan dan selebihnya gagal. Daripada bilangan pelajar yang berjaya, 98 orang pelajar memperolehi gred A, gred B (32 orang) dan selebihnya memperolehi gred C. Pada tahun 1990, bilangan pelajar yang berjaya dalam peperiksaan SRP meningkat kepada 160 orang. Walau bagaimanapun peratusannya masih rendah berbanding dengan peratus pelajar yang gagal disebabkan bilangan calon pada tahun tersebut bertambah kepada 391 orang calon berbanding dengan 300 orang calon pada tahun 1988. Daripada 160 orang pelajar yang berjaya dalam

Pada masa sekarang terdapat sebilangan anak-anak Orang Asli yang memperolehi kejayaan cemerlang dalam peperiksaan UPSR dan berjaya memasuki Sekolah Berasrama Penuh (SBP) kelolaan Kementerian Pendidikan. Dalam tahun 1988, seorang murid Orang Asli berjaya memperolehi gred 5A dalam UPSR, dua orang murid memperolehi 4A 1B dan seorang murid memperolehi 3A 2B. Jumlah murid yang berjaya dalam peperiksaan UPSR meningkat pada tahun 1989, di mana empat orang murid memperolehi 5A, 4A 1B (9 orang), 4A 1C (2 orang), 4A 1D (2 orang), 3A 2B (5 orang) dan 3A 2C (2 orang).

Dalam peperiksaan SRP, peratus bilangan pelajar yang gagal masih tinggi berbanding dengan peratus kelulusan. Pada tahun 1988, hanya 132 orang pelajar sahaja yang lulus dalam peperiksaan dan selebihnya gagal. Daripada bilangan pelajar yang berjaya, 98 orang pelajar memperolehi gred A, gred B (32 orang) dan selebihnya memperolehi gred C. Pada tahun 1990, bilangan pelajar yang berjaya dalam peperiksaan SRP meningkat kepada 160 orang. Walau bagaimanapun peratusannya masih rendah berbanding dengan peratus pelajar yang gagal disebabkan bilangan calon pada tahun tersebut bertambah kepada 391 orang calon berbanding dengan 300 orang calon pada tahun 1988. Daripada 160 orang pelajar yang berjaya dalam

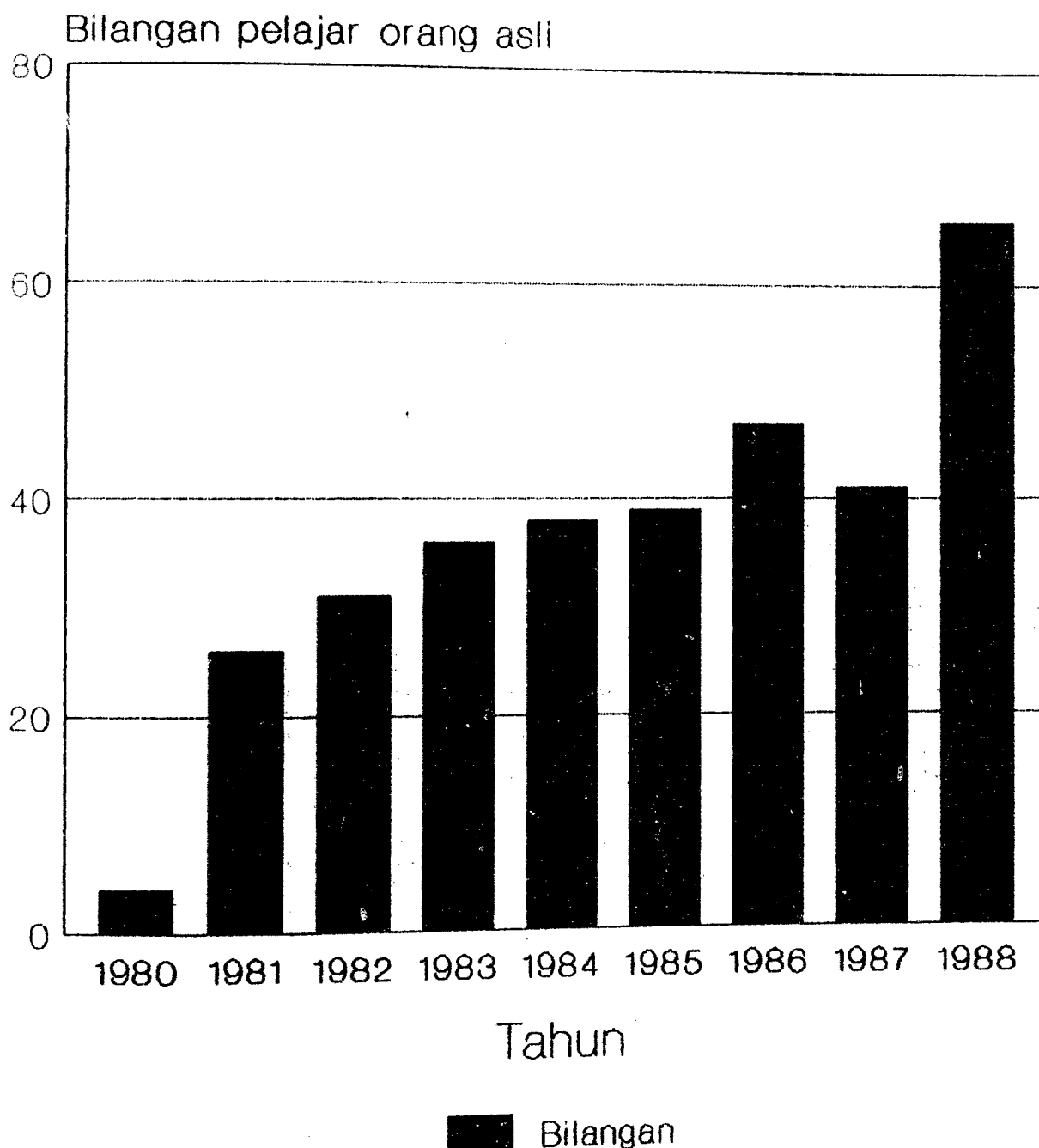
peperiksaan itu, 122 orang pelajar memperolehi gred A, gred B (38 orang) dan gred C (9 orang).^e

Berpandukan kepada keputusan peperiksaan SPM, peratus kelulusan adalah lebih tinggi berbanding dengan peratus kegagalan. Namun peratus kelulusan didominasi dengan gred III. Dalam tahun 1987, daripada 50 orang calon yang lulus dalam peperiksaan SPM, hanya 8 peratus sahaja yang berjaya memperolehi gred I, 12 peratus memperolehi gred II dan selebihnya 40 orang pelajar memperolehi gred III. Pada tahun 1988, daripada 116 orang calon, 42 orang daripadanya memperolehi gred III, gred II (8 orang) dan gred I (8 orang). Dalam tahun 1989, 60 peratus daripada 100 orang calon lulus dalam peperiksaan. Daripada jumlah itu tujuh orang terdapat gred I, gred II (21 orang) dan gred III (37 orang).

Dari tahun ke setahun semakin ramai anak Orang Asli melanjutkan pelajaran ke pusat pengajian tinggi tempatan dan luar negara. Walaupun bilangan mereka tidak ramai, tetapi kejayaan ini dapat dianggap sebagai pencapaian yang membanggakan. Berdasarkan perangkaan 1988, 66 orang pelajar berjaya melanjutkan pelajaran di pusat pengajian tinggi tempatan berbanding dengan tahun sebelumnya seramai 41 orang pelajar.

Carta 6

Jumlah pelajar orang asli di pusat pengajian tinggi.

Sumber : Berita Harian 20 -1-1988

Seorang pelajar Orang Asli berjaya menamatkan pelajaran di Amerika Syarikat pada tahun 1989, beliau adalah anak Orang Asli pertama yang berjaya melanjutkan pelajaran ke luar negara.

3.6 PERMASALAHAN LUARAN PENDIDIKAN ORANG ASLI

3.6.1 TENAGA PENGAJAR

Hampir semua guru-guru di sekolah JHEOA tidak mendapat latihan pendidikan asas perguruan yang diiktiraf. Mereka adalah lepasan sekolah menengah dan mendapat latihan untuk jawatan guru melalui kursus JHEOA sebagai Pembantu Luar (Juli : 1984 : 12). Keadaan ini memberi kesan kepada kualiti pendidikan Orang Asli di sekolah-sekolah JHEOA. Penelitian terhadap masalah ini dijelaskan oleh Kirk Endicott dalam kajiannya ke atas komuniti Temiar di mana sebahagian besar guru-guru adalah di kalangan orang Temiar lepasan sekolah menengah.

Masalah utama adalah disebabkan kekurangan tenaga pengajar di sekolah-sekolah Usahasama dan Sekolah-sekolah JHEOA. Seluruh sekolah kelolaan JHEOA mengalami kekurangan guru sebanyak 119 orang di 33 buah sekolah, sementara di Sekolah-sekolah Usahasama mengalami kekurangan guru sebanyak 68 orang guru di 37

buah sekolah (lihat jadual : 8). Kekurangan guru menyebabkan kelas-kelas tidak berfungsi sebagaimana dijadualkan.

Tenaga pengajar khususnya di kawasan pedalaman mengambil sikap bekerja sambil lewa dan tidak ikhlas. Menurut Juli Edo (1984 : 16) menyatakan bahawa terdapat segelintir guru-guru yang tidak suka bertugas di kawasan pedalaman, tetapi terpaksa menjalankan tugas tersebut kerana sayangkan pekerjaan.

Jadual (8): Perangkaan Guru-guru di Sekolah JHEOA dan Sekolah Usahasama 1991

Jenis Sekolah	Negeri	Bil. Sekolah	Bil. Guru	Bil. Keperluan Guru	Jumlah Kekurangan
	Pahang	21	30	110	
Sekolah	Kel/Trengganu	6	6	24	119
JHEOA	Johor	4	4	17	
	Perak/Kedah	2	1	9	
	Perak	15	45	81	
Sekolah	S'ngor/W.P	11	73	86	68
Usaha-	Kel/Trengganu	5	7	21	
sama	Johor	6	24	29	
Jumlah :		70	190	377	187

Sumber: JHEOA : Kuala Lumpur, 1991

Guru-guru gagal berfungsi dalam memberi kesedaran kepada murid-murid, ibubapa dan masyarakat Orang Asli. Guru-guru yang berkhidmat di sekolah-

sekolah JHEOA gagal memperlihatkan penonjolan peranan guru sebagaimana diharapkan di luar daripada waktu persekolahan formal. Pihak JHEOA juga mengenal pasti kekurangan tenaga profesional di kalangan kakitangan Bahagian Pendidikan dari peringkat atasan hingga ke peringkat bawahan.

3.6.2 PENTADBIRAN DAN PENGURUSAN PENDIDIKAN

Pengurusan pendidikan di bawah pentadbiran JHEOA adalah diakui kurang tersusun berbanding pengurusan pendidikan di bawah Kementerian Pendidikan. Pihak JHEOA mempunyai bidang pengurusan yang luas meliputi pentadbiran, pendidikan, penyelidikan, latihan, pembangunan dan bidang-bidang lain yang berkaitan (lihat lampiran: 5). Pelbagai permasalahan pendidikan dikenalpasti mempengaruhi pencapaian pendidikan, antaranya:

- 1) Kurangnya penyeliaan/naziran di sekolah-sekolah Jabatan.
- 2) Tiada kajian berkenaan dengan pembukaan dan penutupan sekolah JHEOA.
- 3) Masalah pengurusan bantuan pelajar-pelajar.
- 4) Tiada penyelarasan antara ibu pejabat dengan cawangan-cawangan.

- 5) Salahguna peruntukan Bahagian Pendidikan.
- 6) Kurangnya tindakan susulan kepada laporan.
- 7) Peluang kerjaya yang tidak terjamin.
- 8) Tiada panduan tugas yang kemaskini.
- 9) Kurangnya kelas bimbingan/tambahan.
- 10) tiada pusat kecemerlangan pendidikan.

Selain daripada itu, peruntukan kewangan dalam bidang pendidikan adalah tidak mencukupi. Laporan JHEOA (JHEOA : 1991) menyebutkan kekurangan ini disebabkan pengagihan peruntukan tidak mengikut perangkaan pelajar Orang Asli. Menurut Juli Edo (1984 : 12) kekurangan peruntukan disebabkan sebahagian besar belanjawan disalurkan ke bahagian perancangan dan pengurusan peringkat Jabatan.

Sebagai penyelesaian kepada pelbagai masalah tersebut, terdapat syor dan saranan di peringkat JHEOA supaya pentadbiran pendidikan Orang Asli diserahkan kepada Kementerian Pendidikan secara menyeluruh.

3.6.3 KEMUDAHAN ASAS

Kemudahan asas adalah termasuk bekalan elektrik, tempat pembuangan najis, balairaya, telefon, pondok polis dan tempat tinggal. Kemudahan yang

dimaksudkan ialah kemudahan yang boleh mengurangkan kesengsaraan hidup dan membolehkan pencapaian taraf hidup yang seimbang.

Keadaan rumah yang tidak selesa dan sempit adalah antara kekurangan yang dirasakan mempengaruhi minat belajar. Majoriti penduduk Orang Asli di kawasan pedalaman masih tinggal di rumah-rumah tradisi tanpa kemudahan asas yang cukup.

"Kira-kira 60 peratus perkampungan Orang Asli di seluruh negara menikmati kemudahan asas seperti bekalan elektrik, air dan jalan bertar" (Berita Minggu : 13hb. Ogos 1989).

Sekolah-sekolah JHEOA juga mengalami kekurangan kemudahan sokongan sekolah dan kemudahan pembelajaran yang tidak mencukupi. Pihak JHEOA menyedari kekurangan kemudahan sokongan antaranya rumah guru, asrama, sekolah pelbagai kelengkapan pembelajaran. Pelbagai keadaan yang tidak sempurna seperti keadaan bilik darjah yang tidak selesa, sempit, kotor dan panas menjejaskan proses pembelajaran di sekolah.

MASALAH KECICIRAN MURID-MURID ORANG ASLI

4.0 PENGENALAN

Masalah keciciran pelajar-pelajar Orang Asli dalam persekolahan bukanlah suatu perkara yang baru. Kadar keciciran masih tinggi terutamanya di kawasan pedalaman. Pelbagai usaha dijalankan oleh kerajaan dalam memberi kemudahan pendidikan kepada Orang Asli khususnya melalui kerjasama daripada Kementerian Pendidikan.

Penelitian kajian ditumpukan kepada masalah keciciran murid-murid Orang Asli. Pendekatan utama adalah melalui temubual secara informal kepada ibu bapa murid-murid. Menurut Zeller (1966 : 20) terdapat satu atau lebih angkubah yang membawa kepada masalah keciciran. Analisa pendekatan beliau membahagikan faktor keciciran kepada "Primary factors" dan "Related factors."

Penganalisaan masalah keciciran akan dihubungkaitkan dengan faktor-faktor yang telah

dikenalpasti dalam kajian lalu, khususnya hasil kajian Kirk Endicott (1979) mengenai permasalahan pendidikan dan persekolahan Orang Asli komuniti Negrito dan Temiar. Secara jelas menunjukkan keciciran dalam persekolahan dan keciciran dalam pelajaran mempunyai hubungan rapat antara satu sama lain. Keciciran dalam pelajaran membawa kepada keciciran dalam persekolahan dan begitu juga sebaliknya.

4.1 KECICIRAN KESELURUHAN PELAJAR-PELAJAR ORANG ASLI DI SEMENANJUNG MALAYSIA

Masalah keciciran murid-murid Orang Asli dialami oleh keseluruhan penduduk Orang Asli di Semenanjung. Tahap paling ramai bilangan murid-murid meninggalkan bangku sekolah ialah selepas mereka tamat tahun tiga di sekolah-sekolah rendah JHEOA (Berita Harian : 27hb Januari 1989). Keadaan sedemikian juga berlaku di peringkat sekolah menengah iaitu selepas menamatkan tahun enam di sekolah rendah.

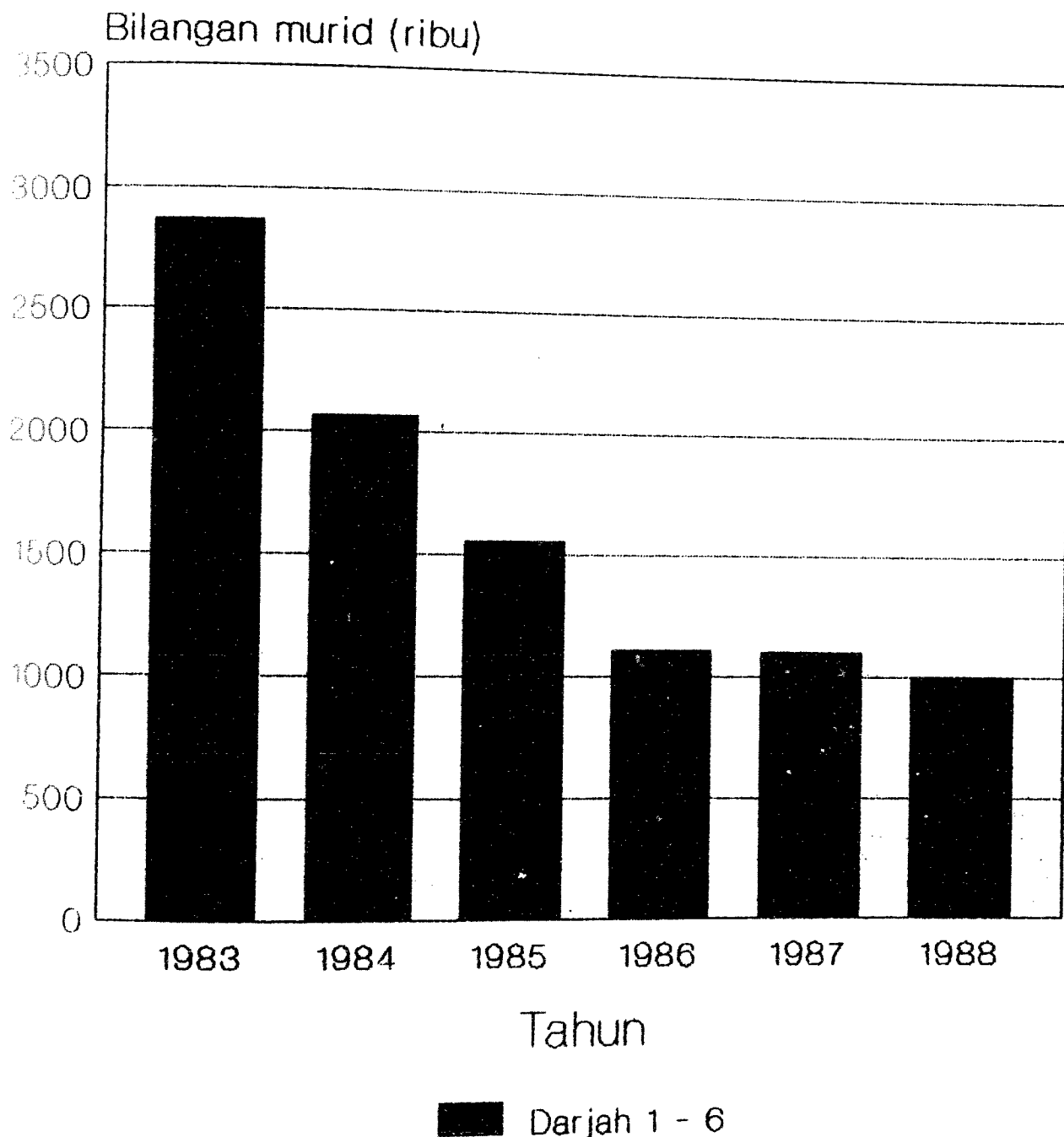
Berdasarkan carta (7) menunjukkan kemerosotan jumlah murid sekolah rendah di tahun enam pada tahun 1988 berbanding dengan jumlah murid yang mendaftar sebelumnya di tahun satu pada tahun 1983. Kemerosotan jumlah murid yang dikenalpasti dalam tempoh itu adalah sebanyak 1,868 orang atau 65.5 peratus.

Keadaan yang sama juga berlaku di peringkat sekolah menengah (lihat Carta : 8), di mana pada tahun 1983 jumlah pelajar yang mendaftar di tingkat satu adalah sebanyak 490 orang. Kemudian pada tahun berikutnya jumlah pelajar merosot kepada 398 orang semasa di tingkatan dua. Bagaimanapun jumlah pelajar di tingkatan tiga meningkat pada tahun 1985 disebabkan kemasukan pelajar yang gagal dalam SRP. Daripada sejumlah 430 pelajar yang mengambil peperiksaan SRP pada tahun 1985, hanya 28.3 peratus atau 122 pelajar sahaja yang berjaya naik ke tingkatan empat. Jumlah ini kemudiannya berkurangan kepada 99 pelajar di tingkatan Cina. Daripada seramai 99 pelajar tersebut hanya 6.0 peratus sahaja berjaya naik ke tingkatan enam pada tahun 1988.

~
Sekiranya diteliti melalui Carta (9) kadar kemerosotan murid-murid Orang Asli di peringkat sekolah rendah masih tinggi. Perkara ini bukanlah disebabkan kegagalan dalam peperiksaan tetapi berkait rapat dengan pemberhentian secara sukarela akibat masalah-masalah tertentu. Masalah keciciran murid-murid adalah amat ketara, contohnya keciciran murid-murid Orang Asli di negeri Pahang:

Carta 7

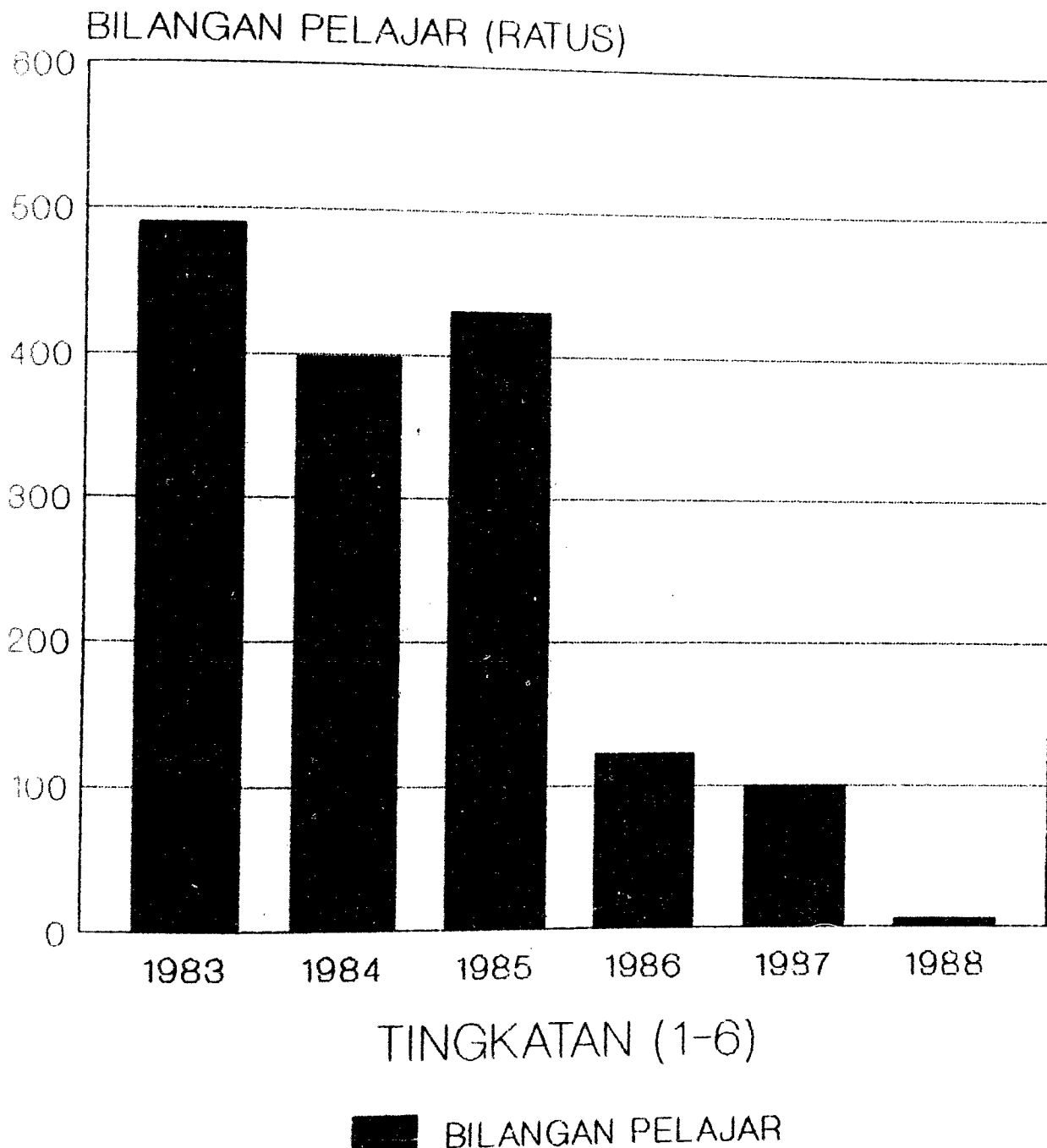
Kemerosotan Pelajar Sekolah Rendah Tahun 1 hingga 6.

Sumber : Berita Harian, 27 -1- 1988.

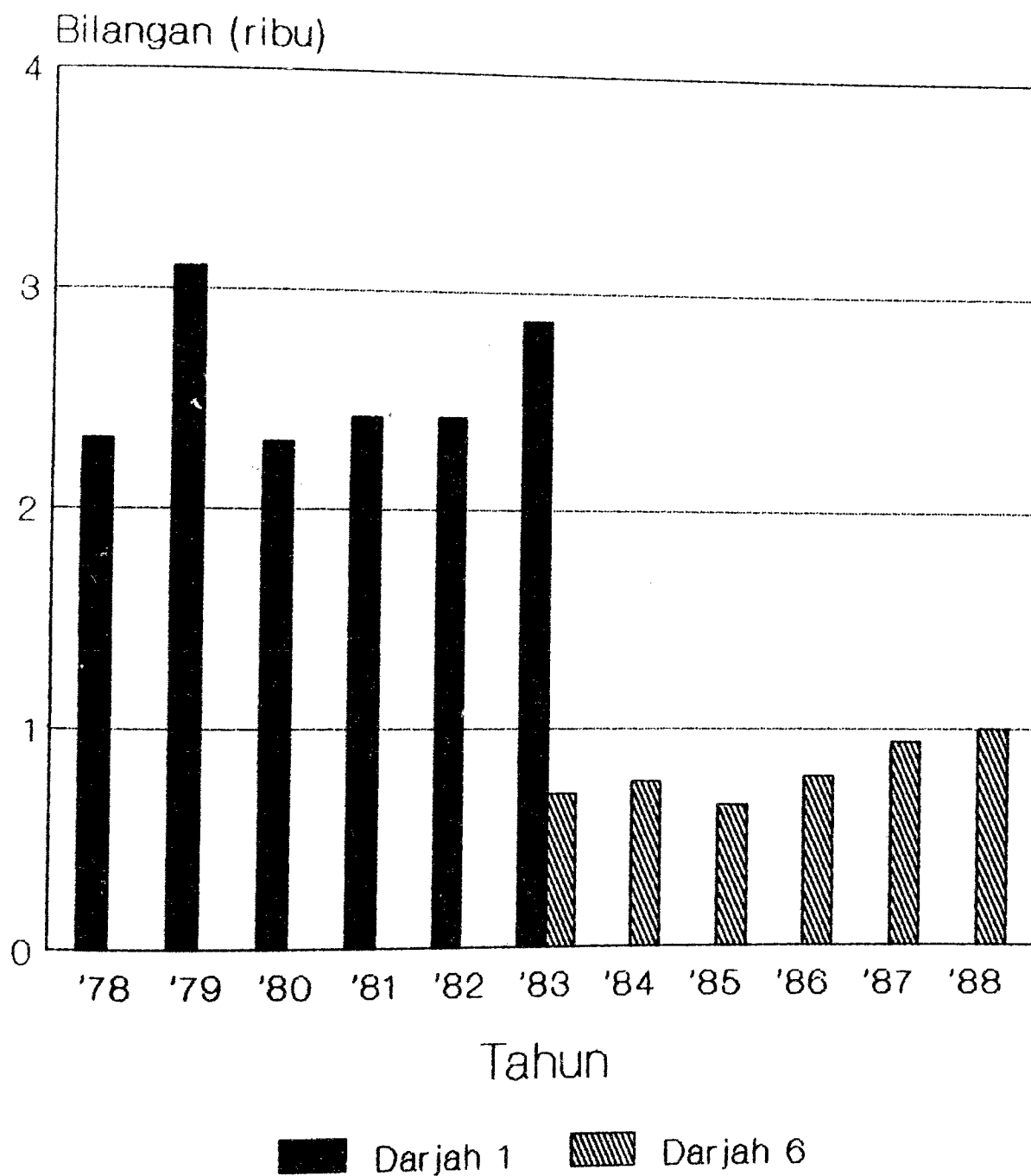
CARTA 8

Kemerosotan Pelajar Orang Asli di Sekolah Menengah

Carta 9

Perbandingan kemerosotan murid murid darjah satu dan enam

a) Tahap I

Darjah III	1989	-	711 pelajar
Darjah IV	1990	-	487 pelajar

b) Tahap II

		-	224 susut 45.9%
Darjah VI	1989	-	3,494 pelajar
Tingkatan I	1990	-	145 pelajar
Jumlah susut		-	3,349 orang (95.9%)

c) Tahap III

Tingkatan III	1989	-	65 pelajar
Tingkatan IV	1990	-	56 pelajar
Jumlah susut		-	9 orang (16.7%)

Sumber: Laporan Perbincangan Bengkel,
JHEOA, 1991

Sehingga tahun 1988, sebanyak 86 peratus murid-murid Orang Asli mengalami keciciran, cuma 14 peratus sahaja yang melanjutkan pelajaran ke sekolah menengah (JHEOA : Laporan Perbincangan Bengkel : 1991).¹⁰

4.2 JUMLAH MURID-MURID ORANG ASLI MASIH BERSEKOLAH DI KAWASAN BUKIT KEMANDOL (TERMASUK TG. RABOK)

Murid-murid Orang Asli memulakan persekolahan secara formal di Sekolah Kebangsaan Bukit Kemandol.

Sekolah Usahasama ini dibina pada awal tahun 1970, mengandungi tiga bangunan sekolah. Sekolah ini terletak kira-kira 2 - 3 kilometer daripada tempat tinggal penduduk Orang Asli di Tanjung Rabok. Sekolah tersebut menampung murid-murid Orang Asli dari tahun satu sehingga tahun enam.

Pihak JHEOA adalah bertanggungjawab menyediakan bangunan sekolah serta kelengkapan pembelajaran, sementara pihak Kementerian bertanggungjawab menyediakan tenaga pengajar dan bahan-bahan teks bacaan. Tenaga pengajar sekolah ini terdiri dari empat orang guru sandaran terlatih, seorang guru sandaran tanpa latihan dan seorang guru besar sebagai guru tetap dan terlatih.

Selepas menamatkan persekolahan di peringkat sekolah rendah, murid-murid Orang Asli di sini akan menyambung pelajaran di sekolah menengah yang terletak di luar kawasan tempat tinggal mereka. Terdapat dua orang pelajar yang sedang menuntut di Sekolah Menengah Teluk panglima Garang, yang terletak kira-kira 9 kilometer dari tempat tinggal mereka. Kedudukan sekolah yang agak berdekatan membolehkan mereka berulangalik dari rumah setiap hari. Sementara empat orang pelajar lain menuntut di Sekolah Menengah

Methodist, Banting. Kesemua pelajar tersebut menerima kemudahan asrama yang disediakan oleh pihak JHEOA di Pulau Banting. Bilangan pelajar Orang Asli yang masih bersekolah seperti dalam Jadual (9):

Jadual (9): Bilangan Pelajar Orang Asli Bukit Kemandol (termasuk Tg. Rabok) sesi 1990 - 1991

Jenis Sekolah	Darjah / Tingkatan												Jumlah		Jumlah
	1		2		3		4		5		6				
	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P	
Sekolah Rendah	19	19	13	4	12	6	2	7	4	8	9	3	59	47	106
Sekolah Menengah	2	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	4	6

Sumber: JHEOA, Kuala Langat, 1991

4.3 KECICIRAN PELAJAR ORANG ASLI YANG GAGAL DIKENALPASTI

Keciciran ini bermaksud murid-murid Orang Asli yang tercicir di dalam satu-satu peringkat tetapi tidak dapat dikenalpasti faktor-faktor yang membawa keciciran. Perkara ini disebabkan masalah keciciran ini berlaku sejak beberapa tahun lalu. Keadaan sedemikian menyukarkan penelitian masalah sebenar yang berlaku.

Terdapat tiga puluh lima orang murid yang tercicir sebelum ini dalam lingkungan umur antara enam belas hingga sembilan belas tahun. Had umur sehingga sembilan belas tahun ditentukan berdasarkan tahap terakhir dalam persekolahan peringkat menengah atas. Daripada jumlah tersebut, lima belas orang adalah dikenapasti sudah berkahwin (9 orang lelaki dan 6 orang perempuan). Sementara selebihnya masih tinggal bersama keluarga masing-masing serta mempunyai pekerjaan sama ada sebagai buruh industri, buruh upah ladang kelapa sawit atau bekerja di kebun-kebun Cina.

Jumlah mereka yang tidak melanjutkan pelajaran ke peringkat sekolah menengah adalah paling ramai. Majoritinya berpendidikan sekolah rendah sahaja. Bilangan mereka yang tidak meneruskan pelajaran dalam lingkungan umur 16 hingga 19 tahun dikenapasti sebanyak empat belas orang (lelaki 6, perempuan 8).

Daripada jadual (10) menunjukkan terdapat murid-murid Orang Asli yang berhenti sebelum tamat darjah enam iaitu seorang dalam darjah 2, darjah tiga (4 orang), darjah 4 (2 orang) dan darjah 5 (11 orang).

Jadual (10): Bilangan Keciciran Murid-murid Orang Asli yang Gagal Dikenalpasti (Peringkat Umur dan Pencapaian Terakhir)

U M U R	ENROLMEN																JUM
	D1		D2		D3		D4		D5		D6		T1		T2		
	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P	
16	-	-	1	-	-	-	-	1	-	1	3	3	-	-	-	1	10
17	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	4	-	-	-	2	7
18	-	-	-	-	1	1	-	1	2	3	3	1	-	-	-	-	12
19	-	-	-	-	2	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	6
JUM	-	-	1	-	3	1	-	2	5	6	6	8	-	-	-	3	35

Sumber: Data Kajian, Jun 1991

4.4 KECICIRAN MURID-MURID ORANG ASLI : TIDAK MENDAFTAR DAN BERHENTI SEMASA DALAM PERSEKOLAHAN

Penelitian ini dikhususkan kepada keciciran murid-murid Orang Asli dalam tempoh masa antara satu hingga tiga tahun. Dalam tempoh sedemikian, ada kemungkinan masalah-masalah berhubung dengan keciciran murid-murid Orang Asli dapat dikenalpasti dan diselidiki permasalahannya.

Jadual (11): Bilangan Murid-Murid Belum/Tidak Mendaftar Berdasarkan kelayakan Umur

JANTINA	Peringkat Umur											J U M
	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Lelaki	1	1	2	-	2	2	1	-	-	1	-	10
Perempuan	1	-	1	2	2	-	-	-	1	-	-	7
Jumlah	2	1	3	2	4	2	1	-	1	1	-	17

Sumber: Data Kajian, Jun 1991

Jadual (11) menunjukkan keciciran pelajar yang belum atau tidak mendaftar di peringkat sekolah rendah. Daripada 17 orang yang dikenalpasti, 10 orang daripadanya adalah terdiri daripada mereka yang tinggal di kawasan Tanjung Rabok dan selebihnya adalah terdiri daripada mereka yang tinggal di kawasan Bukit Kemandol. Dua orang daripada mempunyai halangan yang tidak membolehkan mereka belajar disebabkan kecacatan fizikal dan pancaindera (bisu).

Dalam kategori kedua, masalah keciciran dikenalpasti di kalangan murid-murid Orang Asli yang pernah mendaftar diri di pelbagai peringkat sama ada peringkat sekolah rendah atau menengah. Keciciran ini

bukan disebabkan sekatan peperiksaan kerana tiada sebarang kelulusan tertentu disyaratkan kepada pelajar untuk meneruskan pelajaran di tingkatan satu.

Bilangan pelajar yang cicir dalam kategori ini sebanyak 22 orang. Majoriti daripadanya iaitu sebanyak 17 orang adalah terdiri daripada pelajar yang berjaya menamatkan persekolahan rendah tetapi tidak meneruskan pelajaran ke peringkat sekolah menengah. Berdasarkan Jadual (12) menunjukkan seorang pelajar sahaja yang baru berhenti di peringkat sekolah rendah selepas mendaftar.

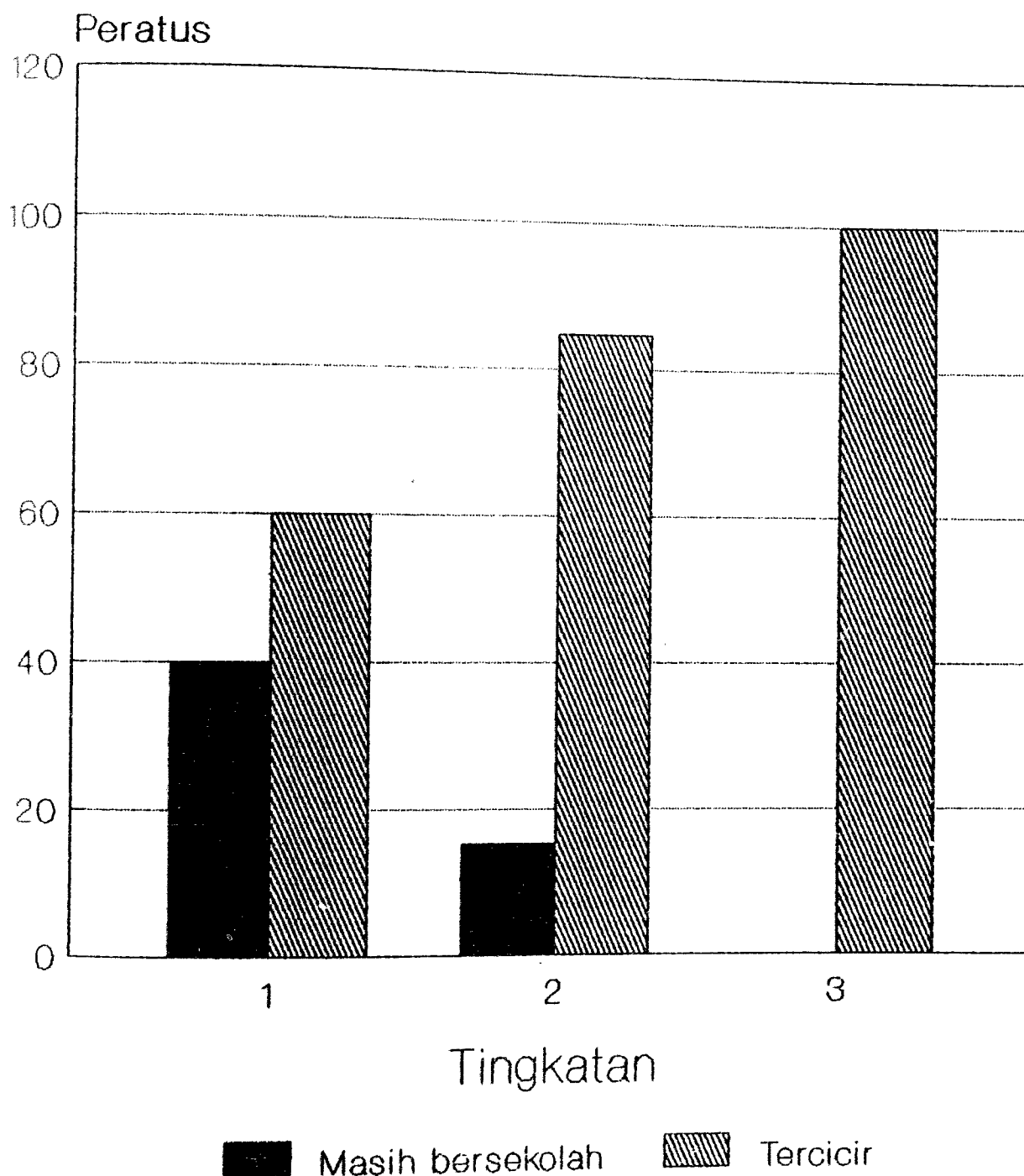
Jadual (12): Bilangan Keciciran Di kalangan Murid-murid Orang Asli Yang Telah Mendaftar (Peringkat Umur dan Pencapaian Terakhir)

UMUR	ENROLMEN												JUMLAH	
	D4		D5		D6		T1		T2		T3			
	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P		
12	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
13	-	-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	4
14	-	-	-	-	2	-	1	-	-	1	-	-	-	4
15	-	-	-	-	-	3	-	-	-	1	-	-	-	4
16	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	4
17	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
18	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	4
JUMLAH	-	-	1	-	11	6	2	-	-	2	-	-	-	22

Sumber: Data Kajian Jun 1991

Carta 10

Pelajar Bersekolah dan Tercicir di Sekolah Menengah di Bukit Kemandol

DATA KAJIAN, JUN 1991.

Sementara di peringkat sekolah menengah, daripada 11 pelajar yang mengambil peperiksaan UPSR 1988 dan sepatutnya menduduki peperiksaan SRP 1991, hanya dua orang sahaja yang meneruskan pelajaran di sekolah menengah. Pada tahun 1989, daripada 11 orang pelajar yang menduduki UPSR, tidak ada seorang daripadanya meneruskan pelajaran ke sekolah menengah. Seterusnya pada tahun 1990, daripada 10 orang pelajar yang sepatutnya menduduki tingkatan satu, hanya empat orang sahaja yang meneruskan pelajaran ke sekolah menengah.

Melalui Carta (10) dapat dirumuskan bahawa keciciran pelajar Orang Asli di kawasan kajian mencapai tahap 100 peratus di tingkatan tiga dan ke atas. Sehingga kini pencapaian tertinggi yang diperolehi dari keseluruhan penduduk, adalah sehingga peringkat SPM sahaja.

4.5 PENELITIAN MASALAH KECICIRAN

4.5.0 PENGENALAN

Keciciran murid-murid Orang Asli di kawasan Bukit Kemandol sebenarnya telah berlaku sejak tahun 1987 sebagaimana dilaporkan oleh pihak JHEOA Kuala Langat. Laporan tersebut menyatakan kemerosotan

kedatangan murid-murid Orang Asli adalah antara 40 hingga 50 peratus. Pihak JHEOA mengenal pasti antara punca kemerosotan tersebut adalah disebabkan murid-murid Orang Asli bekerja separuh dan sepenuh masa sebagai buruh upahan di kebun-kebun sayur Cina, dengan memperolehi pendapatan sebanyak \$3.00 sehari.

Pihak JHEOA telah mengambil tindakan berdasarkan nasihat daripada Pejabat Buruh melalui Akta Pekerjaan, di mana kanak-kanak di bawah umur tidak dibenarkan bekerja serta boleh diambil tindakan. Bilangan pelajar yang dikenalpasti terlibat adalah sebanyak sepuluh orang yang terdiri daripada murid-murid dalam darjah satu sehingga darjah enam.

Dalam penelitian terhadap masalah keciciran sebanyak 37 orang pelajar yang tercicir telah dikenalpasti dan diselidiki punca keciciran mereka. Daripada jumlah tersebut sepuluh orang adalah terdiri daripada mereka yang tercicir di peringkat sekolah rendah dan selebihnya sebanyak 20 orang adalah terdiri daripada murid-murid yang tercicir di peringkat sekolah menengah rendah.

4.5.1 MASALAH KECICIRAN DAN HUBUNGANNYA DENGAN MASALAH KEMISKINAN

Kemiskinan mutlak dalam negara adalah diukur berdasarkan pendapatan Garis Kemiskinan (PGK). PGK mengambil-kira keperluan minima untuk makanan, pakaian dan tempat tinggal serta perbelanjaan lain yang perlu untuk mengekalkan sesebuah isirumah dalam keadaan taraf hidup yang selesa. Dengan menggunakan PGK, kadar kemiskinan dianggarkan secara langsung dengan mengira bilangan isirumah yang mempunyai pendapatan di bawah garis tersebut. PGK pada tahun 1990, di Semenanjung Malaysia adalah \$370.00 bagi saiz isirumah 5.1 orang atau \$72.54 per kapita isirumah (RRJP :11 : 109).

Sekiranya ukuran kemiskinan diberikan melalui PGK 1990, majoriti daripada 10 keluarga yang mempunyai anak-anak yang tercicir dalam persekolahan adalah tergolong di bawah garis kemiskinan. Ukuran pendapatan isirumah dalam Jadual (13) adalah berdasarkan kepada pendapatan ibu bapa dan isirumah tanpa menggabungkan pendapatan anak-anak yang keciciran dalam persekolahan. Keadaan sedemikian bertujuan melihatan secara jelas keadaan latarbelakang status sosio-ekonomi keluarga sebelum anak-anak mereka berhenti dari persekolahan. Dari segi pendapatan, dikira cukup untuk hidup di paras minimum.

JADUAL (13): Pola Pekerjaan dan Anggaran
Pendapatan Isirumah dalam Sebulan

Bil.	PEKERJAAN	PENDAPATAN	BIL. ISIRUMAH	PER-KAPITA
1	Penoreh Getah	160.00	3	53.33
2	Buruh Upah	360.00	7	51.42
3	"	400.00	3	133.33
4	"	165.00	7	23.57
5	"	350.00	5	70.00
6	"	150.00	7	21.42
7	"	300.00	6	50.00
8	Penoreh Getah	180.00	10	18.00
9	"	170.00	8	22.50
10	"	200.00	9	22.22

Sumber: Data Kajian, Jun 1991

Definasi kemiskinan dari pandangan ahli Antropologi dan Sosiologi menunjukkan pendapatan bukan faktor utama dalam menentukan kemiskinan. Menurut pendapat Dudley Jackson dalam "Poverty" (1972 : 13) kemiskinan:

".....inadequate social functioning, not being gainfully employed, nor able to maintain a household, nor engaged in statisfying personal and social relationship."

Kemiskinan bukan sahaja diukur dari segi pendapatan tetapi menggambarkan keadaan sosio-ekonomi dan budaya masyarakat. Golongan miskin dari segi sosial menduduki lapisan bawahan dalam sistem sosial masyarakat.

Selain daripada pendapatan yang rendah, golongan miskin atau termiskin mempunyai ciri kurang zat makanan, berpenyakit, kekurangan pakaian dan tempat tinggal (lihat gambar: 11). Ciri-ciri seperti ini biasanya terdapat di kawasan perkampungan Orang Asli. Keadaan hidup status sosio-ekonomi rendah (SSE) boleh dilihat dari sudut keadaan individu, cara bekerja, pendapatan dan perbelanjaan, taraf pendidikan, nilai "worldview", cita-cita, pandangan masa hadapan dan lain-lain. Dari sudut gaya hidup, ia boleh dilihat dari segi rumah kediaman, cara membeli belah, kegiatan masa lapang dan keadaan anak-anak. (Hazil : 1990 : 117). Kehidupan Orang Asli masih dipengaruhi oleh "worldview" masyarakat "tribal", di mana kegiatan ekonomi adalah untuk sara diri.

Status sosio-ekonomi dapat diukur dari segi pendidikan yang diperolehi, pekerjaan dan pendapatan seseorang.¹¹ Dalam bidang pendidikan, SSE menjadi "variable" yang dikaitkan dengan pencapaian.

Menurut Wan Mohd. Nordin dalam "Status sosio-ekonomi dan kadar keciciran, menyatakan,

"Memang tidak dapat dinafikan bahawa kemiskinan adalah faktor yang penting menyebabkan berlakunya kemiskinan. Tetapi ini tidak bererti bahawa kemiskinan merupakan

semata-mata faktor yang menyebabkan berlakunya keciciran kerana ada faktor-faktor lain yang mungkin lebih penting ataupun sama pentingnya dengan faktor kewangan (Hazil Abdul Hamid : 1990 : 114).

Di dalam kajian keciciran di Malaysia, 1973 menunjukkan bahawa kanak-kanak daripada keluarga miskin yang memasuki sekolah-sekolah rendah adalah berkemungkinan besar tercicir daripada sekolah (Kementerian Pelajaran Malaysia: "Kajian Keciciran: 1973).

Memang tidak dapat dinafikan anak-anak Orang Asli yang berjaya melanjutkan pelajaran ke peringkat pengajian tinggi adalah datang dari keluarga yang mempunyai SSE sederhana dan lebih baik. Sebahagian besar anak-anak Orang Asli yang berjaya dalam pelajaran adalah dari kalangan keluarga yang mempunyai status pekerjaan yang baik seperti berkhidmat dengan kerajaan. Namun kesedaran dan aspirasi ibubapa serta minat anak-anak terhadap pelajaran adalah mempengaruhi pencapaian pelajaran anak-anak Orang Asli.

Masalah kemiskinan sahaja tidak boleh dijadikan ukuran terpenting menjadi faktor utama keciciran murid-murid Orang Asli. Daripada hasil kajian ini, murid-murid yang tercicir dari mengikuti

persekolahan di peringkat sekolah menengah rendah adalah dari pelbagai status sosio-ekonomi. Taraf hidup mereka semakin baik berdasarkan kemampuan mereka memiliki motosikal, televisyen, radio dan membina rumah yang lebih baik. Keadaan ini membuktikan terdapat faktor-faktor lain yang lebih penting menyebabkan keciciran.

Walaupun kedudukan SSE rendah, kesulitan dalam membiayai perbelanjaan persekolahan anak-anak mereka tidak timbul kerana hampir semua perbelanjaan persekolahan dibiayai oleh pihak JHEOA.

Dalam kes tertentu, masalah kewangan boleh menyebabkan keciciran murid-murid Orang Asli dalam persekolahan. Terdapat kes keciciran berlaku disebabkan anak mereka tidak mahu bersekolah tanpa wang belanja. Keluarga tersebut memperolehi pendapatan sebanyak \$150.00 sebulan bagi menyara lima orang ahli keluarga. Kebiasaan memberi wang saku sekolah setiap hari mempengaruhi kecenderungan anak-anak terhadap minat belajar.

Masalah kemiskinan dan tekanan ekonomi keluarga juga mempengaruhi kecenderungan anak-anak mereka terhadap pekerjaan. Daripada hasil kajian,

terdapat dua belas orang pelajar yang tercicir di peringkat sekolah menengah telah memperolehi pekerjaan di sektor perkilangan dan buruh upah di kebun-kebun sayur. Peluang pekerjaan di persekitaran tempat tinggal mereka adalah dorongan kepada keadaan sedemikian berlaku (lihat jadual : 14).

JADUAL (14) : Status Pelajar Orang Asli Yang Keciciran

PERINGKAT BERHENTI	JUMLAH		BEKERJA		BERKAHWIN	
	L	P	L	P	L	P
Tahun 6	10	7	8	3	2	2
Tingkatan 1	2	-	-	-	-	-
Tingkatan 2	-	2	-	1	-	-
Jumlah	21		12		4	

Sumber : Data Kajian, Jun 1991

Hasil daripada pendapatan yang diperolehi oleh anak-anak mereka dapat mengurangkan beban ekonomi keluarga. Peningkatan pendapatan isirumah melalui pertambahan ahli keluarga yang bekerja dapat mengimbangi perbelanjaan dan keperluan isirumah.

Bagi penduduk di kawasan Tg. Rabok, ketiadaan kenderaan menjadi masalah utama yang menimbulkan

kesukaran ibu bapa menghantar anak-anak ke sekolah. Tekanan mencari sumber pendapatan untuk menyara keluarga menjadi penghalang kepada ibu bapa yang bekerja di kawasan ini. Keadaan ini berhubungan dengan jarak perhubungan yang jauh dari sekolah dan kedudukan tempat tinggal yang berselerak. Namun keadaan sedemikian tidak dialami oleh mereka yang tinggal di sekitar kawasan Bukit Kemandol.

Terdapat tiga orang yang tercicir dalam lingkungan umur 11 hingga 15 tahun telah bekerja di kebun-kebun sayur. Ada sebilangan anak-anak Orang Asli yang tidak bersekolah (terutamanya perempuan) kerana membantu ibu mereka melakukan kerja-kerja di rumah.

4.5.2 KURANG KESEDARAN TERHADAP KEPENTINGAN PENDIDIKAN

Daripada pemerhatian semasa kajian, ibu bapa kurang memberi galakan kepada anak-anak mereka mengulangkaji pelajaran di rumah. Majoriti anak-anak mereka lebih suka bermain-main bersama rakan-rakan mereka selepas waktu sekolah. Keadaan ini memperlihatkan tanggapan pembelajaran anak-anak mereka berakhir di sekolah sahaja. Faktor kurang kemudahan asas seperti elektrik dan rumah yang selesa mempengaruhi minat belajar dan daya usaha murid-murid.

Seorang responden menyatakan, sebenarnya bukan dia tidak mahu melarang anak-anaknya daripada bermain dan seterusnya menyuruh mereka mengulangkaji pelajaran di rumah, tetapi dia bimbang keadaan ini menimbulkan salah faham dan iri hati dari jiran-jiran yang tinggal berdekatan.

Ibu bapa selalunya menyerahkan segala keputusan untuk meneruskan pelajaran ke peringkat sekolah menengah kepada anak-anak mereka semata-mata. Ibu bapa sering menurut kehendak dan kemahuan anak-anak mereka sendiri. Keadaan ini adalah gambaran yang menunjukkan ibubapa kurang memberi perhatian terhadap pendidikan anak-anak mereka.¹² Ibu bapa sering menyatakan bahawa anak mereka tidak mahu bersekolah ataupun dengan kenyataan pendek "entahlah". Sebahagian ibu bapa beranggapan pendidikan tidak menjamin mereka mendapat pekerjaan yang baik, antara kenyataan mereka, seperti:

"....Si anu belajar sampai tingkatan tiga tapi balik kampung duduk bawah pokok kelapa sawit."

Mereka menganggap pendidikan di peringkat sekolah menengah tidak begitu penting kerana tidak menjamin pekerjaan kepada seseorang.

Bagi murid-murid yang tidak tinggal bersama ibu bapa mereka adalah berpotensi tinggi cicir dalam persekolahan. Berdasarkan pendekatan Zeller (1966 : 20) salah satu faktor utama keciciran adalah disebabkan kurang bimbingan daripada ibu bapa. Keadaan ini dirasakan bagi pelajar yang tinggal dengan seorang dari ibu atau bapa dan tidak tinggal langsung bersama keluarga sendiri.

Daripada data yang diperolehi terdapat tujuh orang pelajar yang tercicir tidak tinggal bersama ibu bapa mereka dan tiga orang pelajar lagi hanya tinggal bersama dengan salah seorang daripada ibu atau bapa. Tanpa sokongan moral daripada ibu bapa adalah sukar untuk memupuk semangat minat belajar.

Latarbelakang pendidikan ibu bapa dan penjaga adalah setakat belajar di sekolah dewasa dan tidak bersekolah. Daripada tujuh puluh orang ibu bapa dan penjaga murid-murid Orang Asli yang tercicir, hanya seorang sahaja berpendidikan sekolah menengah rendah, lima belas orang berpendidikan sekolah rendah dan selebihnya lima puluh empat orang bersekolah sekejap di sekolah dewasa dan tidak bersekolah.

Pencapaian tertinggi keseluruhan penduduk yang dikenal pasti hanya dua orang sahaja yang berjaya mencapai sehingga peringkat SPM. Latarbelakang pendidikan keseluruhan penduduk adalah seperti berikut:

i. Belum bersekolah	= 161 orang
ii. Masih bersekolah	
Sekolah Rendah	= 106 orang
Tingkatan 1-2	= 6 orang
iii. Tidak bersekolah	= 104 orang
iv. Sekolah dewasa	= 55 orang
v. Sekolah Rendah	= 113 orang
Tingkatan 1-3	= 43 orang
Tingkatan 4-5	= 2 orang

Sumber: Data Penyelidikan: Jun 1991

Terdapat sebilangan besar golongan lelaki Orang Asli terutamanya golongan tua mengalami ketagihan arak yang serius. Minuman keras seperti samu boleh diperolehi dengan harga yang murah antara \$1.70 hingga \$3.00 sebotol. Kurang kesedaran bapa dan penjaga terhadap kepentingan pendidikan anak-anak mereka boleh dihubungkan dengan masalah sosial tersebut. Masalah sosial sedemikian menyebabkan Orang Asli lebih mudah dipengaruhi unsur-unsur negatif. Selain daripada

keadaan hidup mereka di bawah paras minima, sebahagian perbelanjaan mereka dibelanjakan bagi tujuan tersebut.

4.5.3 KEGAGALAN MENYESUAIKAN DIRI

Dalam kes kajian lalu, menjelaskan mengenai keadaan kegagalan murid-murid Orang Asli menyesuaikan diri dengan situasi tempat tinggal di asrama disebabkan berjauhan dengan keluarga.¹³ Keadaan sedemikian berlaku di kalangan pelajar dari kawasan ini. Perkara ini berpunca daripada masalah rindu kepada keluarga serta kejutan situasi di asrama yang berlainan dengan keadaan di kampung mereka.

Berdasarkan laporan keciciran murid-murid Orang Asli di Sekolah Kebangsaan Bukit Kemandol, Februari 1990, didapati empat orang pelajar yang ditempatkan di Asrama Pulau Banting pada tahun 1988, dilaporkan pulang menemui keluarga setiap minggu sehingga akhirnya tidak pulang semula ke kampung. Langkah JHEOA, melalui pertukaran pelajar ke sekolah menengah Teluk Panglima Garang dirancang bagi membolehkan mereka berulang alik dari rumah masing-masing. Proses pertukaran gagal dilaksanakan kerana pelajar-pelajar tidak mahu ke sekolah.

Keadaan yang sama berlaku pada tahun berikutnya, di mana pelajar-pelajar yang menamatkan darjah enam tahun 1989, dihantar ke Asrama JHEOA Bukit Lanjan, Damansara, tetapi kesemua pelajar yang dihantar kemudiannya pulang ke kampung asal mereka. Pertukaran ketiga di Sekolah Menengah Teluk Panglima Garang tidak berjaya, hanya tiga orang pelajar sahaja yang menyambung pelajaran di sekolah tersebut.

Seterusnya pada tahun 1990, daripada sepuluh orang pelajar yang layak meneruskan pelajaran di peringkat sekolah menengah, hanya tujuh orang sahaja yang berjaya ditempatkan di sekolah menengah. Semasa kajian dijalankan, tiga orang pelajar lagi berhenti dari sekolah selepas memasuki tingkatan satu.

4.5.4 KURANG KEMAMPUAN MEMBACA DAN PENCAPAIAN PEPERIKSAAN YANG TIDAK MEMUASKAN

Melalui temubual yang diajukan kepada guru-guru yang mengajar di Sekolah Rendah Bukit Kemandol, mendapati majoriti murid-murid menghadapi masalah kemahiran dalam pembacaan. Faktor kelemahan dalam pembacaan menimbulkan masalah kepada murid-murid dalam peperiksaan. Menurut guru-guru di sekolah tersebut, murid-murid berkebolehan membaca tetapi penguasaan

dalam pembacaan kurang memuaskan dan keadaan ini masih kekal sehingga tahun enam.

Sebagaimana Jadual (15) menunjukkan pencapaian peperiksaan yang rendah dalam peperiksaan UPSR bagi murid-murid Orang Asli dari tahun 1988 - 1990. Pencapaiannya terlalu rendah jika dibandingkan dengan keputusan peperiksaan yang dicapai oleh murid-murid bangsa lain. Keadaan tersebut boleh dihubungkan dengan faktor seperti diuraikan dalam perenggan di atas. Pencapaian peperiksaan boleh dikaitkan dengan ketidaksungguhan murid-murid dan daya usaha dalam pembelajaran di sekolah.¹⁴

JADUAL (15) : Pencapaian Dalam Peperiksaan UPSR
dari tahun 1988 - 1990
di Sekolah Kebangsaan Bukit Kemandol

TAHUN	1988	1989	1990
JUM. CALON	11	11	10
JUM. M. PEL	4	5	4
GRED	A/B/C/D/E/TH	A/B/C/D/E/TH	A/B/C/D/E/TH
GRED DIPEROLEHI	-/-2/8/12/22	-/-6/12/30/6	-/1/2/14/11/12
GRED PURATA	X	E	E
PERATUS LULUS	15.4	26.18	24.5

- TH - TIDAK HADIR

diubahsuai dari keputusan UPSR
JHEOA, SHAH ALAM

Keciciran disebabkan masalah kurang kebolehan membaca dan pencapaian peperiksaan yang rendah.¹⁵ Murid-murid Orang Asli yang melanjutkan ke sekolah menengah adalah ditempatkan di sekolah-sekolah kementerian. Pencapaian rendah dalam peperiksaan dan kurang kebolehan membaca di kalangan murid-murid Orang Asli di peringkat sekolah rendah menyebabkan mereka menghadapi masalah pembelajaran di peringkat seterusnya. Kesan daripada ketidakupayaan dalam kemahiran membaca menimbulkan rasa bosan di kalangan murid-murid terhadap pelajaran.

Murid-murid Orang Asli adalah tidak mungkin dapat bersaing dan menyaingi pencapaian murid-murid dari kaum lain. Pembacaan adalah asas dalam pembelajaran. Kegagalan bersaing dengan pelajar dari bangsa lain akan menimbulkan rasa malu atau rendah diri di kalangan murid-murid Orang Asli.

Faktor kegagalan menyesuaikan diri di asrama bukanlah faktor utama pelajar meninggalkan sekolah. Keadaan ini disebabkan terdapat murid-murid yang meneruskan pelajaran di Sekolah Menengah Teluk Panglima Garang dan tinggal di rumah masing-masing menghadapi masalah yang sama. Pelajar-pelajar yang berhenti dan

pulang ke kampung semula, sebenarnya telah tinggal di asrama selama sepenggal. Oleh itu pelajar-pelajar dianggap dapat menyesuaikan diri dengan situasi di asrama.

4.5.5 KELEWATAN PENDAFTARAN

Kelewatan pendaftaran murid-murid di peringkat sekolah rendah mempunyai hubungan rapat dengan keciciran di peringkat awal persekolahan. Masalah kelewatan pendaftaran bertitik tolak akibat dari kurangnya kesedaran ibu bapa terhadap pendidikan dan ketiadaan didikan pra-sekolah sebagai langkah penyesuaian diri di alam persekolahan.¹⁴ Ibu bapa murid-murid menyatakan bahawa anak-anak mereka tidak mahu bersekolah dan sekiranya mereka menghantar ke sekolah ia menimbulkan berbagai masalah seperti ponteng sekolah atau hanya bersekolah untuk beberapa hari.

Berdasarkan jadual (16) secara keseluruhannya kadar kelewatan pendaftaran adalah masih jelas, ia tidak menepati umur sepatutnya di semua peringkat persekolahan. Contohnya di tahap tahun satu masih terdapat dua orang pelajar berumur sepuluh tahun, sembilan tahun (6) dan lapan tahun (6). Purata

keciciran antara satu hingga tiga tahun daripada umur sepatutnya (lihat jadual 16).

Jadual (16): Kedudukan Umur dan Peringkat Persekolahan Murid-murid Orang Asli di Bukit Kemandol 1990-1991

PERINGKAT KAT SEPATUT- NYA	U M R	ENROLMEN												J U M				
		D1		D2		D3		D4		D5		D6			T1	T2		
		L	P	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P		L	P		
T3	15												1	2	3			
T2	14								1		1	1			3			
T1	13							1	1		1	1			5			
D6	12					1	1				1	5			10			
D5	11						1	1	1	2	7				12			
D4	10	1	1	5		1	2	1	3						14			
D3	9	5	1		1	8	5								20			
D2	8	3	3	4	5										15			
D1	7	15	14												29			
JUMLAH		24	19	11	6	10	9	3	5	3	9	5	2	1	2	0	2	111
		43		17		19		8		12	7		3		2			

* L - Lelaki D - DARJAH
P - Perempuan T - TINGKATAN

SUMBER: DATA KAJIAN, JUN 1991

Murid-murid yang tercicir sehingga tiga tahun adalah berpotensi tinggi untuk cicir di peringkat sekolah menengah rendah. Berdasarkan laporan keputusan peperiksaan UPSR, menunjukkan daripada 32 orang yang layak mengambil peperiksaan dari tahun 1988 - 1990, terdapat lapan orang tidak menghadiri peperiksaan. Mereka telahpun berhenti sebelum menamatkan persekolahan sebelum tamat tahun enam.

Daripada penelitian ini, didapati murid-murid yang tercicir di peringkat sekolah menengah berumur empat belas tahun dan lebih selepas tamat tahun enam. Majoriti daripadanya seramai 14 orang telah berkahwin dan bekerja sebagai buruh upah selepas tamat sekolah rendah.

Kelewatan pendaftaran dalam lingkungan umur sepatutnya, memberi kesan kepada perkembangan persekolahan murid-murid Orang Asli. Pada peringkat umur dalam lingkungan 14 - 16 tahun (selepas tamat sekolah rendah) membolehkan mereka untuk berdikari atau bekerja di sekitar kawasan kampung mereka. Sementara di kalangan anak-anak perempuan telah mencapai peringkat umur yang membolehkan mereka berkahwin ataupun mendapatkan pekerjaan di sektor perkilangan.

Keciciran disebabkan kelewatan pendaftaran dalam persekolahan menjejaskan tumpuan dan mengurangkan minat murid-murid terhadap pelajaran. Daripada penelitian ini menunjukkan potensi keciciran murid-murid Orang Asli akan berterusan pada masa akan datang sekiranya tidak diberi pengawasan sewajarnya.

4.5.6 PRASANGKA SOSIAL

Konsep ini bermaksud prasangka murid-murid masyarakat lain terhadap murid-murid Orang Asli. Melalui temubual dengan murid-murid Orang Asli yang berhenti selepas memasuki tingkatan satu di Sekolah Menengah Methodist, Banting menyatakan mengenai prasangka buruk dari murid-murid masyarakat lain. Mereka sering mendapat ejekan dengan panggilan "Sakai" atau "Sakel."¹⁷ Murid-murid Orang Asli menganggap murid-murid dari masyarakat lain sebagai samseng atau "gangster."

Tanggapan sedemikian menimbulkan rasa rendah diri atau "inferiority complex" di dalam diri murid-murid Orang Asli. Prasangka sedemikian melemahkan semangat belajar di kalangan mereka. Perasaan takut bercampur dengan pelajar-pelajar dari masyarakat lain sering membimbangkan mereka. Sebelum ini mereka hanya

bercampur dengan murid-murid dari suku kaum mereka sendiri. Alam persekolahan baru di peringkat sekolah menengah di kawasan bandar menjadikan mereka sebagai pelajar minoriti di sesebuah sekolah.

Kurangnya integrasi dengan masyarakat luar sebelum ini menyukarkan penerimaan mereka.¹⁸ Hal sedemikian menyebabkan murid-murid Orang Asli mengambil keputusan awal tidak mahu belajar di sekolah menengah sebelum mendaftar diri.

4.5.7 MASALAH-MASALAH LAIN BERHUBUNG KECICIRAN MURID-MURID ORANG ASLI

4.5.7.1 PENGARUH ISLAM

Dalam kes kajian Kirk Endicott (1979 : 180) menyatakan antara faktor yang membimbangkan ibu bapa murid-murid Orang Asli (Negrito) adalah kerisauan terhadap guru-guru yang mengajar mengenai Islam dan mempengaruhi anak-anak mereka supaya memeluk Islam. Terdapat seorang pelajar yang tercicir dari persekolahan akibat kebimbangan terhadap tindakan sebahagian murid-murid Orang Asli islam yang memujuknya menganut agama Islam. Pelajar tersebut telah berhenti semasa berada di tingkatan dua dan tinggal di asrama JHEOA, Bukit Lanjan, Damansara.

Pertentangan nilai-nilai Islam dengan amalan penidupan tradisi mereka menyebabkan sukar diterima oleh murid-murid Orang Asli. Menurut salah seorang penduduk di Bukit Kemandol menyatakan bahawa.... "Kami mahu hidup bebas dan mempunyai kepercayaan agama warisan nenek moyang kami sendiri."¹⁹

4.5.7.2 KEGAGALAN MEMBAYAR YURAN KOMPUTER

Dasar JHEDA adalah bertujuan melaksanakan pendidikan secara percuma kepada Orang Asli. namun dalam keadaan tertentu, kelewatan pembayaran menyebabkan murid-murid terpaksa membayar sendiri yuran komputer apabila dituntut oleh guru mereka.

Kegagalan menjelaskan yuran komputer menyebabkan empat orang pelajar Orang Asli berhenti dari sekolah. Menurutny, mereka dimarahi oleh guru komputer menyebabkan mereka mengambil keputusan berhenti dari sekolah. Ibu bapa mereka memberi kenyataan yang sama, di mana mereka tidak berkemampuan membayar yuran komputer bulanan sebanyak \$5.00. Secara jelasnya, faktor dimarahi oleh guru adalah lebih penting daripada kegagalan membayar yuran komputer.

4.5.7.3 JARAK PERHUBUNGAN

Jarak tempat tinggal di Tanjung Rabok adalah antara dua hingga tiga kilometer dari sekolah. Lapan orang pelajar Orang Asli yang tercicir adalah berasal dari kawasan Tanjung Rabok. Angkubah jarak perhubungan menjadi faktor keciciran di peringkat sekolah rendah berdasarkan kepada pemerhatian kajian. Keseluruhan penduduk yang tinggal berdekatan dengan kawasan sekolah di Bukit Kemandol menghantar anak-anak mereka ke sekolah rendah.

4.5.7.4 MASALAH PENYAKIT DAN KURANG MAKANAN BERZAT

Daripada data yang diperolehi, terdapat tiga orang anak Orang Asli tercicir dari persekolahan kerana dihidapi penyakit kuning dalam jangka masa yang panjang. Keadaan demikian menyebabkan anak-anak tidak didaftarkan di sekolah walaupun mencapai peringkat umur yang melayakkan mereka bersekolah. Ibu bapa mereka tidak mendaftarkan anak-anak mereka di sekolah memandangkan umur mereka sudah lewat dan keadaan fizikal yang lemah.

Berdasarkan huraian mengenai kemiskinan (4.5.1) keadaan hidup Orang Asli adalah kurang makanan berzat dan berpenyakit kerana tabiat pemakanan sejenis dan kurang mengetahui mengenai amalan-amalan kesihatan dalam pemakanan.

BAB 5

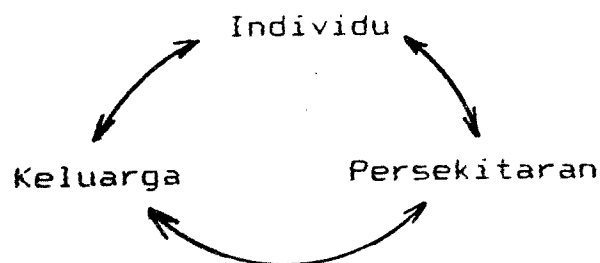
KESIMPULAN

5.1 RUMUSAN

Daripada penganalisaan mengenai masalah keciciran menunjukkan kepelbagaian faktor yang menyebabkan keciciran murid-murid Orang Asli dalam persekolahan di kawasan Bukit Kemandol (termasuk Tg. Rabok). Peratus keciciran sehingga hampir 100% di peringkat sekolah menengah setiap tahun dikenalpasti sebagai tahap paling serius.²⁰ Daripada keseluruhan penduduk hanya 2 orang sahaja menamatkan sehingga peringkat SPM.

Faktor keciciran murid-murid Orang Asli dalam persekolahan dapat dirumuskan kepada tiga angkubah utama, pertama: Individu pelajar, kedua; keluarga dan ketiga; persekitaran.

Rajah (2): Hubungan antara Angkubah dalam Keciciran

Catitan: Arah anak panah menunjukkan saling hubungkait antara angkubah yang menyebabkan keciciran. Salah satu daripada angkubah tersebut boleh menjadi faktor utama keciciran.

1. Masalah Individu Pelajar

Keciciran di peringkat ini dikaitkan dengan permasalahan individu dalam pembelajaran. Antaranya:

- a) Perasaan rendah diri.
- b) Kegagalan menyesuaikan diri dengan situasi persekolahan, pelajar dari kaum lain dan situasi asrama.
- c) Masalah rindu keluarga bagi pelajar-pelajar yang ditempatkan di asrama.
- d) Pencapaian peperiksaan yang tidak memuaskan dan kurang kemahiran dalam pembacaan menyebabkan mereka gagal bersaing dengan pelajar dari kaum lain.
- e) Kurang minat belajar disebabkan tidak memahami nilai pelajaran bagi diri sendiri. Masalah ini berkait dengan perkara 1(a) - 1(d) dan faktor ke-2 serta ke-3.

2. Keluarga

Masalah keluarga adalah berhubung dengan masalah kemiskinan, kesedaran ibu bapa serta anggota keluarga yang lain.

- a) Masalah kemiskinan dalam keluarga menyebabkan tumpuan kepada pekerjaan dan perkahwinan awal.
- b) Ibu bapa tidak memaksa anak mereka bersekolah sebaliknya bergantung kepada kemahuan anak mereka sendiri.
- c) Kegagalan anak-anak Orang Asli yang menamatkan di peringkat SRP mendapatkan pekerjaan lebih baik, dijadikan ukuran bahawa tidak ada nilai yang diperolehi daripada pelajaran di sekolah.
- d) Keadaan dalam perkara 2(a) - 2(c) adalah faktor yang kurang menimbulkan kesedaran ibu bapa terhadap pentingnya pendidikan.²¹
- e) Kurang kesedaran ibu bapa menyebabkan kelewatan pendaftaran di peringkat persekolahan dalam usia yang sepatutnya.

3. Persekitaran

Faktor persekitaran bukan sahaja kesan daripada keadaan alam sekeliling tempat tinggal tetapi meliputi pelbagai penemuan kes tertentu yang menyebabkan keciciran.

- a) Persekitaran tempat tinggal yang terasing (ekologi). Keadaan alam sekeliling tidak mencabar

dan kepentingan kepada "survival" melalui aktiviti pekerjaan untuk sara diri.

- b) Kekurangan wang menyebabkan pemakanan tidak seimbang dan masalah penyakit berjangkit.
- c) Masalah perhubungan dan pengangkutan, taburan tempat tinggal berselerak dan jarak tempat tinggal yang jauh dari sekolah.
- d) Masalah integrasi. Sikap prejudis dan prasangka buruk dari masyarakat luar.

5.2 SARANAN

Langkah-langkah sewajarnya bagi merangka perancangan pembangunan pendidikan Orang Asli secara berkesan harus mengambil perhatian terhadap penyelesaian kepada permasalahan dan hubungkait dengan masalah kemiskinan. Perancangan masa hadapan bagi meletakkan pentadbiran pendidikan Orang Asli di bawah Kementerian Pendidikan sepenuhnya diharapkan dapat memberi sumbangan ke arah meningkatkan kualiti dan prestasi pendidikan Orang Asli setanding dengan kaum-kaum lain.

Keadaan hidup Orang Asli yang tergolong dalam status sosio-ekonomi rendah (SSE) dan latarbelakang cara hidup yang "tribal" mempengaruhi "world-view"

mereka terhadap perubahan-perubahan yang asing bagi mereka. Sokongan perlu diberikan terhadap memperbaiki status sosio-ekonomi dan kemudahan asas yang menjadi angkubah dalam perubahan sosial dan corak pemikiran.

Kesedaran Orang Asli terhadap pentingnya pendidikan perlu dipentingkan melalui pelbagai saluran. Pihak yang bertanggungjawab seharusnya dapat menyampaikan maklumat pendidikan secara menyeluruh terutama mengenai konsep dan orientasi pendidikan serta perkembangan peringkat pendidikan. Pelbagai peluang dan kelebihan daripada pendidikan perlu didedahkan kepada masyarakat Orang Asli.

Golongan cerdikpandai Orang Asli hendaklah berperanan dalam memberi kesedaran kepada masyarakat mereka sendiri. Pendekatan ini lebih mudah diterima sebagai contoh kepada generasi akan datang. Pendekatan dalam memberi kesedaran kepada masyarakat Orang Asli terhadap pendidikan perlu merangkumi persoalan lain seperti masalah sosial dan sikap negatif terhadap pembangunan.

Masyarakat luar perlu memahami perasaan dan sikap Orang Asli sebagai sebahagian daripada golongan bumiputera. Pelbagai prasangka buruk terhadap Orang

Asli terutama dari segi budaya hendaklah diubah dengan tindakan mendampingi dan berinteraksi sesama mereka. Masyarakat Orang Asli sendiri perlu mengikis perasaan rendah diri dan peristiwa sejarah pahit akibat penghinaan daripada kaum lain yang menghalang proses "integrasi". Kesedaran, integrasi sosial dan persekitaran adalah angkubah yang mempengaruhi pencapaian dan perkembangan pendidikan murid-murid Orang Asli.

Bagi mengatasi masalah kelewatan pendaftaran, murid-murid Orang Asli mestilah diwajibkan mendaftar pada tahap umur persekolahan selaras dengan kuatkuasa undang-undang dalam seksyen 22, Akta Pendidikan 1961. Perkara ini disokong oleh Prof. Ahmad Ibrahim dalam "Law and Population in Malaysia":

"It would no doubt be useful to provide in the Education Act compulsory education for every child between the ages of 6 and 17, a compulsory education provision would place greater responsibility on the parents there by causing them to realise the importance of raising children in terms of quality rather than quantity." (Shamsuddin Suhor : 1984-85 : 45).

Usaha menubuhkan institusi pra-sekolah/TABIKA melalui kerjasama KEMAS adalah langkah wajar bagi membimbing dan menanam minat belajar lebih awal.

Pengwujudan kelas ini di kawasan perkampungan Orang Asli yang berpotensi perlu disegerakan dalam usaha memberi pendidikan yang sempurna dan peluang yang sama sebagaimana dalam masyarakat lain. Melalui usaha ini diharapkan dapat mengurangkan masalah penyesuaian diri kanak-kanak di peringkat persekolahan wajib (lihat lampiran: 7).

NOTA KAKI

1. Kaedah ini dipelopori oleh B. Malinowski (1984-1942), seorang Antropologis British yang digelar "The father of fieldwork tradition".
2. Dalam kajian Kirk Endicott (1979 : 181) menjelaskan bahawa majoriti murid-murid Orang Asli Batek hanya menamatkan persekolahan sehingga Darjah 3 sahaja.
3. Istilah ini digunakan oleh Blagden (1906 ; 385) dalam klasifikasi bahasa Orang Asli.
4. Bukit Gagak terletak berhampiran Bukit Kemandol. Sekarang kawasan ini menjadi hak milik orang Melayu (Rezab Melayu).
5. Kawasan Orang Asli Bukit Kemandol adalah sebahagian daripada tanah rezab orang Melayu.
6. Maklumat-maklumat disesuaikan daripada "Laporan Perbincangan Bengkel Pendidikan," JHEOA, 1991.
7. Maklumat-maklumat dari laporan akhbar Berita Harian: "JHEOA berusaha atasi keciciran anak-anak Orang Asli," 27hb Februari 1989.
8. Pelajar yang memperolehi gred C gagal memasuki tingkatan 4.
9. Data diperolehi dari maklumat-maklumat Bahagian Pendidikan, JHEOA, Februari 1991 (lihat Lampiran : 6 "Masalah-masalah Pendidikan, JHEOA").
10. Berpandukan kertas kerja oleh Dr. Hanafiah Haji Arshad, "Persidangan Pembangunan Orang Asli Semenanjung Malaysia".
11. Max Weber dalam definasi SSE memasukkan butir-butir seperti cara hidup, pendidikan, kedudukan (prestige) dari segi kelahiran dan kedudukan pekerjaan seseorang. (Hazil Abdul Hamid : 1990 : 109).
12. Hasil kajian Kirk Endicott (1979 : 180) didapati ibu bapa murid-murid Orang Asli (Negrito) di Aring dan Lebir sebenarnya tidak memahami nilai pendidikan dan faedahnya kepada anak-anak mereka.

13. Menurut Kirk Endicott (1979 : 180) menjelaskan mengenai masalah rindu apabila anak-anak Orang Asli (Batek) ditempatkan di asrama JHEOA, "..... they would miss the children because they would have to board at the school for months at a time."
14. Dalam kajian Kirk Endicott (1979 : 181) menjelaskan mengenai kurang daya usaha dan ketidaksungguhan murid-murid Orang Asli Temiar dalam pelajaran disebabkan mereka tidak memahami nilai pelajaran yang sebenar.
15. Kurang kebolehan membaca adalah faktor utama menyebabkan keciciran. ".....reading ability is strongly related to the act of dropping out of school, it accounts for less than 50 percent of the dropouts." (Greene : 1966 : 26).
16. Sekolah Tadika ditubuhkan pada awal tahun 1991 di Bukit Kemandol dengan kerjasama KEMAS. Namun sambutan masyarakat agak dingin berdasarkan jumlah anak-anak yang mendaftar.
17. Panggilan ini memberi makna yang buruk. Pada permulaannya ia digunakan bagi merujuk kepada kelompok Orang Asli Proto-Malays. Menurut Kirk Endicott (1979 : 180), masalah diskriminasi berlaku antara suku kaum Orang Asli Temiar dan Negrito menyebabkan pihak JHEOA terpaksa membina sekolah berasingan.
18. "Kejayaan anak-anak Orang Asli yang tinggal di kawasan pinggiran boleh dijadikan bukti bahawa faktor pendedahan dan hubungan dengan masyarakat luar turut menjadi faktor penting. (Kenyataan JHEOA dalam akhbar Berita Harian: 27hb. Januari 1991).
19. Pertentangan pengajaran Islam oleh guru-guru Melayu menyebabkan ibu bapa enggan menghantar anak-anak bersekolah. "The students have been told, for example, that it is evil for them eat pork. Sometimes they have been called "stupid savages" when slow at their lesson....." (Endicott : 1979 : 180).
20. Majoriti daripada murid-murid Orang Asli berhenti sekolah selepas menamatkan Darjah 6. Dari tahun 1989-1991, daripada 32 orang pelajar yang layak memasuki sekolah menengah, hanya 5

orang pelajar sahaja yang mendaftar di
Tingkatan 1 (3 orang) dan Tingkatan 2 (2
orang).

21. Kurang kesedaran dan galakan ibu bapa juga berkait
dengan faktor persekitaran (3). Taraf
pendidikan ibu bapa mempengaruhi pendidikan
murid-murid Orang Asli. Keadaan sedemikian
juga berkait rapat dengan faktor sejarah dan
budaya Orang Asli.

BIBLIOGRAFI

- ANISAH CHE NGAH: "Jabatan Hal Ehwal Orang Asli Kelantan. Satu Kajian Mengenai Organisasi, Peranan dan Masalah". Kertas Projek Ijazah Sarjana Muda Undang-Undang, Universiti Malaya, Kuala Lumpur, 1982.
- BAHARON AZHAR RAFFIE'I: "Masalah Integrasi Di kalangan Orang Asli". JHEOA, Kuala Lumpur, 1966.
- _____: "Some Aspects of the Relationship of the Orang Asli and the Other Malaysians" JHEOA, Kuala Lumpur, 1972.
- BAILEY, KENNETH D: Kaedah Penyelidikan Sosial, Terjemahan Hashim Awang, Dewan Bahasa dan Pustaka, Kuala Lumpur, 1984.
- BENJAMIN, GEOFFREY: Austroasiatic Subgrouping and Prehistory in the Malay Peninsular dalam P. Sennar (ed.), Austroasiatic Studies, University of Hawaii Press, 1976.
- BLOUGH, T.B: A Critical Analysis of Selected Research Literature on the Problem of School, University Microfilm, USA, 1970.
- BRANDT, J.H: "The Negritos of Peninsular Thailand," Journal of the Siam Society, Vol. 42 (2) m.s 123-158, 1961.
- CAREY, ISKANDAR: Tengleg Kui-Serok: A Study of Temiar Languages with an ethnographic summary," Dewan Bahasa dan Pustaka, 1961.
- _____: Orang Asli: The Aboriginal Tribes of Peninsular Malaysia, Oxford University Press, Kuala Lumpur, 1976.
- _____: "The Administration of the Aboriginal Tribes of Western Malaysia," dalam David J. Banks, Changing Identities in Modern Southeast Asia, The Hague, Moutan Publishers, 1974.
- CHIA: Development Policies and Education Change in Malaysia, Kementerian Pelajaran Malaysia, 1976.
- CRANE, J.G AND ANGROSINO, M.V: Field Projects in Anthropology: A Student Handbook, General Learning Press, New York, 1974.

- DENTAN, R.K: "Senoi-Semoq" dalam F.M Lee Bar, E.O Hickey, Rusgrave dll (ed.), Ethnic Groups in Mainland South East Asia, Human Relations Area, Files Press, 1964.
- ENDICOTT, KIRK: "The Impact of Economic Modernisation on the Orang Asli (Aborigines) of Northern Peninsular Malaysia" dalam J.C Jackson dan M. Rudner Issues in Malaysian Development, ASAA Southeast Asian Publication Series, 1979.
- GREENE, BERT I: Preventing Student Dropouts, Prentice-Hall, Inc. New Jersey, 1966.
- HAZIL ABDUL HAMID: Sosiologi Pendidikan: dalam Perspektif Pembangunan Negara, Dewan Bahasa dan Pustaka, Kuala Lumpur, 1990.
- JABATAN HAL EHWAL ORANG ASLI (JHEOA): "Statement of Policy Regarding the Administration of the Orang Asli of Peninsular Malaysia," JHEOA, Kuala Lumpur, 1981.
-
- _____ : "Laporan Kemerosotan Kedatangan Murid-murid Orang Asli di Sekolah Kebangsaan Bukit Kemandol," JHEOA, Kuala Langat, 1987.
-
- _____ : "Banci Penduduk Orang Asli Semenanjung 1990, JHEOA, Kuala Lumpur, 1990.
-
- _____ : "Laporan Keciciran Murid-murid Asli Bukit Kemandol," JHEOA, Kuala Langat, 1990.
-
- _____ : "Maklumat-maklumat Ringkas Bahagian Pendidikan," JHEOA, Kuala Lumpur, 1991.
-
- _____ : "Laporan Perbincangan Bengkel Pendidikan," JHEOA, Kuala Lumpur, 1991.
- JULI EDO: " Pendidikan dan Masalah Pencapaian Akademik Orang Asli Masa Kini," dalam Simposium Pembangunan dan Masa Depan Orang Asli di Semenanjung Malaysia, Bangi, 1984.
- KEMENTERIAN PELAJARAN MALAYSIA: Kajian Keciciran, Kuala Lumpur, 1973.

- MALAYSIA: Akta 134; Akta Orang Asli 1953 (disemak 1973).
- RAJMAH ABDUL SAMAD: "Komuniti Temuan di Kuala Kubu Bharu," Tesis M.A. Jabatan Pengajian Melayu, Universiti Malaya, Kuala Lumpur, 1971.
- SANDAY, PEGGY R.: "Emerging Methodological Developments for Research Design, Data Collection and Data Analysis in Anthropology and Education" dalam Craig J. Cahour dan Francis A.J Ianni (ed.), Anthropological Study of Education, Moutan Publisher, 1976.
- SCHEBESTA, P.: Among the Forest Dwarfs of Malaya, Hutotinson and Co. Ltd., London, 1928.
- SHAMSUDDIN SUHOR: "Hak Asasi: Perkembangan Ekonomi, Sosial dan Pendidikan Di kalangan Orang Asli Pahang," Latihan Ilmiah L.L.B. Fakulti Undang-Undang, 1984-85.
- SKEAT AND BLAGDEN: Pagan Races of Malay Peninsular, Vol.II, Macmillan and Co. Ltd. London. 1906.
- WAN YUSOF WAN YA'ACOB: "Masalah Keciciran Di Rancangan Kemajuan Tanah, Sungai Peria, Ulu Kelantan," Latihan Ilmiah B.A. Universiti Malaya, Jabatan Antropologi dan Sosiologi, Universiti Malaya, Kuala Lumpur 1977.
- VOON, P.K. and KHOO, K.H: "Perspective of Orang Asli Resettlement in Peninsular Malaysia dalam Seminar Pengajian Masyarakat Malaysia, Universiti Malaya, Kuala Lumpur, 1977.
- WILLIAMS, HUNT: An Introduction to the Malayan Aborigines, Government Printers, Kuala Lumpur, 1952.
- ZAINAL ABIDIN BORHAN: "Pelajaran dan Mobiliti (Inter-generasi dan Infra-generasi) Orang Asli: Satu kajian kes Orang Asli di Batu 11 1/2 Gombak, Selangor, Tesis M.A. Jabatan Pengajian Melayu, Universiti Malaya, Kuala Lumpur, 1981.
- _____ : "Perkembangan Pelajaran di Kalangan Orang Asli" dalam Rampaian Pengajian Melayu, Jabatan Pengajian Melayu, Universiti Malaya, Kuala Lumpur, 1984.

Zeller, R.H.: Lowering the Odds on Student Dropout,
Successful School Management Series, Prentice-
Hall, Inc., New Jersey, 1966.

KERATAN AKHBAR

BERITA HARIAN: "Pendidikan Anak Orang Asli Tidak
Diabaikan," 20hb Januari 1989.

_____: "JHEOA Berusaha Atasi Keciciran Anak
Orang Asli," 27hb Januari 1989.

MALAY MAIL: "State May Take Over Aborigine Schools,"
16hb. Julai 1958.

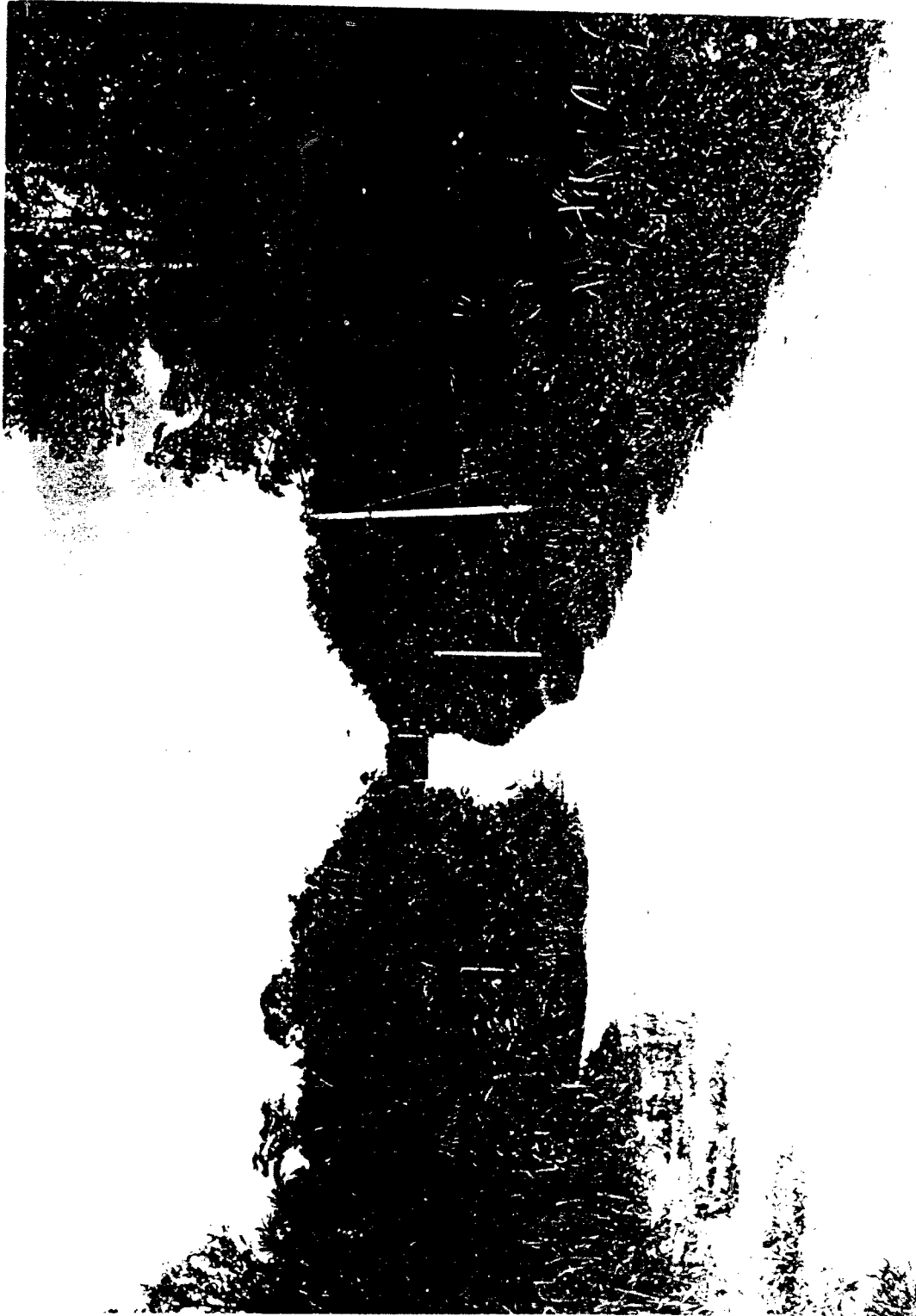
STRAITS TIMES: "Boarding School for Jungle Children,"
21hb. November 1956.

SUNDAY TIMES: "The Sea People of Singapore," 1950.

UTUSAN MALAYSIA: 22hb Februari 1989.

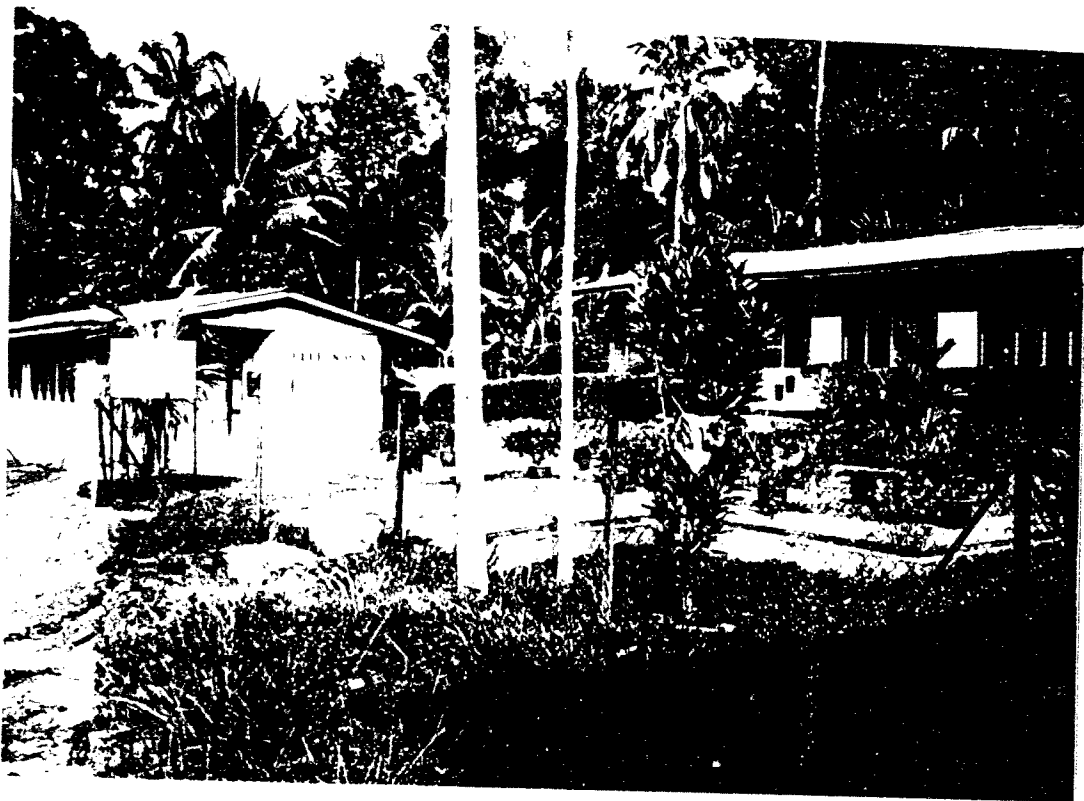
Gambar (1): Pengkajene Bersama Penduduk Kampung

Gambar (2): Jalan Masuk Ke Perkampungan Orano Asli
Bukit Kemandol

Gambar (3): Sebahagian Murid-murid Orang Asli
di Sekolah Kebangsaan Bukit Kemuning

Gambar (4): Sekolah Kebangsaan Bukit Kemandoi

Gambar (5): Anak-anak Orang Asli Mendapat Pendidikan Awal di Taman Didikan Kanak-Kanak (Tadika)

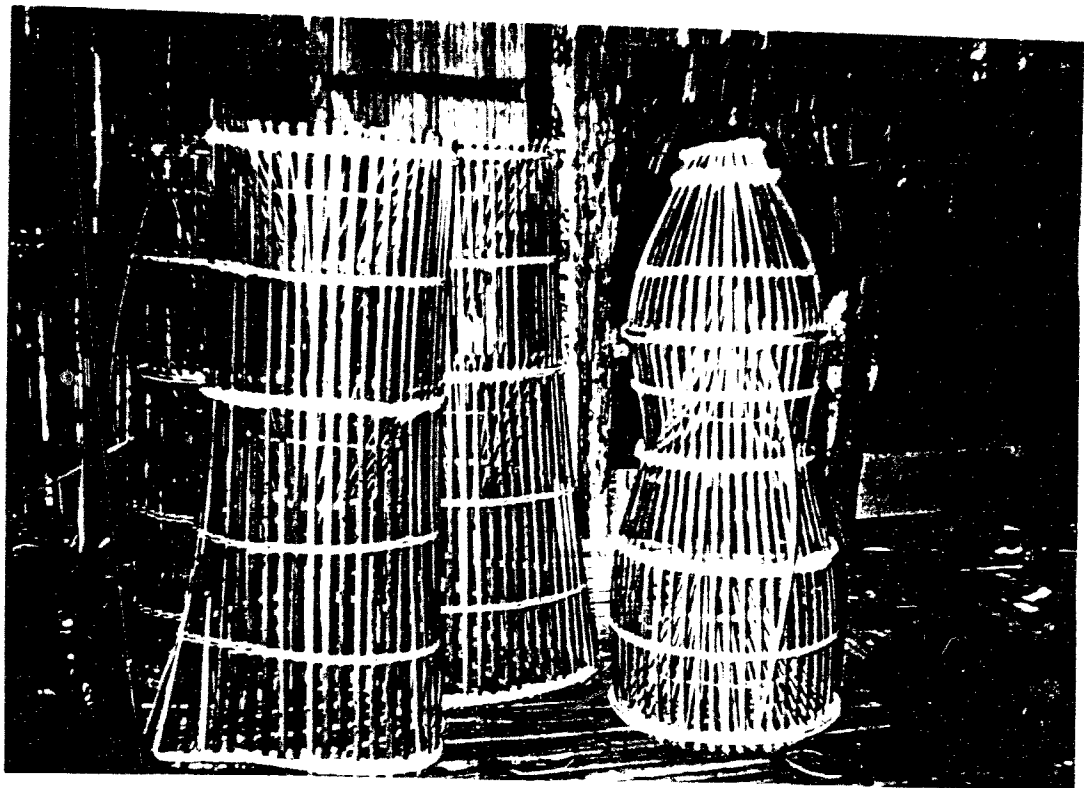
Gambar (6): Rumah Tradisional Orang Asli (Temuan)

Gambar (7): Rumah Bantuan Kerajaan (JHEOA)

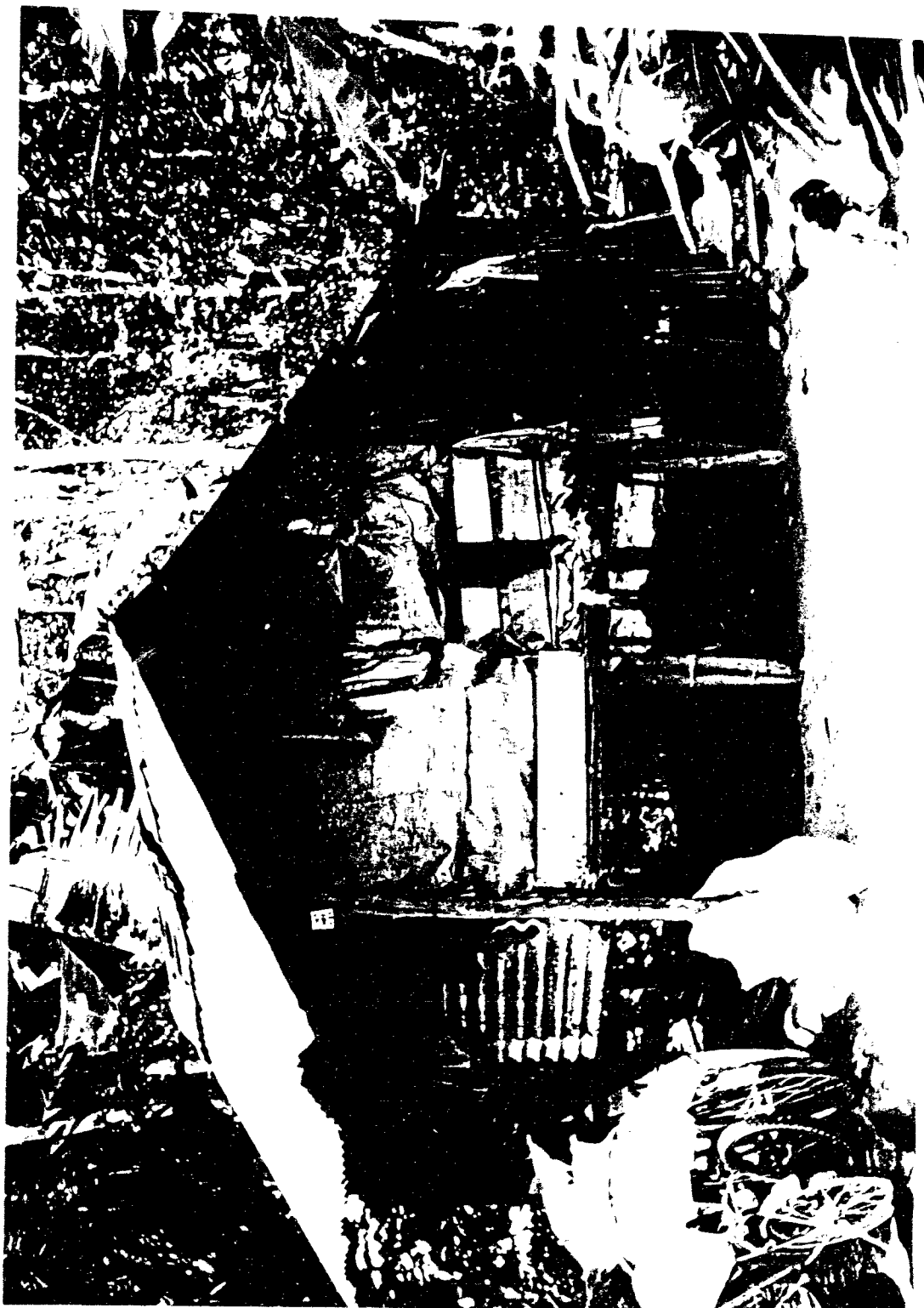
Gambar (8): Perkhidmatan Kesihatan Bergerak Bagi Kanak-Kanak dan Ibu Mengandung

Gambar (9): Membuat Bubu (Lokan) adalah sumber
Pendapatan Sampingan Sebahagian Penduduk.

Gambar (10): Perain Membeli Hasil Tangkapan Ular Sawa
dan Biawak

Gambar (11): Keadaan Rumah Orang Orang Asli Semasa rekurangan

Pelbagai strategi maju Orang Asli

DATUK MOHAMAD JAMRAH
... sosioekonomi.

KERAJAAN menerusi Jabatan Hal-Ehwal Orang Asli akan menyusun pelbagai strategi bagi memastikan pembangunan sosioekonomi masyarakat Orang Asli selepas tamat Rancangan Malaysia Kelima (RML), kata Setiausaha Parlimen Kementerian Pembangunan Luar Bandar, Datuk Mohamad Jamrah.

Menjawab soalan Senator Itam Nawan di Dewan Negara semalam, beliau berkata, antara strategi yang dijalankan bagi tujuan itu ialah:

- Memodenkan sistem hidup semua suku kaum Orang Asli sesuai dengan keperluan zaman.

- Mewujudkan masyarakat Orang Asli yang sihat dan cergas.

- Melahirkan bella Orang Asli yang maju di bidang

keusahawanan.

- Meyakinkan masyarakat Orang Asli bahawa Rancangan Pengumpulan Semula (RPS) di kawasan pedalaman dan rancangan kerajaan lain untuk masa depan mereka.

- Menggalakkan pewujudan pusat pertumbuhan menerusi penyusunan semula kampung tradisi dan rizab Orang Asli di kawasan pinggir.

- Meningkatkan kegiatan masyarakat Orang Asli di bidang kebudayaan dan kesenian bagi tujuan pembangunan pelancongan.

- Membasmi kemiskinan atau mengurangkan bilangan Orang Asli dan;

- Menentukan pentadbiran pembangunan yang lebih berkesan dan tersusun selaras dengan pembangunan masyarakat Orang Asli.

BERITA HARIAN
KUALA LUMPUR 1992

Lampiran (2): Kawasan Penempatan Suku Kaum Orang Asli

Suku Bangsa	Suku Kaum	Taburan Penduduk
SENOI	Semai	Selatan Perak dan Barat Laut Pahang
	Temiar	Utara Perak dan Selatan Kelantan
	Che Wong	Pahang Tengah
	Jah Hut	Pahang Tengah
	Semoq Beri	Pahang Tengah dan Terengganu (Kawasan-kawasan Pantai)
	Mah Meri	Selangor (Kawasan Pantai)
NEGRITO	Kensiu	Timur Laut Kedah
	Kintaq	Utara Perak
	Jahai	Timur Laut Perak dan Kelantan Barat
	Lanoh	Perak Tengah dan Utara
	Mendriq	Kelantan Tenggara
	Bateq	Timur Laut Pahang, Kelantan Tenggara dan Terengganu
PROTO-MALAYS	Temuan	Selangor, Melaka dan Negeri Sembilan
	Semelai	Pahang Tengah dan Negeri Sembilan
	Jakun	Pantai Pahang
	Orang Kanaq	Kota Tinggi (Johor)
	Orang Laut	Pantai Johor
	Orang Seletar	Pantai Johor

Sumber: JHEOA, Kuala Lumpur

Lampiran (3) : Banci Penduduk Orang Asli 1986

Negeri	Negrito	Senoi	Melayu-Asli	Jumlah
Kedah	135	-	-	135
Perak	950	19,940	-	20,920
Kelantan	812	4,703	-	5,515
Terengganu	50	390	-	440
Pahang	465	12,425	12,179	25,069
Selangor	-	1,928	6,079	8,007
N. Sembilan	-	-	5,050	5,050
Melaka	-	-	587	587
Johor	-	-	6,326	6,326
Jumlah	2,442	39,386	30,221	72,049

Sumber: JHEOA, Malaysia, Kuala Lumpur

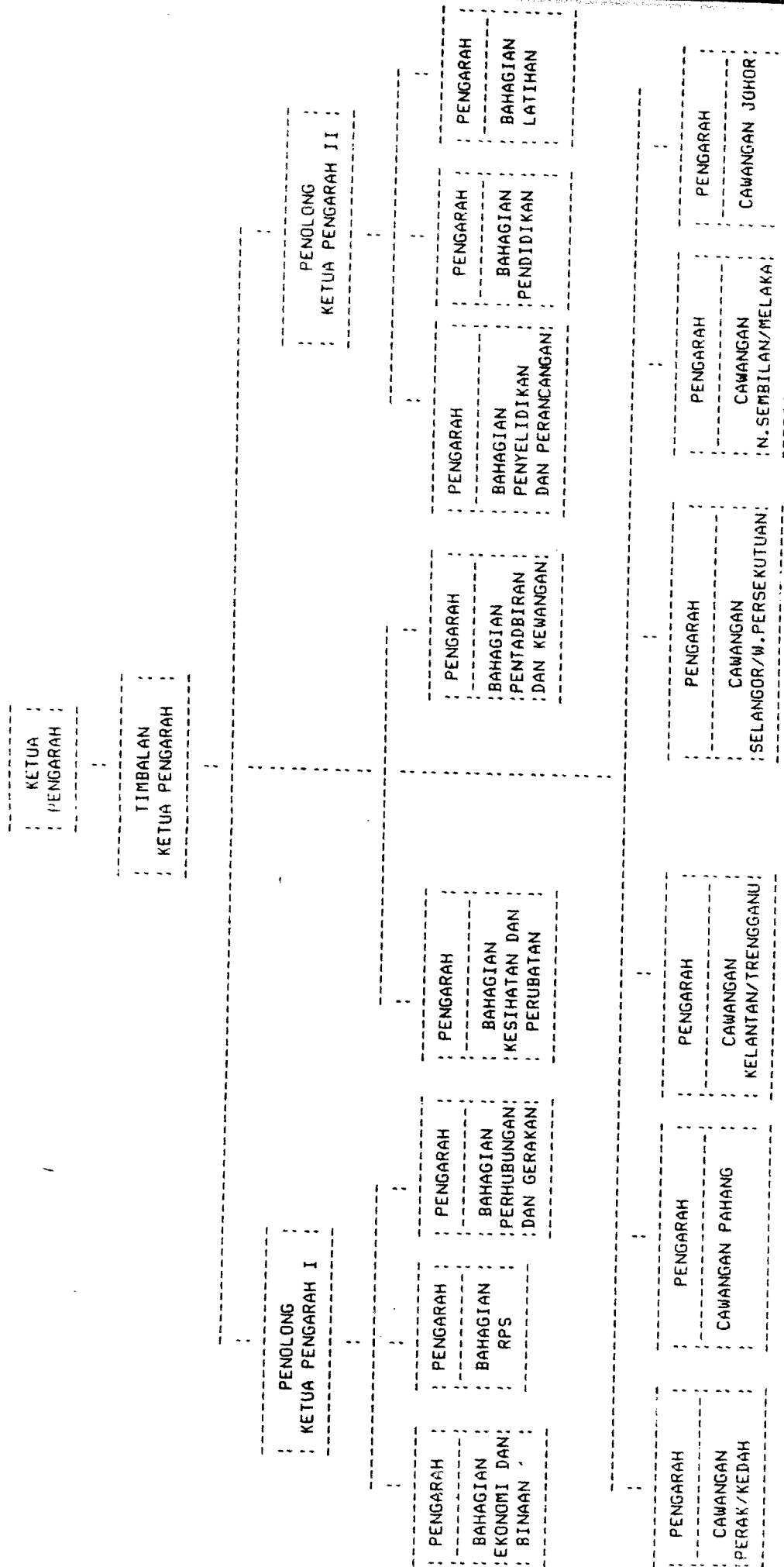
Lampiran (4) : Banci Penduduk Orang Asli 1990

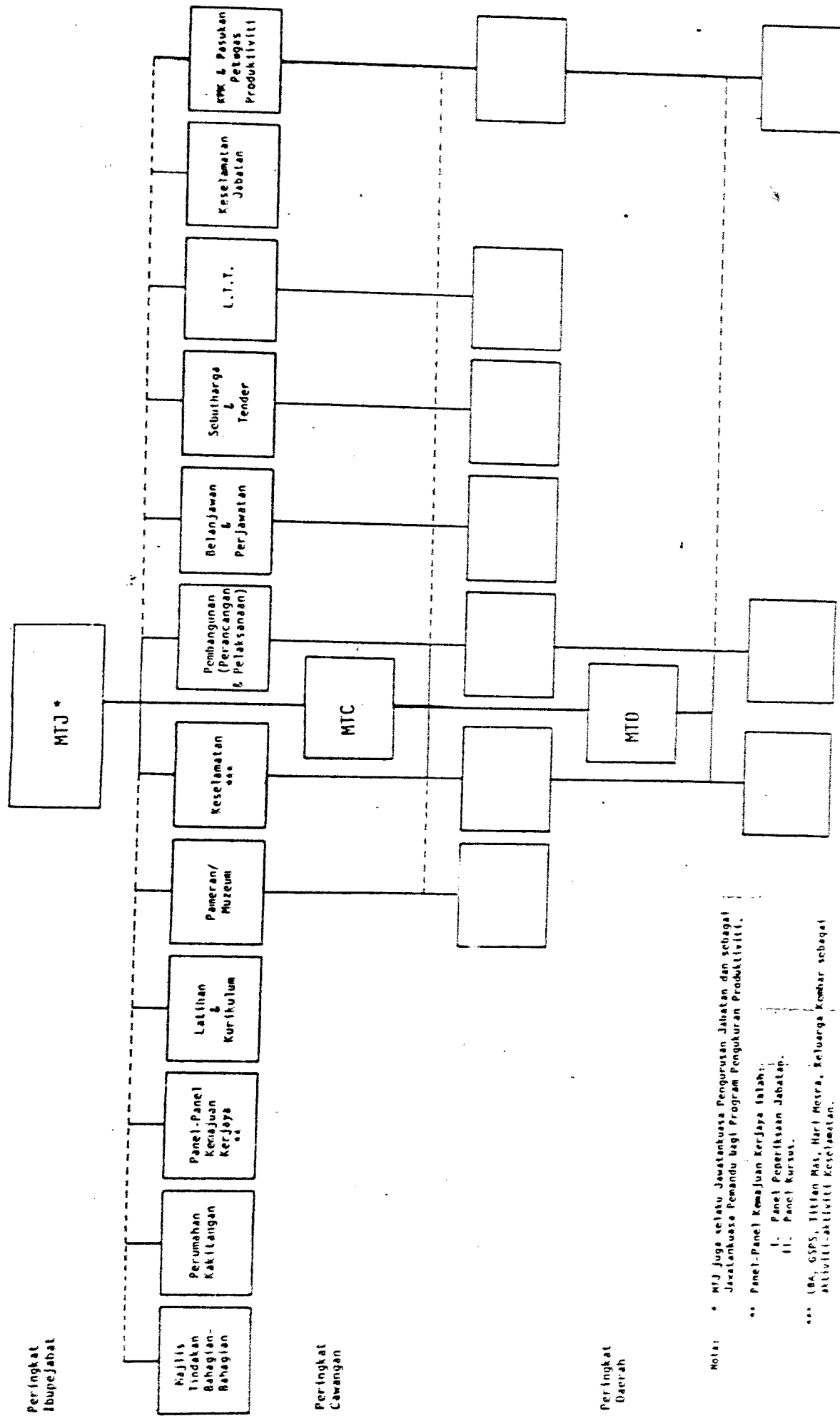
NEGERI	BIL. PENDUDUK	BIL. KAMPUNG
JOHOR	6,915	52
KELANTAN	5,935	96
N. SEMBILAN	5,188	64
MELAKA	734	12
KEDAH	134	1
PAHANG	31,638	272
PERAK	23,675	207
SELANGOR	8,818	71
TERENGGANU	416	4
JUMLAH	83,453	779

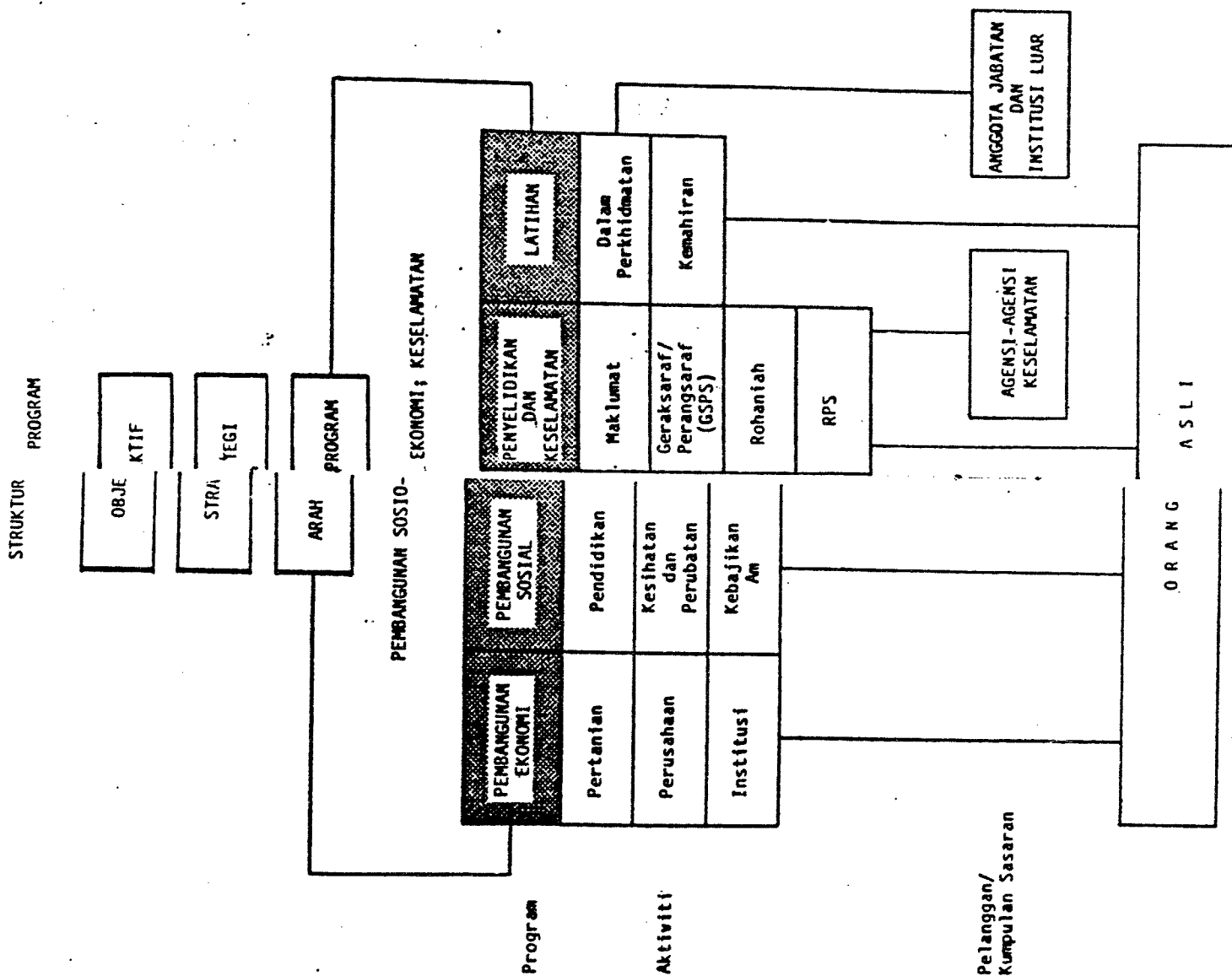
Disesuaikan dari Banci Penduduk JHEOA,
Kuala Lumpur

LAMPIRAN 5.1

CARTA ORGANISASI JABATAN HAL EHMAL ORANG ASLI MALAYSIA
TAHUN 1989

LAMPIRAN (6)

MASALAH-MASALAH
PENDIDIKAN JABATAN
HAL EHWAL ORANG ASLI (JHEOA)

PENTADBIRAN LUARAN

=====

1. Tiada Pusat Kecemerlangan Pendidikan (Educational Excellence Centre).
2. Kurangnya penyeliaan/naziran di sekolah-sekolah Jabatan.
3. Kurangnya kelas bimbingan/tambahan.
4. Tidak memahami konsep pendidikan sebenarnya.
5. Tiada kajian berkenaan dengan pembukaan dan penutupan sekolah jabatan.
6. Masalah pengurusan bantuan pelajar-pelajar.
7. Masalah Infrastruktur/api/air dan lain-lainnya.
8. Peruntukan tidak mencukupi.
9. Masalah pendaftaran lewat masuk sekolah.
10. tidak ada satu panduan tugas yang kemaskini.
11. Tidak ada penyelarasan antara Ibu Pejabat dengan cawangan-cawangan.
12. Tidak ada sistem galakan/penghargaan kepada tenaga pengajar yang cemerlang.
13. Salah guna peruntukan Bahagian Pendidikan.
14. Kurangnya tindakan susulan kepada laporan.
15. Khidmat kaunseling yang tidak mencukupi.
16. Kurangnya pendedahan masalah pendidikan anak-anak Orang Asli kepada masyarakat/agensi luar.
17. Tiada penonjolan pentingnya peranan guru kepada masyarakat Orang Asli.
18. Kekurangan imbuhan terhadap kakitangan sokongan, tidak mencukupi/kurang menggalakkan.
19. Peluang kerjaya yang tidak terjamin.

PELAJAR

=====

1. Tahap penerimaan anak-anak Orang Asli - Pengubahan kurikulum terutama di sekolah pendalaman.
2. Semangat kekitaan mengikut etnik (puak).
3. Kesedaran/sikap murid terhadap pentingnya peperiksaan.
4. Sosial prejudis - prasangka murid-murid masyarakat lain terhadap murid-murid Orang Asli.
5. Murid mudah bosan terhadap pembelajaran.
6. Perasaan rendah diri - inferiority complex.

IBUBAPA

=====

1. Sikap setengah-setengah ibubapa terhadap pendidikan.
2. Kurangnya kesedaran setengah-setengah ibubapa terhadap pentingnya pelajaran.
3. Kurangnya penglibatan ibubapa dalam aktiviti-aktiviti sekolah.

BUDAYA/SOSIAL

=====

1. Budaya/adat mempengaruhi pembelajaran (Hukum Sayet/kanak-kanak).
2. Masalah bahasa - terutama yang tinggal di pendalaman.
3. Masalah kemiskinan masyarakat Orang Asli.
4. Pelajar perempuan yang cepat kahwin.
5. Penglibatan graduan-graduan Orang Asli kepada bangsanya sendiri.
6. Tiada kepimpinan dinamis di kalangan Orang Asli dalam masyarakat tempatan.
7. Kurangnya pendedahan dalam kehidupan moden.
8. Taburan penduduk yang berselerak.

KESIHATAN

=====

1. Kekurangan makanan berzat.
2. Masalah penyakit berjangkit.

KEMUDAHAN (PENGURUSAN)

=====

1. Kemudahan pembelajaran tidak mencukupi.
2. Kemudahan asas tidak sempurna:
 - a) Rumah guru.
 - b) Asrama.
 - c) Sekolah.
 - d) Kelengkapan.

PERSEKITARAN

=====

1. Keadaan persekitaran.

PENGANGKUTAN

=====

1. Masalah pengangkutan yang jaraknya lebih 4 km.

TENAGA PENGAJAR/KAKITANGAN BAHAGIAN PENDIDIKAN

=====

1. Sikap tenaga pengajar yang tidak ikhlas, sikap sambil lewa.
2. Kualiti tenaga pengajar di Sekolah JHEOA.
3. Tiada tenaga profesional, di kalangan kakitangan Bahagian Pendidikan dar. peringkat atasan hingga ke peringkat bawah.
4. Masalah kekurangan tenaga pengajar.
5. Penempatan tenaga pengajar yang terlalu lama.

2 gadis Orang Asli buka taman bimbingan untuk masyarakatnya

Oleh
Shah N.

MENGENDALIKAN sesebuah Taman Bimbingan Kanak-kanak (TBK) yang mempunyai murid seramai 29 orang, bukanlah satu perkara yang mudah. Kita terpaksa bersabar serta mempunyai keyakinan untuk melayan mereka dengan penuh minat.

"Tunjukkan semangat kasih sayang, senyum dan mesra itu merupakan satu kunci kejayaan kami menghadapi kanak-kanak yang berumur dari empat ke lima tahun ini" kata Cikgu Norehan Daharun, 25, dan pembantunya, Cikgu Latifah Sulaiman, 24, tahun.

TBK itu buat pertama kalinya diadakan di kampung Orang Asli di Kampung Senibai Inas Johol, dalam Daerah Kuala Pilah yang telah dibuka di kampung itu baru-baru ini.

Katanya, sebelum menjadi guru TBK, Cikgu Norehan dan Cikgu Latifah telah mendapat latihan dan bimbingan menjadi guru di Pusat KEMAS di Kuala Lumpur, selama 3 bulan.

"Dari pengalaman yang diperolehi di pusat itu membolehkan saya meringankan beban, maklumlah TBK ini merupakan satu didikan pra-sekolah yang baru dalam masyarakat Orang Asli di Negeri Sembilan ini."

Katanya, pelajaran yang dijalankan di kelas ini sama-lah dengan TBK KEMAS kerana TBK Orang Asli ini

telah diletakkan di bawah urusan Jabatan Kemajuan Masyarakat Negeri Sembilan, iaitu mengikuti konsep KBSR belajar menulis, membaca dan mengira, belajar sambil bermain.

"Kelas ini ketika ini belum ada pembantu, buat sementara Cikgu Latifah ditugaskan membantu saya sebelum beliau membuka sebuah lagi TBK di Kampung Orang Asli Belihoi dekat Seremban akhir bulan ini."

Katanya, kelasnya dibuka lima hari seminggu mengikut waktu sekolah dibuka dari pukul 8.30 pagi hingga 11.30 pagi. Murid di kelas ini diberi makanan panas setiap hari yang disediakan oleh pembantu kelas ini. Kita menyediakan bermacam jenis makanan mengikut menu khas yang disediakan mengikut peraturan yang disediakan oleh KEMAS. Kelas ini juga lengkap dengan alat mengajar yang disediakan oleh Jabatan Hal Ehwal Orang Asli (JHEOA) Negeri Sembilan.

Menurut Pengarah Jabatan Hal Ehwal Orang Asli (JHEOA) Negeri Sembilan/Melaka, Haji Amirudin Jaafar berkata, semua TBK ini adalah dipimpin oleh guru anak-anak Orang Asli sendiri agak berlainan sedikit dengan TBK KEMAS yang biasa didapati di kampung-kampung lain di negara ini.

Sebanyak empat buah TBK telah ditubuhkan di Negeri Sembilan dan sebuah di Bukit Payung Melaka. Kampung terbabit ialah Kampung Senibai, Inas Johol dalam Daerah Kuala Pilah, Kampung Sungai Sampo di Daerah Jempol, Kampung Tohor Jelevu dan Kampung Belihoi di Daerah Seremban, mempunyai murid 30 orang setiap satu kelas.

Jabatan Hal Ehwal Orang Asli (JHEOA) telah memperuntukkan sejumlah \$10,000 setiap sebuah kampung bagi mendirikan

rumah atau taman bimbingan itu.

TBK Orang Asli ini tidak dikenakan sebarang yuran buat sementara kerana ditanggung oleh jabatan sendiri, mungkin apabila TBK ini telah berjalan dengan maju akan dikenakan sedikit bayaran seperti TBK KEMAS yang lain.

Katanya, TBK Orang Asli ini diletakkan di bawah kelolaan Jabatan Kemajuan Masyarakat Negeri Sembilan, gaji guru dan pembantu kelas TBK adalah dibayar oleh KEMAS sendiri.

Kata Haji Amirudin, JHEOA berhasrat untuk mewujudkan kelas pra-sekolah ini di semua kampung Orang Asli seperti yang dikehendaki atau disarankan oleh Tan Sri Dato' Haji Mohamad Isa Haji Abdul Samad, Menteri Besar Negeri Sembilan.

Katanya, "Walau bagaimanapun, JHEOA akan melaksanakannya secara berperingkat-peringkat iaitu dengan mengagihkan kampung-kampung Orang Asli di seluruh Negeri Sembilan.

Katanya, di samping mengadakan kelas pra-sekolah, JHEOA juga menanggung perbelanjaan anak-anak Orang Asli belajar di sekolah rendah dan di sekolah menengah di samping mempunyai tiga buah asrama di Negeri Sembilan iaitu di Kampung Senibai Inas, Kampung Sungai Sampo Jempol dan di Kampung Putera Jelevu. Asrama itu untuk ditempatkan anak-anak Orang Asli untuk mendekatkan mereka dengan sekolah.

Pada tahun ini JHEOA diperuntukkan sejumlah \$380,000 berbanding dengan tahun lalu \$351,000 bagi membiayai projek itu termasuk belanja harian, tamang bas dan membiayai buku-buku dan yuran sekolah.

Pada tahun ini, terdapat seramai 971 orang anak-anak Orang Asli yang bersekolah, 777 orang di se-

kolah rendah dan 194 orang belajar di sekolah menengah.

Kata Haji Amirudin, kejayaan mereka di bidang pelajaran adalah sama dengan anak-anak masyarakat lain di luar. Pada tahun 1990 lalu seramai 42 orang yang duduk dalam peperiksaan Sijil Rendah Pelajaran (SRP) 16 orang mendapat pangkat A, 5 orang pangkat B, dan 18 orang C dan 4 tidak hadir.

Penuntut terbaik, Nihat bin Chor mendapat 15 agregat dari Jelevu dalam SPM pula lima orang calon yang memasuki peperiksaan seorang dapat Gred 1, Rahmah binti Oleh (27 agregat) dari Kampung Senibai Inas Johol Kuala Pilah.

Sementara itu, ketika ditanya, Cikgu Norehan berkata, beliau gembira kerana telah dilantik oleh KEMAS menjadi guru TBK mengajar di kampung sendiri.

"Saya akan cuba sedaya upaya kesemua murid seramai 29 orang itu, 15 perempuan maju dalam pelajarannya. Kelas ini baru sahaja 40 hari ditubuhkan, saya nampak mereka giat dan tekun datang belajar. Jika ada di antara mereka yang tidak hadir, saya turut ke rumah.

"Saya gembira masyarakat Orang Asli di sekitar kampung di Inas ini telah memahami betapa pentingnya pelajaran kerana pelajaran itu boleh dijadikan pelaburan masa depan."

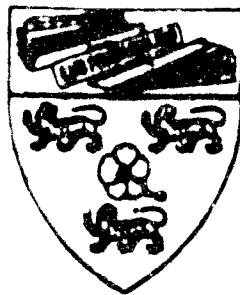
Kata Cikgu Norehan, beliau sendiri telah dapat pendidikan hingga ke tingkatan lima, tetapi dengan pangkat tiga, begitu juga dengan Cikgu Latifah.

"Cikgu Latifah membantu saya sementara, kerana kelasnya di Kampung Belihoi Seremban, yang telah dibuka pada 10 Jun lalu, buat sementara ditempatkan di sini.

Cikgu Latifah Sulaiman juga berasal dari Kampung Senibai Inas.

UTUSAN MELAYU

KHAMIS 27 MEI, JUN 1991

TAMAT

UNIVERSITY OF MALAYA LIBRARY

MICROFILM

